

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VI. évfolyam,
188. (1254.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

	1 euró	4,2465 ▲
	1 amerikai dollár	3,1588 ▼
	100 magyar forint	1,5322 ▲

Aktuális

3

Törvénysértésre bátorít az EP-alelnök?

Az EMI nagyváradí szervezete tegnap Tőkés László EP-alelnök bátorítására visszahelyezte azt az öt magyar nyelvű utcanévtáblát, amelyet a múlt héten távolított el az önkormányzat egy lakossági bejelentés után.

Gazdaság

6

Székely turistacsalogató: felbuzognak a népi fürdők

A népi fürdők felújításával újabb látványosság bővíti Hargita megye idegenforgalmi kínálatcsomagját, amely egyrészt több turista térségbe való vonzását teszi lehetővé, másrészt jövedelemforrást jelent a helyi közösségek számára.

Média

9

Székely Discovery-hős

Szabó Jenő nemzetközi bűvároktató a főszereplője a Fedezd fel magadban a hőst című új Discovery Channel-műsor mai, 22 órakor kezdődő epizódjának. A háromszéki bűvár egyike a bemutatásra kerülő hét romániai hősnak.

Vezércikk

3

A demokrácia ára

A mai Romániában a polgárok azt látják, hogy maga az állam feje semmibe veszi még a legelementárisabb, leghétköznapibb szabályokat is. (...) Az állam feje azt üzeni, immár hat

Salamon Márton László

éve, szinte valamennyi gesztusával, cselekedetével, hogy ő a törvény felett áll, hogy rá nem érvényes mindaz a kötelezettség, amely megköti egy demokratikus állam polgárának kezét. ►

Igaş húzza Blaga igáját

Új belügyminiszter érkezett a rendőrtüntetés miatt lemondott elődje helyére**Nem néz vissza haraggal? Vasile Blaga volt belügyminiszter két év leforgása alatt a negyedik politikus volt a tárca élén**

Fotó: Mediafax

Egy áldozata már van az elnöki hivatal és a rendőrség közötti konfliktusnak: Vasile Blaga belügyminiszter bejelentette lemondását a Cotroceni palota előtt történt múlt hétfői események miatt. Helyét a tárca élén Traian Igaş demokrata-liberális szenátor vette át, aki az elmúlt két év immár ötödik belügyminisztere lett. A kormány új tagjának tegnap esti beiktatásakor az államfő jelentést kért a pénteki incidensekről. A koalíciós tanács ülésén az RMDSZ arról próbálta meggyőzni Vasile Blagát, álljon el szándékától. **3. oldal ►**

BBTE: telt házas magyar tagozat

S. M. Z.

► „Az új tanévben megszűnik a szakalapítási láz, az egyetem magyar tagozata elérte befogadási kapacitásának maximumát” – jelentette ki tegnap tanévnyitó beszédében Magyar Tivadar, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem (BBTE) magyar tagozatának vezetője. A rektorhelyettes szerint a BBTE-n a magyar hallgatói létszám nem változott a tavalyihoz képest: az alapképzés szakain enyhe létszámcsökkenéssel számoltak, ám idén új mesterképző szakok is beindultak. „A magyar oktatási vonalak vezetői utolsó mandátumukat töltik e minőségükben, és az a feladatuk, hogy a meglévő szakokat minél jobb szintre hozzák” – mondta Magyar Tivadar. **Folytatása a 7. oldalon ►**

Herta Müller Bukarestben

► „A múlt rendszer kiszolgálói, a Szekuritáté emberei a diktatúra bukása után is megmaradtak kulcsfontosságú pozíciókban” – fejtette ki tegnapi bukaresti sajtó-

tájékoztatóján Herta Müller. Az irodalmi Nobel-díjas, romániai származású író szerint a volt besúgóknak nincs keresnivalójuk a köztisztviselésekben. **8. oldal ►**

Herta Müller házigazdája, Gabriel Liiceanu társaságában

Fotó: Tofán Levente

Tej és kifli, alma nélkül

ÜMSZ

► Szinte mindenütt jut naponta ingyentej és -kifli a magyarok lakta megyék kisiskoláinak tízórájára – nézett utána lapunk. Székelyföldön azt is sikerült megoldani, hogy az élelmiszert helyi termelők biztosítsák a tanintézményeknek. November elsejétől a tej is kifli mellé egy ingyen alma is jár a kisiskolásoknak, ám a gyümölcsöt nem mindenütt sikerül majd előteremteni. Pedig még csak nem is pénz kérdése, mert az iskolagyümölcsprogramot az Európai Unió finanszírozza. **7. oldal ►**

Mai mellékletünk:ÜMSZ **ÜzletRész**

Röviden

Lemondott a koszovói elnök, hazamennek a szlovák katonák

Váratlanul bejelentette lemondását az államfői tisztségről Fatmir Sejdiu koszovói elnök tegnap, néhány nappal azután, hogy az Alkotmánybíróság úgy foglalt állást: egyszerre nem tölthet be államfői és pártelnöki tisztséget. Sejdiu a sajtó nyilvánossága előtt jelentette be Pristinában, hogy lemond a koszovói elnöki tisztségről, noha államfői mandátuma csak jövőre járna le. Közben Szlovákia és Csehország hétfőn bejelentette, hogy visszavonja katonáit a koszovói KFOR-misszióból.

Elkezdődött Afganisztánban a tálibok elleni kandahári offenzíva

Hosszú előkészületek után az afganisztáni nemzetközi biztonsági erők (ISAF) csapatai megkezdték a tálibok elleni, eredetileg júniusra tervezett és azóta már többször elhalasztott offenzívát a szélsőséges felkelők fellegetésének számító dél-afganisztáni Kandahár környékén – tájékoztatott tegnap a tartományi rendőrfőnök. Fasel Ahmad Sersad beszámolt arról, hogy Kandahárban a külföldi és afgán biztonsági erők több száz tagja kuttatta át a gyanús házakat és járműveket. A szárazföldi akciókat és légitámadásokat egyaránt magában foglaló „Sárkány-csapás” nevű hadművelet egyébként még szombaton vette kezdetét – közölte az afgán Védelmi Minisztérium és az ISAF.

Az olasz Északi Liga vezetője disznóknak nevezte Róma lakóit

Nyilvánosan disznóknak nevezte Róma lakóit Umberto Bossi olasz politikus, a miniszterelnök fő szövevényese, aki a tegnapi sajtójelentések szerint el szeretné költöztetni a fővárosból a minisztériumokat. Bossi, az autonomista Északi Liga vezetője a Miss Padania szépségversenyen beszélt a minisztériumokról, és játszadozott el az ókori történelemből ismert SPQR (Senatus Populusque Romanus), azaz a Szenátus és a római nép rövidítésével, amely igen sok helyen ma is látható a középületeken. Bossi a szavakat kiforgatva azt mondta, hogy igazából azt jelenti, hogy „sono porchi questi romani”, vagyis „ezek a rómaiak disznók”.

NATO légitámadások Pakisztánban

A NATO Kelet-Afganisztánt védő helikopterei pakisztáni területen indítottak légitámadásokat: az akcióban több mint félszáz felkelő halt meg hétfőn – közölték a tisztségviselők tegnap. A lázadók szombaton rajtaütöttek egy határ menti afgán előőrsön, s a katonai szöveget észak-vazirisztáni művelete erre adott válasz volt. Pakisztán hétfőn tiltakozott a támadás ellen, és szuverenitása megsértéseként értelmezte azt. Ezzel szemben amerikai tisztségviselők azt állítják, hogy egy megegyezés értelmében joguk van néhány kilométer mélységig behatolni Pakisztánba, ha egy célpontot üldöznek.

Az ellenzék meggyengítette Hugo Chávez pozícióját

Hugo Chávez venezuelai elnök pártja többséget szerzett a parlamentben a vasárnap megtartott választásokon, de az ellenzéknek sikerült elhódítania a mandátumok több mint egyharmadát, veszályba sodorva ezzel Chávez szocialista „forradalmának” folytatását és az államfő 2012-es újraválasztását. A választási hatóságok által hétfőn hajnalban kiadott szövegrészek szerint a Chávez vezette Szocialista Párt legalább 93 képviselői helyet szerzett a dél-amerikai ország 165 fős nemzetgyűlésében, míg az ellenzéki pártokat tömörítő Demokratikus Egység legalább 59 mandátumhoz jutott.

Lejárt a moratórium

Közel-Keleten már keresik a kompromisszumot

Hírösszefoglaló

► Bár vasárnap éjfélkor lejárt a ciszjordániai zsidó telepek bővítésére vállalt tíz hónapos moratórium, Izrael és a palesztin hatóság megállapodott: rászánnak még egy hetet arra, hogy kompromisszumot találjanak a kérdésben – írta tegnap a *The Jerusalem Post*. Az izraeli napilap értesülése szerint Mahmúd Abbász palesztin elnök vállalta, hogy ezalatt nem hagyja ott a húszhavi szünet után nemrég felújított közvetlen béketárgyalásokat. Izraeli részről ugyanakkor jelezték: a szukót ünnepe alatt nem várható számottevő építési tevékenység a telepeken.

Az egyhetes hosszabbítás ötlete azokon a találkozókon merült fel, amelyeket George Mitchell, az amerikai elnök különmegbízottja folytatott New Yorkban Abbázzsal és Ehud Barak izraeli védelmi miniszterrel. A kezdeményezés esélyt adhat arra, hogy elkerüljék a washingtoni Fehér Házban épp négy hete felújított izraeli-palesztin békefolyamat összeomlását, ami Barack Obama amerikai elnök számára is súlyos kudarcot jelentene.

Benjámín Netanjahu izraeli miniszterelnök éjféli után néhány perccel kiadott nyilatkozatában felszólította Mahmúd Abbászt az „őszinte és jó tárgyalások” folytatására. Netanjahu leszögezte, hogy „komoly és őszinte” a béke elérésére irányuló törekvése. Megismételte, hogy kész

George Mitchell amerikai közvetítő és Ehud Barak izraeli védelmi miniszter

egy éven belül tető alá hozni a palesztinokkal a történelmi jelentőségű békemegállapodást.

Közben az izraeli közszolgálati rádió jelentése szerint tegnap reggel máris újakezdődtek az építési munkák néhány ciszjordániai zsidó telepen. Bulldózerek kezdtek el dolgozni például a palesztin terület északi részén fekvő Adam településen, ahol mintegy harminc új lakást készülnék felépíteni. Az izraeli televízió 2-es csatornájának hírei szerint további, legalább nyolc telepen újítják fel az építkezéseket, köztük a Hebronnal szomszédos Kirjat-Arbában.

A ciszjordániai zsidó telepek bővítésére vállalt tíz hónapos részleges moratórium vasárnap éjfélkor járt le, és az izraeli miniszterelnök Washington követelése ellenére nem hosszabbította meg az építési tilalmat. Lépésével elkerülte viszont, hogy szembe kelljen szegülnie a kormánykoalíciójában helyet foglaló telepesbarát pártokkal. Netanjahu korábban arra kérte a telepeseket, hogy tanúsítsanak önmérsékletet a moratórium lejáratá után, s maga is kilátásba helyezte, hogy korlátozni fogják a felújított építési munkálatokat. ◀

Kínai-orsz együttműködés

MTI

► A kínai-orsz együttműködés szinte minden területét érintették Dmitrij Medvegyev orosz elnök pekingi tárgyalásain, amelyek során a két ország vezetői hangsúlyozták: „új demokratikus világrendet” szeretnének, mindenkire egyformán érvényes szabályokkal, és elutasítják egyetlen ország vagy országcsoporthegemonizmusát.

Medvegyevet fogadta Hu Csin-tao kínai államelnök, akivel közös nyilatkozatot adtak ki a stratégiai partnerség és koordináció átfogó elmélyítéséről. Kiadtak egy másik közös nyilatkozatot is a II. világháború befejezésének 65. évfordulója alkalmából. A felek ezek mellett megállapodást írtak alá a terrorizmus, a szeparatizmus és a vallási szélsőségek elleni harcról és arról, hogy továbbra is támogatják egymást a nemzetközi politikai porondon. Kína és Oroszország törekszik a nemzetközi béke és stabilitás fenntartására, a világgazdaság helyreállítására, annak egészséges és stabil fejlesztésére – hangoztatta Hu Csin-tao a megbeszélések követő sajtótájékoztatóján. Medvegyev egyebek mellett aláhúzta: Oroszország a kialakult nemzetközi helyzethez igazítva folytatja stratégiai együttműködését Kínával. „Kapcsolataink korábban sosem voltak jellemezhetőek a kölcsönös bizalom ilyen magas fokával” – állapította meg az orosz elnök, hangoztatva, hogy a két ország közötti viszony teljes mértékben az orosz és a kínai nép érdekeit szolgálja. ◀

Kihívások előtt Borbély László

Cs. P. T.

► Nagy kihívásnak tartja Borbély László az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottságának (CSD) 19. ülészakán rá váró feladatokat. A környezetvédelmi miniszter annak kapcsán nyilatkozott tegnap lapunknak, hogy elnökletével tartotta meg az ülészak első ülését múlt héten New Yorkban. Mint ismert, a tárcavezetőt idén, május 14-én választották a 19. ülészak elnökévé. „1985 óta először adott meg Romániának az a lehetőség, hogy az ENSZ valamelyik bizottságának elnökségét biztossítsa” – magyarázta lapunknak a miniszter. Tájékoztatója szerint a mostani elnöki mandátum elsődleges fontosságú, hiszen az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottsága idén készíti elő a szállítással, kémiai anyagokkal, hulladékmenedzsmenttel, bányászattal és a tízéves, fenntartható termékekkel kapcsolatos fontos politikai döntéseket, amelyekről az ENSZ 2011-ben fog határozni. Idén a testület feltérképezi a jelenlegi gondokat, és aktívan részt vesz a 2012-ben tartandó Rio de Janeiro-i csúcstalálkozó előkészítésében. „A nagy kihívás az, hogy a testületben konszenzussal kell meghozniuk a döntéseket a 192 ország képviselőinek. Ha ez nem sikerül, az az elnök kudarca is” – magyarázta Borbély. ◀

Zavargások Görögországban

Hírösszefoglaló

► Könnögzátt vetett be a rohamrendőrség a görög fuvarozók tüntetésének feloszlátása és az autópályák lezárásának megakadályozása érdekében tegnap a balkáni országban, ahol immár harmadik hetükbe léptek a tiltakozó megmozdulások a kormány munkügyi reformja ellen. A rendőrség közlése szerint egy embert őrizetbe vettek. A görög fuvarozók felsorakoztak járműveikkel az autópályák mentén,

ellenszegülve az őket a munka felvételére felszólító rendkívüli kormányrendeletnek. A görög fuvarozók azért tiltakoznak, mert a kormány szabadabb akarja tenni a vállalkozást az évtizedek óta zárt szakmában. Ezt egy uniós rendelkezés írja elő. Brüsszel szerint meg kell nyitni az úgynevezett zárt szakmákat, ilyen foglalkozás az áruszállítás is Görögországban. A kormány javaslata értelmében a teherautóra érvényes jogositvánnyal rendelkezők szabadon juthatnak közúti áru-

szállítási engedélyhez. Ehhez három év átmeneti időszakot engedélyezne a kormány. A fuvarozók öt évet követelnek. Az egymást követő görög kormányok az 50-es évektől kezdve jutalomként osztogatták az iparüzési engedélyt erre a tevékenységre híveiknek. 1971-től azonban a hatóságok egyetlen új engedélyt sem adtak ki, a vállalkozók így egymás között kezdtek kereskedni az engedélyekkel, amelyek ára a teherautó méretétől függően a 300 ezer eurót is eléri. ◀

A fuvarozók tiltakozása megmozdulásai tegnap harmadik hetükbe léptek a görög fővárosban

Igaş húzza Blaga igáját

ÚMSZ

▶ Alig három héttel a kormányátalakítás után Traian Igaş szenátor váltotta tegnap a belügyminisztérium élén Vasile Blagát, aki tegnap rendkívüli sajtóértekezleten jelentette be: önként távozik a kormányból. A politikus a rendőrök szakszervezetének múlt pénteki, engedély nélküli tüntetésével és annak belpolitikai következményeivel indokolta becsületbeli lemondását. A korábbi tárcavezető leköszönését a média már vasárnap este óta kész ténynek tekintette, miután Traian Băsescu államfő és Emil Boc miniszterelnök a hétvégén valószínűleg „szakított” a belügyminisztérium hatáskörébe tartozó rendőrséggel és csendőrséggel: mindketten bejelentették, hogy a továbbiakban nem tartanak igényt a rendőrség védelmi szolgáltatásaira. Ezt az államfő komolyan is vette: tegnap rendőri kíséret nélkül indult el Logan gépkocsijával a hivatalába, emiatt a jelzőlámpáknál várakoznia kellett, akárcsak a forgalom többi résztvevőjének.

Az új belügyminiszter tegnap este le is tette a hivatali esküt. Beiktatásakor Băsescu felszólította

Traian Igaş új belügyminisztert tegnap este beiktatták hivatalába a Cotroceni-palotában

Fotó: Mediafax

Igaş, gondoskodjon arról, hogy az irányítása alá tartozó belügyi szerveknél ne sértsék meg többé a törvényeket. Ugyanakkor jelentést kért az új minisztertől a múlt hét végén történekről. Mint ismert, a pénteki tüntetés résztvevői hatósági jóváhagyás nélkül vonultak a Cotroceni-palota elé, és néhányan üvegeket, egyensapkákat és gyertyákat dobtak a palota irá-

nyába. Tettüket Băsescu államfő élesen elítélte, szerinte a tiltakozók aláásták az állam tekintélyét.

Vasile Blaga is főleg erre hivatkozva érezte „erkölcsi kötelességének” benyújtani lemondását. Döntésének ismertetésekor közölte: a rend védelmezőinek ugyanolyan joguk van a tiltakozáshoz, mint bármely más állampolgárnak, de semmiképpen sem tehetik ezt a törvényesség kereteinek áthágásával. Elutasította ugyanakkor, hogy a tüntetők néhány ezres csoportját azonosítsák a rendvédelem területén dolgozók egészével.

Blaga lemondásával az RMDSZ nem értett egyet. Markó Béla szövetségi elnök a belügyi-

niszter bejelentése után tartott koalíciós tanácskozáson jelezte, hogy a Schengen-övezethez való jövő márciusi csatlakozást veszélyeztetheti a tárca élén történő vezetőváltás. „Vasile Blaga hatékony miniszternek bizonyult. A döntés végső soron a kormányfőé, de nekünk sem mindegy, hogy a belügy hogyan működik, és ki van annak élén” – fogalmazott Markó. A koalíciós tanácskozáson részt vevő Borbély László miniszter az ÚMSZ-nek megerősítette: az RMDSZ megpróbálta meggyőzni Blagát, álljon el szándékától. „Jól végezte dolgát, és nem láttuk indokoltnak a lemondását” – magyarázta Borbély. ◀

Traian Igaş névjegykártyája

A 42 éves, Arad megyei PD-L-s szenátor Nagyszebenben született, jogász végzettségű. Két éve, 2008-tól vezeti a nagyobbik kormánypart szenátusi frakcióját; 2004–2008 között képviselőként tevékenykedett. Ezt megelőzően négy évig városi tanácsos volt az Arad megyei Pécskán.

Egyetlen jelölt Udvarhelyen

Baloga-Tamás Erika

▶ „A jövőre való tekintettel biztatott, hogy hétszáz személy fizette ki naprakészen a tagsági díjat, hiszen Székelyudvarhely és Udvarhelyszék szintjén szükség van egy nagyon alapos szervezetépítésre” – hangsúlyozta Kovács Péter, az RMDSZ ügyvezető alelnöke, a két nap múlva sorra kerülő tisztújítást koordináló testület elnöke. Továbbá bejelentette, lezárult a küldöttállítás folyamat: a városi körzetek, a társult szervezetek és platformok, illetve az Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács összesen 171 személyt delegált a küldöttgyűlésre. A több hónapja húzódó tisztújítási nehézségek kapcsán az ügyvezető elnök úgy fogalmazott, hogy ő optimista az ügy kimenetelét illetően, és reméli, hogy a két nap múlva megválasztandó új vezetés, illetve az ősz folyamán megújuló területi szintű elnökség felismeri, hogy éveken keresztül mulasztások voltak, melyeket sok-sok munkával pótolni lehet. „Nyár elején, amikor láttuk, hogy országos közbelépés nélkül csak folyamatos csatározásban merül ki a városi szervezet tevékenysége, úgy döntöttünk, hogy mindenki számára egyenlő esélyt biztosítunk, és újra megszervezzük a küldöttgyűlést” – fogalmazott Kovács. A városi RMDSZ-szervezet elnökségét egyetlen jelölt, Fehér István pályázta meg, aki az elmúlt zürös időszakban töltött már be megbízott elnöki tisztséget. ◀

Törvényisértésre bátorít Tőkés?

Az EMI aktivistái visszahelyezték Váradon a magyar utcanévtáblákat

Totka László

▶ Az Erdélyi Magyar Ifjak (EMI) nagyváradai szervezete tegnap Tőkés Lászlónak, az Európai Parlament alelnökének bátorítására és jelenlétében visszahelyezte az EP-képviselő irodájának otthont adó épület és a nagyvárad-újvárosi református templom falára azt az öt magyar nyelvű utcanévtáblát, amelyeket a múlt héten távolított el az önkormányzat egy lakossági bejelentés után. Az akció után bő félórával megjelent a nagyvárad-i közösségi rendőrség, képeket készítettek és jegyzőkönyvet írtak az úrra felcsavarozott táblákról, valamint felhívták Tőkés László figyelmét, hogy törvénytelenséget támogat a magyar utcanevek visszahelyezésével. A volt református püspök válaszában utalt arra, hogy húsz évvel ezelőtt Temesváron sem a törvényes keretek betartásával történt az, ami történt és, hogy néha élni kell a polgári engedetlenség eszközeivel. Ráműtött: az európai gyakorlatnak és a közös értékeknek felül kell írniuk a rossz és antidemokratikus törvényeket. „Szomorú, hogy a rendszerváltás után húsz évvel még mindig itt tartunk” – fogalmazott a helyszínen Tőkés, hozzátéve, hogy Nagyváradon a városalapító Szent László neve sehol sem olvasható utcanévtáblaként, egyedül egy rövid kis síkator viseli a nevét, az is románul, „Sfântu Ladislau”-ként szerepel. Csomortányi István EMI-tag a visszahe-

Tőkés László személyesen felügyelte az utcanévtáblák visszatételét

lyezéskor elmondta, hogy van egy Románia által 1995-ben ratifikált uniós keretegyezmény, amelynek értelmében a kisebbségek által lakott területeken a hagyományos földrajzi elnevezéseket és utcaneveket is ki lehet tenni.

Ezt követően az EP-képviselő idézte Corina Creţu román szocialista EP-képviselő kijelentéseit, aki az „etnikai alapú szeparatizmus ádáz szorgalmazójának” és vizálysztónak minősítette Tőkés Lászlót. A PSD-s politikus Tőkés EP-alelnöki tisztségéből való leváltását javasolta, amiért az etnikai alapú területi autonómia kivívása érdekében utcai megmozdulásra buzdította az embereket. „Mondja ezt egy olyan képviselő-

nő – Ion Iliescu exállamfő volt tanácsadója –, akinek pártja az új kezdet hajnalán, 1990-ben bányászokkal verette a békés bukaresti tüntetőket” – reagált Tőkés. Hozzátette: ami még rosszabb, hogy magyar oldalról érkeznek támadások, gerjesztett lejáratási kampányok, melyekben magánéleti problémákból próbálnak politikai fegyvert faragni – mondta el az EP-képviselő, Szász Jenőt, a Magyar Polgári Párt (MPP) elnökét említve. Az EP-alelnök kedvezően fogadta az RMDSZ Szövetségi Képviselők Tanácsának (SZKT) szombati, marosvásárhelyi ülésén elhangzottakat, amelyek változásokat sürgettek a szövetségben belül. ◀

A demokrácia ára

Salamon Márton László

Eredeti demokráciájának húsz éve alatt Románia sok mindent látott már. Volt itt a kilencvenes évek elején véres kimenetelű etnikai összecsapás, majd levert Egyetem téri diáklázadás, az országot rettegésben tartó bá-

nyászájárások, emberek ezreit földönfutóvá tevő piramisjátékok és egyéb pénzügyi panamáék. Az ezredforduló után volt pedig gyors gazdasági fellendülés és még gyorsabb leépülés, az euroatlanti integráció reményében történő demokratizálódás, illetve a NATO- és Európai Unió-struktúrákba való belépést követő visszarendeződés, hatalomkoncentráció és a demokrácia fokozatos leépülése.

Ami azonban az elmúlt napokban történt, arra nem volt példa ebben a két kalandos évtizedben. A rendőri lázongáshoz, illetve az azt követő államelnöki reakcióhoz – a rendőrség szolgálatáról való lemondáshoz – fogható a húsz hosszú év alatt nem történt. Pedig igazán lett volna sok alkalom, sok méltánytalanság, ami miatt a belügyi alkalmazottaknak jogukban lett volna elégedetlennek lenni, fellázadni, tiltakozni.

Miért történik tehát mindez éppen most?

A válasz egyszerű. A demokrácia előbb említett, fokozatos leépülése vezethetett el oda, hogy annak szabályait már azok sem tartják be, akiknek munkájukból, hivatásukból fakadóan ezek betartása felett kell örködniük. Akiknek az a feladatuk – és meg is vannak hozzá az eszközeik –, hogy, ha szükséges, rábíriák, kötelezzék, kényszerítsék az állampolgárt a törvények tiszteletére.

Egy demokratikus államban azonban a szabályok ugyanúgy érvényesek a vezetőkre – sőt: valamilyen módon „még érvényesebbek”, ha lehet így fogalmazni –, mint az egyszerű polgárokra. Az egyszerű polgárt ugyanis erőteljesen befolyásolja a vezetők viselkedése, közbeszédük színvonala, viszonyulásuk a népre nézve kötelezővé tett szabályokhoz, törvényekhez. Márpedig a mai Romániában a polgárok azt látják, hogy maga az állam feje semmibe veszi még a legelementárisabb, leghétköznapibb szabályokat is, mint amilyen például az ittas állapotban történő gépkocsivezetést tiltó. Azt látják, hogy az állam feje szemet huny politikai vazallusainak nyilvánvaló törvénytelenégei fölött – afölött, hogy egy ország szemé láttára meghamisítanak egy parlamenti szavazást. Mert az állam feje azt üzeni, immár hat éve, szinte valamennyi gesztusával, cselekedetével, hogy ő a törvény felett áll, hogy rá nem érvényes mindaz a kötelezettség, amely megköti egy demokratikus állam polgárának kezét.

Mert a demokráciának ára van, amit minden egyes polgárnak meg kell fizetnie. De a demokrácia hiányának ára még annál is sokkal nagyobb. És ezt a hatalmas árat fizeti most meg az ország.

Román lapszemle

Eddig 165 ezer régi gépjárművet sikerült kivonni forgalomból a roncsprogram keretében, ám a régi autóiktól a 3800 lejes juttatás fejében megszabaduló tulajdonosok mindössze 39 ezer új gépkocsit vásároltak – ami alig fele a programban előirányzott mennyiségnek. (Click) ▶ Több mint 14 milliárd lejre emelkedtek a bankokkal szembeni lakossági tartozások. (Curierul național) ▶ Újabb 780 ezer négyzetméternyi kereskedelmi felületet bírna meg a román piac. Ez mintegy 30 új bevásárlóközpont területének felel meg. (Curentul) ▶ A közalkalmazotti bérek jövő évi emeléséről tárgyal a kormány a szakszervezetekkel. A kabinet két változatot tart lehetségesnek: az egyiknek megfelelően valamennyi közalkalmazott 14 százalékos béremelést kapna, a másik szerint a nagyobb fizetésűek bére csupán egy százalékkal növekedne, a többiek 20 százalékos emelésben részesednének. (Evenimentul zilei)

SMURD: (ritka) román sikertörténet

Nem sokkal az 1989. decemberi események után, 1990 elején teljesen újszerű orvosi egység kezdte meg működését Romániában: a sürgősségi és életmentő szolgálat, amely mára SMURD néven vált közzismertté – és megbecsültté – az egész országban.

Bogdán Tibor

► Tevékenységének huszadik évfordulóját ünnepelte ezekben a napokban a romániai sürgősségi és életmentő szolgálat, a SMURD. A megemlékezésre Marosvásárhelyen került sor – abban a városban, ahol a szolgálatot két évtizeddel ezelőtt a semmiből létrehozta egy arab fiatalember, Raed Arafat.

Indulás – egyetlen járművel

A SMURD anyagi bázisát a „kezdetek kezdetekor” egyetlen jármű képezte, amely betegszállításra nem is volt alkalmas, így ezt a feladatot a megyei mentőszolgálat gépjárművei látták el. 1990 októberéig a szolgálat kizárólag önkéntesekkel működött. Az első, életmentésre és újraélesztésre is alkalmas gépkocsira 1991-ig kellett várnia, amikor ugyanis megérkezett az országba a német kollégák adománya.

A hazai mentőszolgálatosok nem nézték jó szemmel az új alakulatot, amelyben a létüket fenyegető konkurenciát láttak, de az állam más intézményei is elzárkóztak az együttműködéstől. Így a SMURD első partnerei nagy-britanniai, norvégiai egészségügyi intézmények

voltak: az edinburghi-i Királyi Orvosi Sürgősségi Szolgálat, illetve a norvégiai Vöröskereszt.

Talán a külföldi érdeklődés és elismerés is szerepet játszott abban, hogy a román egészségügyi tárca 1992-ben országos kísérleti központi státuszba emelte a SMURD-ot, ami a szolgálatot egyben megvédte a megszüntetésére irányuló támadásoktól is.

Azóta bebizonyosodott: az aggodalmak alaptalanok voltak, a két entitás zavartalanul működhet egymás mellett, már csak azért is, mert finanszírozásuk sem közös forrásból származik: a SMURD a Belügyminisztériumtól és az egészségügyi tárcától, a mentőszolgálat pedig az egészségbiztosítótól kapja a fenntartásához szükséges pénzt.

A SMURD számára igen fontos év volt az 1993. esztendő, amikor az edinburghi-i Királyi Orvosi Sürgősségi Szolgálat támogatásával a Maros megyei kórház keretében létrehozta első sürgősségi osztályát, amely felére csökkentette a kórházi halálozások számát. Ugyanebben az évben a SMURD megjelent Nagyváradon és Nagyszebenben, majd Kolozsváron és Temesváron is, és ma már az ország 34 megyéjében és Bukarestben is jelen van; a terjeszkedés 1996-ban vált len-

dületesebbé, amikor átkerült a katonai tűzoltósághoz. Egy évvel később csupán a marosvásárhelyi egységben két-százötven szakképzett orvos, asszisztens és tűzoltó dolgozott, számuk egy év múlva meghaladta a háromszázat. 1998-ban a szolgálat kisebb hajóval gyarapodott, amely csupán egyetlen nyári hónap alatt hat életmentő akcióban vett részt a Maroson. Ugyanebben az esztendőben nagyszabású gyűjtést indítottak, amelynek nyomán év végén létrehozták Románia akkori legkorszerűbben felszerelt életmentő egységét.

Raed Arafat (balról az első) néhány munkatársa társaságában

Egy kis statisztika

Az Országos Katasztrófavédelmi Felügyelőség legfrissebb adatai szerint a rohamszolgálatok idén már 125 ezerszer vették igénybe – a beavatkozások 81 százalékát a SMURD hajtotta végre. A korszerűsödő technikák és a növekvő tapasztalat eredményeként egy-egy bevetés átlagos időtartama 68 perc volt, 4 perccel kevesebb, mint az előző év hasonló időszakában. Idén már több mint 3500 ember életét mentették meg, közülük 900 kiskorúét. Napi átlagban a SMURD-ot országsszerte 500-550 sürgősségi esethez hívják ki, életmentő akcióik száma csupán Bukarestben napi 150-220 között mozog.

Országos viszonylatban 180 B-típusú és 38 C-típusú mentőkocsival rendelke-

nek, utóbbiakat intenzív kezelést lehetővé tevő felszereléssel látták el, nemrégiben pedig újszülöttek ellátását is lehetővé tevő hét, C-típusú mentőkocsit is beszerettek. Öt speciális gépjárművet is vásároltak, ezekkel tömeges balesetek, természeti csapások áldozataihoz vonulhatnak ki, mindegyik gépkocsi négy-négy sebesült szállítására alkalmas. A járművek közül kettő Bukarestben, egy-egy pedig Maros, Dolj és Iași megyében üzemel. Három helikopter is kiszolgálja a SMURD-ot, ezek Marosvásárhelyen, Bukarestben és Iași-ban állomásoznak.

Raed Arafat

A SMURD a véletlen alapuló sikertörténet. Létrehozója, a szíriai Damaszkuszban született, mindössze 46 esztendő Raed Arafat csak azért végezte tanulmányait a kolozsvári Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen, mert innen kapott leghamarabb pozitív választ, miután tanulmányi kérelmét több országhoz is benyújtotta. Az életmentés gyermekkorától fogva érdekelte, nablusi iskolásként megszervezte gimnáziuma elsősegélynyújtó csapatát. Romániai diákévei nem bizonyultak könnyűnek, a diákkantinban étkezett, csupán egy éves Pitești-i felkészítője során 16 kilót fogyott. 1989-ben fejezte be az egyetemet, és a rendszerváltás hatására határozott úgy, hogy Romániában maradjon. Már 1990 elején sikerült egy kisebbfajta mentőkocsit megvásárolnia, és egyszemélyes mentőszolgálatot indított be, amely hamarosan önkéntesekkel gyarapodott. 1998-ban román állampolgárságot kapott, jelenleg az egészségügyi tárca államtitkára.

Raed Arafatnak ma már nagyszabású terve vannak: célja, hogy 5–10 éven belül a szolgálat a kisebb városokban, sőt faluhelyen is megjelenjen. Regionális diszpécser-szolgálatokat alakítana ki. Bővítené a gépparkot, és nyolc „légitámaszpontot” hozna létre.

Mindezek után méltán alapította meg Cseke Attila egészségügyi miniszter a húsz éves évforduló alkalmából szervezett ünnepségen, hogy a SMURD modellértékű intézmény nem csupán Romániában, de nemzetközi viszonylatban is. ◀

Megingott Moszkva polgármesterének széke

A nép igencsak kedveli, az állami média azonban heves kampányt folytat ellene. Minden jel arra mutat, hogy Medvegyev orosz elnök döntött: Moszkva polgármesterének, Luzskovnak mennie kell. Előbb vagy utóbb.

Gy. Z.

► Egyhetes ausztriai nyaralás után ismét munkába állt tegnap Moszkva első embere, Jurij Luzskov. Kitzbühelben ünnepelte hetvenhenedik születésnapját. Merész húzás volt, hiszen a tekintélyelvű politikus kihullott a Kreml kegyeiből, ilyenkor külföldre merészkedni igazán bátorságra vall – egy olyan országban, ahol a kamarillapolitika változatlanul át-szövi a hétköznapokat.

Medvegyev vagy Putyin

Luzskov immár tizennyolcadik esztendője első számú lakója a moszkvai városházának, rajta kívül csak egy ilyen hosszú mandátumú (fő)polgármesterről tudunk az európai fővárosokból: a budapesti Demszky Gáborról, aki két évtized, azaz öt ciklus után október 3-án tá-

vozik végleg hivatalából. Miközben azonban a magyar politikus gyakorlatilag önként (bár kormányzati hátszéllel) mond búcsút hivatalának – október 3-án helyhatósági választások lesznek Magyarországon –, addig orosz kollégájának széke népszerűsége ellenére is igencsak ingatagga vált. Törvény szerint egyedül Dmitrij Medvegyev elnök bocsáthatja el az ország egyik legnagyobb hatalmú emberét, az államfő azonban ázsiai körúton tartózkodik, és csak néhány nap elteltével tér vissza a Kreml falai közé.

A sajtó úgy tudja, hogy a Luzskov-korszak lezárása eldöntött ügy, a lapok ezt hétfőn ismételtlen megerősítették. Azt is tudni vélik – a *Kommersant* legalábbis ezt írta –, hogy a Kreml két héten belül méltóságteljes visszavonulási lehetőséget teremt a polgármester számára. Megfigyelők szerint a városháza

főnökének leváltása ugyanis politikai földindulást idézne elő a moszkvai hatalmi központokban. Az állami sajtó korrupciót és „kegyencgazdaságot” vet Luzskov szeméretére. Szakértők pedig úgy tekintenek a hatalmi harcra, mint tíz esztendeje Oroszország legsúlyosabb belpolitikai válságára, amely egyszerűen erőfelmérés is Medvegyev és a kormányfő Vlagyimir Putyin táborá közt a 2012-ben esedékes elnökválasztásokra. Luzskovot ugyanis Putyin hívének tekintik.

A „megbízható” feleség

A moszkvai polgármester kitzbüheli üdülésének utolsó napjait kapott gondolkodási időt a távozásra. Luzskov azonban kijelentette, és ehhez az álláspontjához szigorúan ragaszkodik, hogy esze ágában sincs távozni. Egy in-

terjúban annyit mondott, hogy erre nincs is semmi oka, elvégre távozásának alapja csak a „lakosság támogatásának a hiánya”, netán a „rossz gazdálkodás” lehetne, márpedig esetében ilyesmiről szó sincs. Ami a népszerűséget illeti, abban nincs is hiány, ezt senki nem is tagadhatja, hiszen a Kremllel szemben bíráló hangot megütő választók rendkívül nagy számban állnak mögötte – és talán épp ez a legnagyobb baj: amennyiben Luzskov marad, 2012-ben tálcán szállíthatja Putyinnak a fővárost.

A „rossz gazdálkodással” kapcsolatban azonban már nem ilyen egyértelmű a helyzet. Az állami sajtó példa nélküli kampányában – amely a kitzbüheli szép napok alatt lezajlott – arról is olvashatunk, hogy milyen összefonódások jellemzik Luzskov politikáját: építési vállalkozó felesége, Jelena Baturina számos nagy moszkvai beruházásban érdekelt, s nem utolsósorban 2,2 milliárd dollárt meghaladó vagyonával Oroszország leggazdagabb asszonyaként tartják számon – ahogy az állami sajtó sejteti: talán nem

véletlenül. Luzskov – persze – minden ellene fölhozott vádat visszautasít, legfőképp azt, hogy szakadékok kívánna a Medvegyev és Putyin között, ezzel is mintegy gyöngítve az államhatalmat.

A „sürgődör” minisztere

Így vagy úgy, az orosz média eldöntött tényként kezeli Luzskov távozását, hozzátéve: az azért mindenképpen a demokrácia egyfajta jele, hogy a polgármestert nem tüntetik el egyszerűen a süllyesztőben, nem kell a Lubjanka nyirkos kamatáiban rettegnie a tarkón-lövéstől, vagy pedig a távoli Szipéria bányáiban követ fejtenie. Sőt, a lapok már találgatásokba is kezdtek az utód személyéről. A legesélyesebbnek Szergej Sojgut, a rendkívüli helyzetek miniszterét tartják, aki a lakosság körében végzett felmérés szerint a legnagyobb támogatottságot élvezi. A sajtós elnevezés – gyakorlatilag a katasztrófavédelmet koordinálni hivatott – tárca birtokosa a kormány legnépszerűbb tagjának is számít, ami

már csak azért sem lehet véletlen, mert repülőgép-szerencsétlenségtől természeti katasztrófaig szinte napjában éri valamilyen „rendkívüli helyzet” a hatalmas országot. Sojgu pedig nem késlekedik, és azonnal a helyszínen terem, ezzel is megalapozva a határozott, mindig dönteni képes politikus imázsát.

Sojgu hadseregtábornok, az Oroszországi Föderáció hőse. Az összes posztsovjét politikus között ő az, aki abszolút csúcstartó a miniszteri tisztség betöltésében: 1991-től kezdve az összes orosz kormányban ő vezette a rendkívüli helyzetek elleni harcot. Nemzetiségét tekintve tuvin: 1955. május 5-én született a Tuva Autonóm Körszet Csadan városában. Krasznajarszkban, a Politechnikai Főiskolán végezte tanulmányait. Építésmérnök, a közgazdasági tudományok kandidátusa. Úgy tartják: nomen est omen, azaz a névben a jelünk. A Sojgu családnév komi nyelven „sürgődör” jelent. Pedig éppen neki és az általa vezetett szolgálatnak köszönhetik sokan életüket. ◀

Lap-top

A nap címe. Merénylet az állambiztonság ellen, Cristian Tudor Popescu, *Gândul*.

Magyarzat. CTP állambiztonság elleni merénylőnek nevezi mind a tüntető rendőrök egy részét, mind pedig Traian Băsescu elnököt. „Amikor a rendőrök oda jutnak, hogy az elnöki palota előtt úgy kiabálnak, mint valami alvilági alakok a rivális bandát ostromolva, akkor mit jelent már rajtuk az egyenruha?” Traian Băsescu esetében a kérdés bonyolultabb. A belügyminisztérium néhány dolgozója által elkövetett törvénytelenesség miatt Băsescu diszkreditálja a rendőrség intézményét. Ne felejtjük el azt sem, „mennyit tett” ez az ember azért, hogy Romániában eluralkodott a közönységesség, a trágár beszéd, a surmóság, a primitivizmus. (Ez a mi megállapításunk.) CTP ezt írja: „Amikor Băsescu elnök, mint valami bűnöző, akit ittas vezetésen kaptak, aki odakiált nekik, 'mik vagytok ti, rongy zsarvak, szarok rátok, mit tudtok ti nekem csinálni!?', hogy utána megtiltsa a rendőröknek és a csendőröknek, hogy kíséretként tegyék a kötelességüket, a legfelelőtlenebb, úgyszólván beteges módon aláássa a román állam egyik intézményének tekintélyét.” Cristian Tudor Popescu drámai hangon fejezi be a cikket: „Az autoritás több mint egy évtizede tartó szétbomlasztása az autoimmun kór szakaszába jutott, amelyben a szervezet ellentestjei megtámadják a belső szerveket, kórokozónak tekintve azokat. A kormány párt úgy néz ki, mint az RKP '89-ben. A kormány alázatos senkik gyülekezete. Az ország elnöke az elmébaj nyilvánvaló jeleit mutatja. (...) Két gyermek apjaként remélem, hogy Antonescu és Ponta urak nem keresik a politikai tőkét és a hatalmat az ország destabilizálása árán. Ne kövessenek el merényletet a nemzetbiztonság ellen, mint Băsescu és Boc.”

A nap álhíre. Traian Băsescu – és közvetlenül utána, szolidaritásból, Emil Boc – kijelentette, hogy ezután hivatalos kiszállásain a rendőrség helyett a bukaresti pincéralakulatok autói fogják kísérni.

Minden napra egy mondat

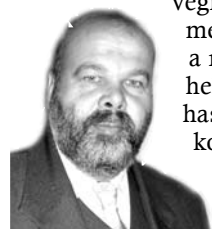
„Az agy csodálatos szerv. Mihelyt felébredsz, működésbe lép, és nem áll le, amíg be nem érsz a munkahelyedre.”

Robert Frost

A Hitel

Az elmúlt hét végén a Cenk Alapítvány szervezésében kétnapos tudományos konferencián emlékeztek meg Brassóban Gróf Széchenyi István halálának 150. évfordulójáról. A rendezvényen olyan jeles előadók méltatták a magyar államférfi érdemeit, mint Dr. Egyed Ákos, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja, dr. Cserháti László és dr. Rubovszky András, a budapesti székhelyű Széchenyi Társaság alelnöke, illetve főtitkára, Ambrus Attila és Sike Lajos, lapunk munkatársai. A szervezők nem titkolt szándéka az volt, hogy rávilágítsanak Széchenyi István politikai és gazdaságfilozófiai nézeteinek aktualitására. Ezt fogalmazta meg a rendezvény címe is: Mit üzen Széchenyi nekünk ma? Azok – és nem kevesen voltak –, akik

végigülték a konferenciát, megtapasztalhatták, hogy a reformkor politikai helyzete sok tekintetben hasonlított a maihoz. Akkor is, és ma is kínálkozott út a radikális, forradalmi megoldásokra és a csendes építkezésre, az ország inf-

Székely Ervin

Horváth István

Szükséges krízis

SZELLEMI DÉZÉS

Mióta függetlenebb létem engedé, sokat valék Pesten, spedig nem annyira izlés vagy a hely iránti különös vonzódás után, mint azon meggyőződésből, melynél fogva sok tekintetben csak úgy láttam honunk kifejlődését lehetőknek, ha mindazon erő, mely hazánkban lap-pang vagy oszolva, sőt egymás-elleniségben van, világosságra hozatik és némileg egyesítetik, s ha e célnak elérésére ki-ki hűn cselekszi azt, mit köre s körülményei engednek.

Buda-Pest fekvése kies, s olyan, mely egyesítő középpontnak sok tekintetben helyesnek lenni látszik.

Ha azonban a két város s annak körvidéke természeti mibenlétében hagyatnak, egyesítést, ítéletem szerint, csak századok lefolyta eszközölhet; mely századokban viszont annyi egyesülés elleni erő is fejlődhet ki, hogy Buda-Pest hihetőleg soha nem léphet ki a provinciális városok sorából, s egyesítő pontul nemigen fog szolgálhatni. A kérdés tehát abban forog, vagy inkább az a feladat: kinyomozni, a két testvérváros mily kifejlésre képes. (...)

Hogy javítsunk, kell előbb érezni kellemetlen létünket, s minél érzékenyebb s fájdalmasab ezen érzés, annál hihetőbb azon munkásság- s állhatatosságnak kifejtése, mely nélkül semmi sem javíthatnánk, hanem minden régi helyében megállna, mint volt és van.

Mily hibás észrenddel élnek tehát azok, kik javítást ugyan kívánnak, de azoktól, kik javíthatnának, visszatartják azon jóltevő, noha keserű serleget, mely a szükséges krízist eszközölné.

Gróf Széchenyi István: Buda-pesti por és sár [Első bevezetés, 1834]

rastruktúrájának és gazdasági viszonyainak modernizációjára. Ma már tudjuk, hogy mindkettőre szükség volt, és az adott politikai viszonyok között mindkettőnek megvolt a maga logikája, még akkor is, ha a kor politikai döntéshozói nem minden esetben léptek helyesen egyik vagy másik irányba.

Ma igazolva látjuk Széchenyi elméletét, miszerint az ország gazdasági, társadalmi és kulturális felemelkedésének kulcskérdése a modernizáció, az infrastruktúra fejlesztése. A restriktív gazdaságpolitika egyfelől nem oldja meg a költségvetési hiány problémáját, mert visszafogja a fogyasztást, azon keresztül a termelést és végső soron a költségvetési befizetéseket, másfelől pedig igazságtalan, mert a legszegényebb rétegeket kényszeríti a legnagyobb áldozatvállalásra. Mindezt már Madaras Lázár, a Cenk Alapítvány elnöke fejtette ki előadásában. Az infrastruktúra fejlesztésére, nagyberuházások megvalósítására ma is lenne mód. Az Al-Duna szabályozása már megtörtént (még akkor is, ha a vaskapui duzzasztógát

A pénzügyi hitel mellett erkölcsi, politikai tőkére is szükség van. Úgy tűnik, ez az, amit a kormányzat elvesztett.

megépítése vitathatatlan gazdasági előnye mellett felbecsülhetetlen anyagi és kulturális pusztítással járt), de az észak-erdélyi autópályából csak negyven kilométer készült el. Elmaradt a vasúti infrastruktúra, gye-

rekcipőben jár az alternatív energiaforrások kiaknázása. Ráadásul ilyen programokra immár nem a bécsi udvartól kellene pénzt kérni, mert rendelkezésre állnak az európai finanszírozási lehetőségek. Mindössze akaratra, tudásra és szorgalomra lenne

szükség a megvalósításukhoz. A kormány újabb valutaalapi hitel felvételéről tárgyal. Hivatalos nyilatkozatokból csak azt tudjuk, hogy mire nem költi majd a kormány az újabb hitelt. Állítólag nem használja majd a pénzt a hiány fedezésére, bérek és nyugdíjak kifizetésére. Arról azonban, hogy mire akar költeni a végrehajtás 13 és fél milliárd eurót, már sokkal kevesebbet tudni. Emil Boc miniszterelnök szerint erre a pénzre csak biztonsági okokból lenne szükség, azért, hogy az ország ne maradjon tartalék nélkül. Nos, ha visszaemlékszünk rá, ugyanez az indoklás

Iskolaügy

Kukucsakfalván nem készült el tanévkezdésre a sulis. Libáncson négy gyermekkel nem indulhat libapásztorképző akadémia...

Csak két kiragadott példa azok közül, amelyekkel őszönte tele van a sajtó. És a miniszter sarcipője. Az iskolaésszerűsítések, összevonások, körzetesítések komoly közegellenállásba ütköznek, mert a népek úgy szokták meg: hogy iskolának lennie kell minden településen. Ez a felemelkedés, a civilizáció és kultúra első emeltyűje.

Valóban így lehetett a felvilágosodás korában, amikor mindenki meg volt győződve, Apáczaival szölvén, „az oskolák felettébb szükséges voltáról”. Tegyük hozzá, teljes joggal. Azoknak az időknek a napja leáldozott. A községek és falvak népe demográfiailag átrendeződött, s akkor még mit sem sejtítettem a nemzetiségi viszonyok változásáról. Az apró falvak – természetes fogyással – néptelenedtek el, a város közelében levő községek lakosság száma ugrásszerűen gyarapodott, nemcsak azért, mert '89-ig beköltözési tilalommal sújtották a városba vágyókat (és a kisebbségeket), de mert olcsóbban és előnyösebben szerezhettek fedelmet a fejük fölé, volt aszfaltút, menetrendszerűen tömegközlekedtek, vasútállomás, posta, gyógyszer-tár, közel voltak a jobb, igényesebb, versenyképebb iskolák, az orvosok, a művelődés fórumai, a szórakozás, avagy éppen helyben.

Úgy huszonöt évvel ezelőtt a megyei szakhivatalok jóvoltából már elkészültek – teljes helyismeret és a várható perspektíva birtokában – a területrendezési tervek. Már jól kivehetőek voltak az elnéptelenedési trendek, az, hogy mely kistelepülések válnak a közeljövőben életképtelenné, s fennmaradásukat a helybeli erők már nem tudják napról-napra biztosítani jelentős külső (állami) erőforrások nélkül. Ceauşescu durva politikája, a falurombolás, sajnos reális tényekből indult ki.

Húsz éve a rendszerváltás megakadályozta a rombolást. Sőt, úgy látszott, hogy az ipar befucsolása-privatizációja után még népességvisszarámlás is történt a falvak felé. De ez illuzórikus volt, ugyanis az idős emberek nosztalgikus viszsza-vágyása nem mentette meg az apró falvakat. Akik a városból kiköltöztek, továbbra is városhoz kötődtek iskolázás, átképzés, munkavállalás szempontjából. A mezőgazdaság nem nyújtott új-

ra megéltetést, s az amúgy is életképes községek gyarapodtak, ott szaporodtak a kisvállalkozások. Felvetődik hát a kérdés: nem lett volna okosabb utakat építeni, iskolaközpontokba bevinni naponta a kis falvak tanulóit?

Nem lett volna elméletesebb templomok helyett bentlakásokat építeni és működtetni, minőségi oktatást adni?

Sebestyén Mihály

hangzott el másfél évvel ezelőtt is, amikor Románia megkötötte a jelenleg is érvényes 20 milliárd eurós hitelszerződést. Azóta sem kaptunk hivatalos tájékoztatást arról, hogy a „biztonsági öv” szerepét betöltő hitel mire költötték el. Csak feltételezni tudjuk, hogy ebből az összegből folyt tavaly a költségvetési hiány finanszírozása, a politikai ügyfélkör ellátása állami megrendelésekkel, azért, hogy a választások az elnök számára kívánt eredményt hozzák. Több mint 150 évvel ezelőtt a gróf igen helyesen ismerte fel, hogy az árutermelés növelésében és a fejlesztésben érdekelt birtokos rétegek csak akkor térhetnek át a korszerűbb és hatékonyabb gazdálkodásra, ha a magyarországi hitelezés feltételein gyökeresen változtatnak. Ugyanakkor arra is figyelmeztetett, hogy a hitelt csak pontos és alapos gazdasági terv alapján lehessen igényelni, egyébként az a kívánt gyarapodás helyett elszegényedést hoz. Más szóval a pénzügyi hitel mellett erkölcsi, politikai tőkére is szükség van.

Úgy tűnik, hogy ez utóbbi az, amit a kormányzat elvesztett – és amit a Nemzetközi Valutaalap nem tud folyósítani.

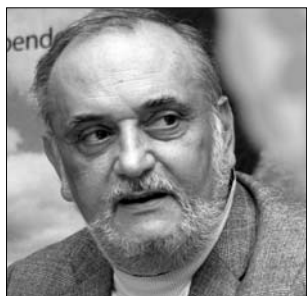
Röviden

Halmozott hiányok

Nagy hiányokat okozhat a teljes romániai gazdaság számára az, hogy a hazai bankokat mintegy hatszázmillió eurós veszteség fenyegeti az idén az 50-es számú sürgősségi kormányrendelet miatt – figyelmeztetett Radu Ghețea, a Román Bankszövetség elnöke egy tegnapi szakmai rendezvényen, emlékeztetve, hogy a kabinet az intézkedés meghozatalakor nem vette figyelembe a pénzügyi intézetek által ajánlott módosításokat.

Patriciu a leggazdagabb

A 2009-ben 2,3 milliárd euróra becsült vagyonával Dinu Patriciu (*képtünkön*)

megőrizte első helyét a leggazdagabb románok Forbes magazin által közölt listáján – adta hírül az *Agerpres*. A Forbes adatai szerint az üzletember tavaly százmillió euróval keresett többet, mint egy évvel korábban. Az ötszáz román milliárdos összvagyon 28,2 milliárd eurót tesz ki – mely ötszázmillió euróval elmarad az egy évvel ezelőtti mért szinttől.

SAPS: már októbertől

Október 16-tól kezd utalni az Agrárminisztérium a Mezőgazdasági Intervenciók és Kifizetési Ügynökségnél (APIA) bejegyzett termelőknek az egységes területalapú támogatások (SAPS) egy részét – értesült az *ÜMSZ*. Az uniós alapokból finanszírozott támogatás megközelítőleg nyolcszázézer, a rendkívüli időjárási viszonyok miatt nehéz helyzetbe került gazdát hivatott kisegíteni. Az előleg szétosztásakor a gazdák között nem lesz semmiféle megkülönböztetés, egyetlen kritérium, hogy rendelkezzenek az APIA ellenőrzéseit igazoló dokumentációval.

Baljós hírek

A globális gazdaság az elkövetkező tíz évben több pénzügyi válságot fog elszenvedni – mondta a Dr. Végzettnek „becézett” Nouriel Roubini. A világhírű közgazdász úgy látja, a pénzügyi reformok nem haladnak a helyes irányba, s nem elegendők – írta a *CNBC*-re hivatkozva a *vg.hu*. Szerinte az Egyesült Államok reformcsomagja „túl későn jött, és nem is elegendő. Olyan helyzetben vagyunk, melyet recesszióknak fogunk érezni, még ha nem is leszünk abban” – figyelmeztetett a New-York-i egyetem professzora.

Székely turistacsalogató: felbuzognak a népi fürdők

Baloga-Tamás Erika

► Közel egymillió eurós finanszírozásból hamarosan elkezdődhet a Hargita megyei népi fürdők rehabilitációs programja. A megyei tanács 2009 őszén nyújtotta be a terveket a Régiófejlesztési és Turisztikai Minisztériumhoz, miután felmérést végeztek a helyi önkormányzatok körében.

„Hargita megye idegenforgalmi kínálatcsomagjának egy nagyon fontos szeletét jelentik a fürdési és gyógykezelési lehetőségek, ezért turizmusfejlesztési programjaink közül az egyik legfontosabb kezdeményezés indult útjára a megyében levő hagyományos, népi fürdők felújításával és korszerűsítésével” – mondta el lapunknak Birtalan József megyemenedzser, hozzátéve, azon dolgoznak, hogy a hagyományosságból eredő egyediség megtartása mellett minél nagyobb gazdasági hasznot is elérhessen az a település, amely rendelkezik ilyen fürdővel. Az eljáró ugyanakkor figyelmeztetett a dolog apró ellentmondására is. „Olyan közreputat keresünk, melyben

A rehabilitációk célja Székelyföldön: pénzforrást fakasztani a borvízből

nem vész el a fürdők bája, mégis a kor igényeinek megfelelően épülnek ki, oly módon, hogy ez ne jelent sen terhet a fenntartó önkormányzatok számára” – fogalmazott.

Tapasztalatra alapozva

Bár konkrét számok nem állnak még rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy mekkora gazdasági haszonnal jár a fürdők felújítása, biznak abban, hogy ez fellendíti a turisztikai forgalmat – reagált a

megyevezetőség arra a kérdésetesen hatástanulmányok. „Tapasztalatunk azt mutatja, hogy minden idegenforgalmi beruházás növeli a települési szolgáltatások iránti keresletet. Ez nemcsak a kiskereskedők és a vendéglátók forgalmát, de az önkormányzatok jövedelmét is növeli” – magyarázta Birtalan.

Hosszú lista

A megyében még számos hagyományos fürdő létezik,

ilyen például a csíkkarcfalvi Madicsa, a keresztúri Sós-kút, a tusnádfalusi Nádas fürdő, a királyfürdői gyógyvíz, a dánfalvi Dugásfürdő, a karácsonyfalvi Dungó feredő vagy a maroshévízi borvízforrások. Mint megtudtuk, a minisztériumnak felújításra javasolt fürdők listája eredetileg hosszabb volt, ám a megyevezetés egyelőre annak is örönd, hogy legalább ennyi támogatást sikerült szerezni a rehabilitációra. A felújításon túl a megőrzés is fontos: hogy évek múlva ne ugyanazoknak a fürdőknek az újjáépítését kelljen finanszírozni, hanem újabbakat tudjanak önfenntartóvá fejleszteni.

A felújítási program kezdeményezője és elsődleges ha-

szonélvezője a Hargita Megye Tanácsa, amely ügykezelésbe vette a felújításra váró fürdők területét a program megvalósításának időszakára. Miután megtörtént a beruházás a gondnoksági jog visszakerül a helyi tanácsok hatáskörébe, akik megszervezik a fürdők működését, így a hasznélvezők a lakosok és turisták lesznek – tudtuk meg Birtalan Józseftől. Szerinte több mint bizonyos, hogy a polgármesteri hivatalok által létrehozott cégek fogják működtetni a felújított fürdőket.

Hányféle a borvíz?

Érdeklődésünkre, hogy van-e valamilyen párhuzam a népi fürdők felújítása és a Borvíz útja projekt között, Birtalan több hasonlóságra is felhívta a figyelmet. Mivel mindkét kezdeményezésnek fő célja a természeti értékek (az ásványvízforrások) észszerű felhasználása és turisztikai célból való értékesítése, a projektek kiegészítik és erősítik egymást. Míg azonban a népi fürdők esetében Hargita Megye Tanácsa a kezdeményező felhatalmazottja és a kivitelezés felügyelője, addig a Borvíz útja projekt esetében csak kedvezményezett – ebben az esetben a munkálato- kat is a Turisztikai Minisztérium szerződtette le a kivitelezővel. A fürdők esetében a korszerűsítés utáni fenntartást és működtetést a helyi önkormányzatok biztosítják. ◀

A népi fürdők felújítására szánt összegek a közbeszerzési eljárások után:

Borszik – a Tündérkert és az Ósforrás felújítása: 150 962,97 lej; Verebes, Tusnád község: 78 375,98 lej; Csíkszenttamás: 230 559,90 lej; Csíkközvás–Sószeőkfürdő: 256 635 lej; Csíkközvás–Lázárfalva–Nyírfürdő: 290 926 lej;

Madéfalva: 122 990 lej; Csíkszentkirály–Borsáros fürdő: 584 461 lej; Csíkszentimre–Büdös fürdő: 499 481 lej; Gyergyócsomafalva–Nyírkert fürdő: 850 000 lej (itt még nem történt meg a közbeszerzési eljárás)

Már nem kelendőek a régiségek

Antikvitások lepték el három napon keresztül Marosvásárhelyen a Mureș Mall több szintjét is – a bő választék ellenére a kereskedők elégedetlenek voltak az érdeklődéssel, többnyire csatlódottan pakoltak össze vasárnap este.

Antal Erika

► Második alkalommal szerveztek Marosvásárhelyen a Mureș Mall bevásárlóközpontban régiségvásárt, ahová az ország minden szegletéből érkeztek kereskedők változatos áruikat kínálva a Zsolnai-porcelántól kezdve Nagy Imre-festményig, tizenkilencedik századi bútortól, apró, több ezer eurós ékszerekig. Bóv- lit és igazi értéket egyaránt talált a nézelődő.

A többnyire euróban megadott árakat nemcsak, hogy alkudni lehetett szinte mindenhol, de az árusok többnyire el is várták ezt, figyelmeztették a nézelődőt erre. „Első alkalommal érkeztem Iași-ból Marosvásárhelyre. Hallot-

tam, hogy itt jó vásárt szerveztek a múltkor, gondoltam szerencsét próbálok” – nyilatkozta az egyik árus pénteken, aki azonban vasárnap már nem volt ennyire derűs, mivel úgy vélte, nem érte meg idejőni azért a kis bevételért, amire sikerült szert tennie.

„Inkább azért jöttem ki, hogy ismerkedjem, beszélgessek, az eladás szempontjából különben gyenge vásár volt” – mondta lapunknak Korodi Szász Albert, aki úgy vélte, a városban élő régiségkereskedőknek nem tesz jót egy ilyen vásár, hiszen akik távolabbról jönnek, képesek akár áron alul is túladni portékájukon, csak hogy ne térjenek haza bevétel nélkül. „Mindenk

Bóvli és igazi érték egymás mellett a vásárhelyi régiségvásáron

krajcárokért akart megvenni mindent. Két festményre alkudoztak az utolsó nap és már szinte hajlottam rá, hogy feleannyiért odaadjam, mint amennyiért kínáltam, de aztán meggondoltam magam” – eszeltte a régiségkereskedő.

Marosvásárhelyen mintegy tíz régiségkereskedő vesz és ad műtárgyakat, festményeket, bútort, kézműves munkákat, szinte mindent, hiszen az alapelv az, hogy „több lábón” kell állni, ha valamire éppen nincs kereslet, akkor azt

Gyertyatartó 200 ezer euróért

A századforduló hangulatát idéző lámpákat száz és háromszáz lej értékben kínálták, a gyertyatartókat kétszáz lej és kétszáz ezer euró közötti értékben lehetett megvenni. Ismeretlen festő olajképeért 300 eurót, kisebb ikonért százat kért az árus, a „romantikus stílusú” nagyméretű

tájkép 250 euróba került. De lehetett ezer euróért több darabból álló empire-stílusú bútort vásárolni, vagy öntöttvas-kályhát néhány százásért. Kis asztali díszért 100 eurót, ezüst gyűrűért 200 eurót, de a drágakövekkel kirakott, cizellált ékszerért akár négyezret is elkértek.

Tej és kifli, alma nélkül

Antal Erika, Baloga-Tamás Erika, Kovács Zsolt

► Az idei tanévben Maros megye valamennyi iskolájába eljut a tej és a kifli, amit a gyerekek többé-kevésbé el is fogyasztanak – tudtuk meg Szabó Árpádtól, a megyei tanács elnökétől. Az ÚMSZ-nek elmondta, megpróbálták a helyi önkormányzatokra bízni a beszerzést, hogy a helyi vállalatok szállítsák a pék-, illetve tejterméket, de ez egyelőre nem sikerült, ugyanis a polgármesterek idegenkedtek, nem vállalták. „Így nem maradt más hátra, mint hogy meghirdettük az országos versenytárgyalást, és éppen csak befértünk az időbe” – magyarázta az alelnök. Tájékoztatása szerint a kiflit a Bewami, a tejet a Fresland szállítja, ugyanazok a cégek, amelyek tavaly is megnyerték a pályázatot.

Egy kormányhatározat értelmében november elsejétől egy alma is járna a kisiskolásoknak tízóráira, ám Maros megyében csak január elsejétől biztosítják a gyümölcsöt. „Jó lenne, ha valamilyen polgármesteri hivatal megelőlegezné, s már mostantól biztosítana a gyerekeknek naponta egy-egy almát, bár nem bízom benne, mert mindenhol anyagi gondokkal küszködnek” – mondta az előljáró. Az alma programhoz szintén a megyei tanács biztosít keretet, ám ez uniós alapokból finanszírozzák.

Ízik a tej és a kifli, de a gyerekek örülnének egy kis változatosságnak

Fotó: ÚMSZ/archív

Egyhangú a „menü”

A marosvásárhelyi 7-es számú általános iskola igazgatója, Andrassy Árpád elégedett a tej-kifli programmal, ám szerinte túl egyhangú a „menü”. Míg évekkorábban gyümölcsös joghurtot, krémsajtot is kaptak néha a gyerekek, most csak a lefőzött tejjel kell beérniük, és azal a kiflivel, amely ugyan megfelel minden előírásnak, ízetlen. Pál Irén tanítónő úgy próbál javítani az egyhangú uzsonnán, hogy gyümölcslekvárral keni meg a kicsik kiflijét és a szilva- vagy barackos kiflivel a zsírtalan tej is jobban esik a gyerekeknek.

Kovács Tünde mindkét gyereke kisiskolás még, ahogy mondja, jól fog az is-

kolai tízórai, bár a gyerekek sokszor panaszkodnak, hogy ízetlen a tej vagy a kifli. „Megbeszéltem velük, hogy ha nem eszik meg, ne dobják el, hozzák haza, és itthon készítik belőle tálbafőttet, amelynek éppen kifli és tej az alapanyaga, csak egy kis cukor és egy-két tojás kell még hozzá.”

Uzsonna, helyből

A Hargita megyei óvodások és kisiskolások zöme helyi termelőktől származó tejet és kiflit fogyaszt tízóráira. Lapunk értesülései szerint csupán egy-két olyan község akad, ahol más megyében működő cég ajánlatát tartották megfelelőbbnek. Akad néhány olyan település is,

ahol megóvták a kiírás során született döntést, és emiatt még mindig nem sikerült megkötni a szerződést. Hasonló helyzet alakult ki például Csikszeredában, ahol a gyerekek bár már harmadik hete járnak iskolába, tejet egyelőre még nem kapnak a kifli mellé. A székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium igazgatója, Laczkó György kifejezetten jónak látja azt, hogy enniavalót kapnak a gyerekek. Egyetlen meglátása van: jó lenne, ha a tejet időnként sajttal helyettesítenék, hisz így egyhangúvá válik az uzsonna, és hamar ráunnak a gyerekek.

Arra, hogy a tej-kifli mellé alma mikortól kerül, nem kaptunk egyértelmű választ, A székelyudvarhelyi polgár-

mesteri hivatalnál azonban biztosítottak arról, hogy alma mindenképpen lesz. Karda Emese, a hivatal gazdasági igazgatóságának vezetője elmondta, most vizsgálják azt, hogy egyáltalán van-e elegendő, az előírásoknak megfelelő helyi termelő ahhoz, hogy fedezni tudják a szükségletet. Háromszéken szintén többnyire helyi beszállítók révén látják el a diákokat kiflivel, illetve november-től ugyancsak helyi kereskedőket bíznak meg az almák beszállításával – tájékoztatta lapunkat Henning László. A Kovászna megyei tanács alelnöke szerint az idei iskolai évben arra törekedtek, hogy ahol lehet, helyi cégekkel dolgozzanak, ezért a polgármesteri hivatalok bonnyolítják le a beszerzéseket, így elkerülhető a tavalyi helyzet, amikor a versenytárgyaláson részt vevő cégek elhúzódo pereskedése miatt a diákok nem kaptak tízórait. Az iskolatej beszerzése nehezebben ment, ezért a háromszéki települések többsége számára a megyei önkormányzat szervezett versenytárgyalást, amelyet a Dorna cég nyert meg. Henning László bízik benne, jövőre már minden önkormányzat belátja, hogy előnyösebb helyi cégekkel dolgozni.

Az alelnök szerint előreláthatóan nem lesz gond az alma beszerzésével sem. Az önkormányzat az év végéig 34 napra 200 lejt szánt a gyümölcs megvásárlására, a többi iskolai napra jövő esztendőben biztosítanak pénzt. ◀

► Röviden

Arad–Makó-együttműködés

A sürgősségi betegellátás szervezésének fejlesztésében és a minőségbiztosítás egységesítésében indított közös programot a makói Dr. Diósszilágyi Sámuel Kórház- és Rendelőintézet, illetve az Aradi Városi Kórház. Az uniós támogatású projekt során a sürgősségi ellátás protokolljainak kidolgozása, illetve a minőségbiztosítási elemek ismeretének oktatása, majd tudatos alkalmazása lesz a feladat – jelentették be az érintett intézmények vezetői tegnap Makón. A program során az aradi kórház sürgősségi ellátásban részt vevő munkatársai számára kétszer ötnapos képzést szerveznek. Ezen 20 oktatató képzése történik Makón, majd a kiképzett szakemberek adják tovább a tudást Aradon a 80 fős kollektívának.

Beszerezhető a füstjelzők

Füstérzékelőkre, tűzjelző berendezésekre, karbantartásra és szakirányú képzésre utalt ki pénzt az Egészségügyi Minisztérium az alárendeltségébe tartozó 62 kórháznak. Az országsszerte elvégzett felmérés alapján Cseke Attila miniszter tegnap hagyta jóvá mintegy 8,5 millió lej kiutalását. A közbeszerzés folyamatának akadálymentesítésére, a döntés értelmében, minden kórház egyenként szerzi be a felszereléseket, a szaktárca finanszírozásával. Az Egészségügyi Minisztérium ugyanakkor vizsgálja annak lehetőségét is, hogy 2011-ben, a költségvetés függvényében, más kórházaknak is kiutaljon cél-támogatást.

Kihelyezett győri képzés Udvarhelyen

Székelyudvarhelyen indít kihelyezett képzést a győri Széchenyi István Egyetem – közölte Winkler Csaba, az intézmény kommunikációs titkára. Vezetés és szervezés mesterszakon, levelező tagozaton kezdik meg az oktatást, amelyre 26 államilag finanszírozott és hét költségtérítéssel hallgatót vettek fel. Ez az intézmény első külföldi képzése – tájékoztattott.

Hollandok Borbélynál

Borbély László környezetvédelmi miniszter tegnap Roderick van Schreven külkapcsolatokért és gazdasággért felelős holland államtitkárt és küldöttségét fogadta. A tanácskozás napirendjén a román-holland vízgazdálkodási és hulladékgazdálkodási együttműködés keretében megvalósítható tervek, az uniós pénzekből finanszírozandó tervek adta befektetési lehetőségek, a fenntartható fejlődés és a klímaváltozás, mint aktuális, globális témák, valamint a Duna-stratégia szerepeltek.

Rablótámadás Háromszéken

Kovács Zsolt

► Őrző-védő céget próbáltak kirabolni maszkos támadók a hétvégén Kézdivásárhelyen – tájékoztattott tegnap Buzsi Andrea, a Kovászna megyei rendőrség szóvivője. A nyomozókat szombaton este a cég egyik alkalmazottja riasztotta. Beszámolója szerint a bejáratnál megjelent három maszkos férfi, akik ütlegelni kezdték őt. Az őr a túlerő miatt nem tudta használni a nála lévő gumibotot és könnygázspray-t, ezért visszahúzódott a fülkéjébe. Eközben a rablók megpróbálták felfeszíteni az egyik iroda ajtaját, hogy hozzájussanak a pénzhez. Mivel pár perc múlva ráébredtek, hogy nem sikerül gyorsan kirabolni a cég székházát, elhagyták a helyszínt. Buzsi Andrea szerint az épület őrzésével megbízott személy nem sérült meg súlyosan, így nem szükséges a kórházi ellátása. Az ügyben nyomoz a rendőrség, és minden valószínűség szerint a rablási kísérletet megörökítették a cég székházában felszerelt biztonsági kamerák. ◀

BBTE: telt házasp magyar tagozat

Folytatás az 1. oldalról

Mint megtudtuk, a BBTE-n jelenleg összesen 113 szak működik, amelyekből 25-nek nincs magyar nyelvű lefedettsége: többek között az ortodox teológiának, a különböző idegen nyelvet oktató szakoknak. A fennmaradó 88 szak 81 százalékának van magyar tannyelvű vonala. Az új egyetemi tanév pozitív fordulattal kezdődik a magyar tannyelvű vonalak számára: idénre valamennyi szak megkapta az akkreditációt. „Különösen annak nagy a jelentősége, hogy így az akkreditált magyar tannyelvű szakok tanrendje eltérhet ugyanazon szak román változatától, és így a BBTE magyar tagozata sajátos oktatási célokat követhet – áthelyezhet hangsúlyokat, önállóan lehet tekintettel a közösség sajátos munkaerő-piaci érdekeire, jobban felhasználhatja a magyar oktatók sajátos, egyéni felkészültségét” – magyarázta Magyarai.

A rektorhelyettes fontos eredménynek ítéli, hogy azok a civil szervezetek, amelyek eddig is együttműködtek a tudományegyetemmel, mostanra jól összehangolt rend-

A magyar tagozat tanévét Magyarai Tivadar rektorhelyettes (középen) nyitotta meg

Fotó: Sipos M. Zoltán

szerbe álltak össze: itt Magyarai Tivadar a KMDSZ-t, a Kolozsvári Magyar Egyetemi Intézetet, valamint az egyetemi lelkesítést emelte ki.

Az új egyetemi évet mintegy két és fél ezer elsőéves egyetemista és közel 500 elsőéves mesterképzős hallgató kezd el a BBTE valamelyik magyar tannyelvű alap-, illetve mesterképzős szakán. A tegnapi ünnepélyes tanévnyitó egyébként telt házasp volt: a gólyák és a felsőbb

éves egyetemisták megtöltötték az egyetem főépületének dísztermét. Az egyetem hagyományainak megfelelően, idén Kassay Gábor matematikus, a BBTE Matematika és Informatika Kar magyar tagozatának professzora tartotta meg tanévavató előadását. A professzor beszédének első pár percében megemlékezett a 150 éve elhunyt, kolozsvári születésű matematikusról, Bolyai Jánosról, majd a laikusok számára is érthető for-

mában a játékelméletekről beszélt. A tanévnyitó ünnepi hangulatát csak növelte az a tény, hogy idén ünnepi fennállásának 20. évfordulóját a magyar egyetemisták lapja, a *Campus*, amely a *Szabadság* című napilap mellékleteként jelenik meg. A tanévnyitó emelkedett hangulatát a nagy múltú Visszhang kórus biztosította: tagjai Molnár Bontond vezényletével magyar és külföldi szerzők kórusműveiből énekeltek. ◀

Röviden

Kincsek Budapestről

Kétszáz meglepetés címmel közzölt kritikát a Royal Academy of Artsban megnyílt – *Kincsek Budapestről – Európai mesterdarabok Leonardótól Schieléig* című – kiállításról hétvégi számában a *The Financial Times*, melyhez hasonlóan több vezető angol napilap írt elragadtatott hangvételű beszámolót a kiállításról. A szerző, Jackie Wullschlager szerint „már két évtized eltelt a bársonyos forradalom (a rendszerváltás) óta, de Közép-Európa vezető múzeumaiban még mindig Csipkerózsika álmutakat alusszák a nagy európai mesterek alkotásai, amelyek a nyugat-európai nagyközönség számára 1939 óta nem voltak láthatók”.

Évadkezdés előtt

A Tamási Áron Színház október 3-i hivatalos évadnyitó előadása előtt két másik jelentős eseménynek ad otthont: szeptember 30-án a budapesti Evangélium Színház társulata Madách Imre *Az ember tragédiája* című közismert drámai költeményét adja elő a Nagyteremben, október 1-jén pedig a Diakónia Keresztyén Alapítvány Idősek Világnapja alkalmából szervezett jótékonyági koncertjére kerül sor, ugyancsak a színház Nagytermében.

Háy Jánosé a Színikritikusok Díja

Háy János *Völgyhíd* című művét választották a legjobb új magyar drámának a Színházi Kritikusok Céhének tagjai; a legjobb előadás a bukaresti Katona József Színház *A kétfejű fenevad* című darabja lett. A Színikritikusok Díját vasárnap este adták át a magyar fővárosban. A Színházi Kritikusok Céhe évről évre a tagok szavazatai alapján adományozza az előző évad produkcióinak az egyik legrangosabbnak számító szakmai elismerést. A legjobb rendezés díját Bagossy László kapta az Örkény Színházban bemutatott *Kasimir és Karoline* című produkcióért.

Turnézika a PRAH

A nagykanizsai Griff Oktatási Központ szervezésében 2010. szeptember 28-a és 30-a között dél-magyarországi és szlovéniai turnévész részt a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata Spiró György *PRAH* című komédiájával. Az ötvenedik előadáshoz közelítő produkcióban a Nó szerepét László Zsuzsa, míg a Férfiét Kilyén László alakítja. Rendező: László Csaba, díszlet-jelmez: Bartha József, film: Sebesi Sándor, dramaturg: Csépy Zoltán. Az előadásokra Nagykanizsán, Szombathelyen (Magyarország) és Lendván (Szlovénia) kerül sor.

Herta Müller Bukarestben

Salamon Márton László

„A múlt rendszer kiszolgálói, a Szekuritáté emberei a diktatúra bukása után is megmaradtak kulcsfontosságú pozíciókban, jobbnál jobb állami tisztségekkel látták el magukat, és ellenőrzésük alatt tartják az országot” – fejtette ki tegnapi bukaresti sajtótájékoztatóján Herta Müller. Az irodalmi Nobel-díjas, romániai származású, Németországban élő író szerint az, hogy az egykori kommunista titkosszolgálat emberei továbbra is gúzsban tartják Romániát, csalódást okozott az ország polgárainak, akik abban reménykedtek, hogy tiszta lappal indulhatnak el a demokrácia útján. „Ha ezek az egyének nagy számban vannak jelen az állami intézményekben, egyfajta hálót alkotnak, amelynek révén egymást támogatják, egymásnak falaznak, miközben a tartásos, tiszta múltú emberek kiszorúlnak az államigazgatásból” – fogalmazott Herta Müller.

Ami azokat a személyeket illeti, akik kollaboráltak a Szekuritátéval, az irodalmi

Az irodalmi Nobel-díjas, Németországban élő író két napot tölt a román fővárosban

Fotó: Tofán Levente

Nobel-díjas író szerint a körülményeket is tekintetbe kell venni, amikor róluk mondunk ítéletet. „Minden kollaboráns esete egyedi, és ennek megfelelően körültekintően kell megvizsgálni” – tette hozzá. Ugyanakkor leszögezte, hogy a volt besúgóknak nincs keresnivalójuk a köztisztviselőkben. „Ezek az

emberek nem tűnhetnek el, köztünk élnek, és ez természetes, de távol kell őket tartani a köztisztviselőktől” – vélekedett Herta Müller.

Az *Új Magyar Szó* kérdésére az író hangsúlyozta, miközben ő német kisebbségként német nyelven írt Romániában, a korábban szintén irodalmi Nobel-díjjal kitüntet-

tett Kertész Imre magyarul írt, és magyar íróként tekinthető. „Megkérdőjelezni Kertész Imre magyarságát: antiszemita cselekedet” – utalt azokra a magyarországi támadásokra, amelyek a zsidó származású Kertészt érték annakidején, egy Németországban megjelent, Magyarországot bíráló interjúja mi-

att. Ami a két elnyomó rendszer, a nemzetiszocialista és a kommunista rezsim közti párhuzamot illeti, lapunk kérdésére kifejtette, a Kertész által leírt náci haláltáborok kifejezett célja a zsidók fizikai megsemmisítése volt, miközben ez nem mondható el a kommunista munkatáborokról, ahol a kényszermunka elvégeztetése volt a cél, a halál okozói pedig a rossz étkeztetés és egyéb körülmények voltak. „Ettől még a kommunista rezsim többmillió ember halálát okozta” – szövegezte közbe Herta Müller házigaárdájának Gabriel Liiceanu író, a Humanitas könyvkiadó igazgatója. (A Nobel-díjas író két napos bukaresti látogatását a könyvkiadó húszéves évfordulója alkalmával teszi.)

Újságírói kérdésre az író leszögezte, nem fogadna el román állami kitüntetést Traian Băsescu államfőtől. „Nem gyűjtök díjakat, nem kell” – nyomatékosította Herta Müller. Az író legmagasabb román állami kitüntetésben való részesítését a December 21-e Egyesület javasolta a román államelnöki hivatalnak. ◀

Szótárlat

A deszkákról lelépve

Baló Levente

► A német Matthias Langhoff vendégrendezésében egy hete mutatta be a Kolozsvári Állami Magyar Színház Shakespeare *Szeget szeggel* színműve alapján készült *Mértéket mértékkel* című darabot.

Az előadást alcímmel látta el a rendező: *William partija, szajhák és szentek, barátok és bérgyilkosok, tolvajok és törvényhozók társaságában*. És ezzel mintegy programot hirdet meg, egy bizonyos irányba tereli a nézői figyelmet és értelmezést.

A másik erőteljes rendezői gesztus a harsány aktualizálásokban nyilvánul meg: a szöveget helyenként kolozsvári nyelvjárásba ülteti át, teletűzdelve román szavakkal és kifejezésekkel, amelyek esetenként használatosak ugyan az erdélyi köznyelvben, de inkább rétegnyelvi sajátosság. Az aktualizálás legjobb példája éppen a színházi alkalmazottakat is érintő, 25 százalékos fizetéscsökkenés, beépítése az előadás szövegébe. A *Három nővér* így többé nem három nővér, hanem csak kettő és egy negyed, akárcsak a *III. Richárd*.

„Számomra Shakespeare világában az élet és a színpad egyé válik” – mondja a rendező a műsorfüzetben megjelent interjúban. Ezt az egységet próbálja megvalósítani több eszközzel az előadásban is. Egyrészt az aktualizálásokkal, másrészt a színpad és a nézőtér fizi-

kai egybeolvasztásával; több jelenet a nézőtérén játszódik, a színeszek pedig gyakran közvetlenül szólnak a nézőtérén lévőkhöz. És nem mindig hízogó dolgokat hallunk: az előadás egyik jelenetében Pompeius azt sűti ránk, nézőkre, hogy mindnyájan madame Székür (bordélytulajdonos) házában lakói vagy látogatói vagyunk.

A brechti hagyományokkal egybeolvadva a színpadi cselekmény időnként felfüggesztődik, a szereplők dalra fakadnak, reflektálva a színpadi helyzetre. Langhoff Shakespeare tizenegy szonettjét választotta ki, Vasile Şirli megzenésítésében. A zene kellemes és szép, nézőt gyönyörködtető, az énekek előadása viszont annál több kívánnivalót hagy maga után, főképp, hogy a szövegek angol eredetiben maradtak. Meglepő módon a legtöbb énekes számára komoly problémát jelent az angol kiejtés, túl artikulált, magyaros szöveget hallunk. Az énekhang is erőtlenséggel, részben a hangosításnak köszönhetően is. Kiemelendő azonban Kató Emőke nagyszerű alakítása.

Jól kibontakozik az előadás központi problematikája, amit a rendező a címmel is jelez: *Mértéket mértékkel*. Az újonnan kinevezett kormányzó rendkívüli szigorral, halálra ítél egy fiatal lányt, mert házasság nélkül él egy lánnyal. Ő maga is azonban hamarosan szerelemre lobbán egy haja-

Pompeius, a csapos (balra) az előadás központi szereplőjévé lesz Hatházi András alakításában

don iránt, és zsarolással megpróbálja az ágyába csalni. Az ítélelőbíró hasonló bűnbe esik, sőt még tetézi is, mint a halálraítelt, de meg akarja úszni büntetlenül. Az igazságtéves, a törvény alkalmazhatósága, a hatalomgyakorlás problémáit feszegeti az előadás. A mocskos kezű törvénykező alakja némiképpen közhelyszerű, az viszont újszerűen hat, hogy egyetlen szereplőt sem enged egyszínűnek maradni, a darabban nincsenek sem csak jók vagy csak rosszak, hanem mindennek valamiféle keverékét vonultatják

fel, miközben mindegyik szerethetővé válik, kivéve az éppen hatalmon levőt. Egy színész több szerepet is játszik, ez gazdag értelmezési teret hoz létre. Legerőteljesebben Pompeius és a Herceg szerepét is eljátszó Hatházi András alakításában valósul meg, annál is inkább, hogy maga a herceg is rádupláz, amikor csuhába bújva, papnak álcázva magát, tér vissza a színre.

Végző soron nem a rendezői üzenet jut el hozzánk, nézőkhöz, nem arra vagyunk vevők, amit a rendező nekünk szán. Hanem

a magas színvonalú színészi munkára, a csapat összjátékára és a színészi átlényegülésre, azaz arra, ami a színpadon „megtörténik”. Ha ez a „megtörténés” hiányzik, akkor hiába masíroznak a színészek a nézőtérre, nem jutnak közelebb a nézőhöz. A kolozsvári előadás sok helyen még „konceptió ízű”, a rendezői szándék érződik rajta. De jobb esetben az előadás beérik néhány játék után, a sok jó ötletből, a kiváló színészi alakításból megszülethet egy jó előadás. ◀

Székely Discovery-hős

Szabó Jenő nemzetközi bűvároktató a főszereplője a Fezd fel magadban a hőst című új Discovery Channel-műsor mai, 22 óra-kor kezdődő epizódjának. A háromszéki bűvár egyike a bemutatásra kerülő hét romániai hősnek.

Kovács Zsolt

Háromszéki bűvár is bekerült a közé a hét romániai személy közé, akiknek szenvedélyük és életformájuk beillik a Discovery szellemiségébe, ezért a televízió romániai csapata történetük megfilmesítése mellett döntött. Szabó Jenő mellett a csatorna bemutatja a Mongóliát megjáró Mihai Barbu motorost, Roland Hermann, harmadik világban (is) dolgozó fogorvost, Florin Capitanioiu repülőmodell-vezetőt, Marian Chiriac hosszútávfutót, Florin Mârza parkour-tanárt és Sebastian Codreanu motorbicikli-építőt. „Biztosan nem csak ők vannak, de ő a legjobb. Megismertük a történetüket, és tetszett. Azt hiszem, ők a Discovery-eszme legjobb nagykövetei” – mondta egy konferencián Ada Roseti, a csatorna romániai, magyarországi, csehországi és szlovákiai igazgatója. A

Szabó Jenő háromszéki bűvár sokoldalú egyéniség, akinek példáját a Discovery Channel követendőnek tartja

Discovery Románia azonban újabb hazai hősök történeteit is keresi, a projekt második, 2011-re tervezett feléhez.

Cousteau kapitány csatlósa

A jelenleg 42 éves Szabó Jenő harminc évvel ezelőtt, Kolozsváron, barlangászások közben varázsolta el a víz alatti világ, és 15 évesen már megszerezte az első bűvárbizonylatát. A háromszéki bűvár lapunknak elmondta: 1991-ben bekerült a híres tengerkutató, dokumentumfilmes Jacques-Yves Cousteau kapitány csapatába, aki egy Romániai merülő munkára kérte fel őt. Cousteau biztatására Szabó Je-

nő 1992-ben Franciaországban megszerezte a nemzetközi bűvároktatói oklevelet, és Kolozsváron megalapította az ország első bűváriskoláját. Néhány éve pedig hazatelepedett édesapja szülőfalujába, Sepsikőröspatakra, és itt működteti a Liquid Sound nevű bűváriskolát. Vezetésével egy kutatócsapat feltárta a Mangaliánál Kr. e. 670 körül alapított Callatis várost, néhány éve pedig tanulóival kitakarította a Szent Anna tavat.

Szabó: a siketek tanítója

Szabó Jenő nem csupán egyszerű bűvár – három éve kezdte kutatni a hallássérültek gyógy-

módjait, és megalapította a Víz Alatti Kutatások Központja nevű civil szervezetet. Egyedi módszerrel, a hanghullámok víz alatti terjedését kihasználva igyekszik megtanítani „hallani” illetve beszélni a siketeket. A halássérülteket felfektetik a vízre, és víz alatti hangszóróval kommunikálnak velük, így a hangrezgéseket egész testükben érzik, miközben jeltolmácsok és képek segítségével elmagyarázzák az észlelt szavakat, így megtanulják egy adott képhez asszociálni a hangzást, illetve saját hangképző szerveik használatát. A székely bűvár eddig 15 halássérült gyereken alkalmazta a módszert, kitűnő eredményekkel. ◀

Száz szó

Megtiltotta alkalmazottainak egy brit önkormányzat, hogy anyósvicceket meséljenek. A politikai korrektség jegyében született intézkedést Barnet, London egyik elővárosának helyi tanácsa hozta, az indoklás szerint az ilyen viccek „sértően szexisták” és a család idősebb tagjaival szembeni tiszteletlenségről tanúskodnak. A tisztségviselőknek ezután mellőzniük kell az ilyen típusú vicceket úgy egymás között, mint az állampolgárokkal szemben. Néhány, a brit lapok által idézett komikus szerint az anyósviccek a brit nemzeti humor fontos forrását jelentik, ezért tiltásuk káros, illetve az anyósokkal az ókor óta tréfálkozik az emberiség, tehát ez komoly hagyománynak számít. Ezzel szemben a szőke nős viccek a 21. század digitalizált világának szellemi termékei.

(szűcs el)

Röviden

Magyar nyertes Călărași-ban

Dunai László (képiünkön), a Sapientia EMTE Fotóművészet, Filmművészet, Média szakának volt diákjának *Víz alatt* című államvizsgafilmje nyerte a tizenkettedik alkalommal megrendezett Călărași-i 7. Művészeti Országos Filmfesztivál legjobb diákképfilmjének járó elismerést. Dunai László a díjat a bukaresti Universitatea Media diák-

ja, Cristian Corduneanu *Lifter autorizat* című filmjével közösen megosztva nyerte, a fődíjat pedig Răzvan Sănescu *Icre negre* című alkotása érdemelte ki.

Fizetős lehet az RTL Klub

Az *RTL Klub* januártól fizetős csatorna szeretne lenni, cserébe viszont több hangsávot, szélesvásznú élményt és hd programokat ígér – írja az *Index.hu*. A tévéadó 1997-es indulása óta engedélyezi, hogy ingyen terjesztés adását a szolgáltatók, most viszont a gazdasági válságra hivatkozva átalakítaná a rendszert – a kereskedelmi csatorna adása januártól egyaránt fizetős lesz a kábelszolgáltatók és a műholdas elosztók számára. „Nyolcvan adóért fizetnek a szolgáltatók, a legnézettebb csatornát viszont ingyen osztják szét az előfizetőknek” – hangsúlyozza Róbert Ákos, az *RTL Klub* vezérigazgató-helyettese, aki szerint a csatorna saját kutatásai alapján az *RTL*-ért a nézők jelentős része hajlandó lenne akár a szolgáltatóváltásra is.

Tizenkét éves a Google

A *Google* tegnap tartotta 12. születésnapját, a keresőóriás főoldalán egy torta helyettesítette a logót – így jelezve a nagy napot. A tortát egyébként Wayne Thiebaud amerikai festő alkotta. A születésnap időpontja azonban nem annyira egyértelmű. Az elmúlt években ugyanis különböző napokon ünnepelték: olyan eset is volt, hogy szeptember 7-ére tették az ünnepet. A *Google.com* domaint egyébként 1997. szeptember 15-én jegyezték be. A céget Larry Page és Sergey Brin alapította, még amikor a Stanford Egyetemre jártak. 1998. szeptember 4-én alakultak részvénytársasággá egy barátjuk garázsában, a Menlo Parkban, Kaliforniában. Az első befektető Andy Bechtolsheim, a Sun Microsystems társalapítója volt százezer dollárral.

Éterutazás

„Fülön csípő” rádió Kolozsváron

Szatmárnémetitől Sepsiszentgyörgyig, Nagyváradtól Székelyudvarhelyig, Nagykárolytól Gyergyószentmiklósig és Kézdivásárhelyig kereskedelmi rádiók egész sora sugároz magyar nyelven adást. Ezeket a rádiókat mutatjuk be Média oldalunkon induló sorozatunkban, amelyet a Paprika rádióval, Kolozsvár egyetlen, kizárólag magyar nyelven sugárzó adójának bemutatásával kezdünk.

F. I.

A Kolozsváron és (25 kilométeres) vonzáskörzetében hallható, négy éves születésnapjához közeledő *Paprika Rádió* naponta átlagosan 100-110 ezer magyar hallgatóhoz jut el. Fő célcsoportja a 15-30 év közötti lakosság, de fontos számukra a 15-45 éves, aktív, közép- és felső-szinten képzett hallgatók „füle” is. A rádió zenei kínálata színesnek mondható, a '80-as, '90-es évek legnagyobb és napjaink divatos nemzetközi slágerei mellett nagyon sok magyar popzenét játszik.

Magyar hang, áldozatvállalásból

A Romániai Magyar Üzleti Egyesület (RMÜE) hétvégi kolozsvári konferenciáján az Euréka vállalkozói egyesület elnöke, Kerekes Gábor mutatta

be, a *Paprika Rádió* társtulajdonosaként, az adót. Mint elmondta, a kolozsvári magyar vállalkozókat tömörítő egyesület tagjai felismerték, hogy nagyon hasznos lenne, ha a Kolozsváron és környékén élő magyar embereknek lenne egy saját, 24 órán át sugárzó kereskedelmi rádiója. „A jó ötlet sok szervező munkának, közös akaratnak és a közös anyagi áldozatvállalásnak köszönhetően 2006. november 23-án megvalósult: a 95.1-es ultrarövid-hullámú sávon reggel hat órakor

megszólalt a *Paprika Rádió*” – elevenítette fel a kezdeteket Kerekes. „Fiatalkorú és tehetséges műsorkészítő csapatunk fő célja a szórakoztatás, de fontosnak tartjuk azt is, hogy hallgatóinkat a lehető leggyorsabban tájékoztassuk a helyi, az országos és nemzetközi eseményekről” – tette hozzá a vállalkozó. A zenei kínálat mellett a rádió éjjel-nappal szerkesztett műsorról jelentkezik, reggel 6 és este 10 óra között pedig óránként friss – politikai és közéleti információkat tartalmazó – hírblokkal jelentkezik.

Tornádó és csípős partyka között

A paprikás nap egy interaktív ébresztőműsorról indul, melyben érdekes témákkal, rengeteg humorral és pörgős dalokkal ébresztik a hallgatókat. A *Reggeli tornádó* három műsorvezetője elsősorban a hallgatók által java-

solt témákat boncolgatja, hallgatóinak közreműködésével, hiszen vallják: minden érdekli őket, ami a kolozsváriakat foglalkoztatja, megmosolyogtatja, netán hangos nevetésre bírja. A délutáni műsorsávban hatórás utazás várja a hallgatókat. A *Délutáni* műsor változatos slágerek, hasznos programajánlatok és az aktualitások színes világába vezeti hallgatóit, a szerkesztők bevállása szerint azért, „hogy a munkahelyen eltöltött idő felüldülés legyen a *Paprika rádió* expresszéval utazók számára”. Péntekenként 19 és 21 óra között a rádió *Csípős partyka* című adása jelentkezik, melyben „trendi zenék, különleges mixek, újdonságok hangzanak el, szokatlan hangszerelésben”.

Minden szombaton 14-18 óra között *Top 40*-nel jelentkezik a rádió, melyben a legdivatosabb magyar és nemzetközi slágerekből, illetve a hallgatók szavazatai alapján készített zenei összeállítást küldik éterbe. Vasárnaponként 17 és 19 óra között a *Filmtabletta* kerül műsorra, mely nem más, mint az elmúlt évtizedek legnépszerűbb filmjeiből, filmzenéiből készített zenei összeállítás. Mindezek mellett a rádió a hét minden napján kívánságműsorról is jelentkezik. ◀

SZERDA
2010. szeptember 29.

A nap filmjei

PRO TV, 20.30
A Szmokinger

A taxiból sofőrré lett Jimmy hamar rájön, hogy egyetlen fontos szabályt kell betartania, ha a milliomos playboy, Devlinnek dolgozik: Sose nyúlj Devlin becses szmokingjához. Amikor Devlin egy megrázó erejű 'baleset' következtében átmeneti pihenőre kényszerül, Jimmy mégis felölti a ruhadarabot és gyorsan ráébred, hogy a nem mindennapi öltöny nem csupán egy fekete övet és egy fekete nyakkendőt rejt.

RTL Klub, 22.20
Meleg helyzet

Amanda (Kaitlin Doubleday) úgy kaphat ösztöndíjat, és ingyen szállást a Tau lány szövetségéknél, ha a hétvégi bulira magába bolondít egy meleg srácot, akit aztán mindenki előtt ejt. A nőbolond Clay (Sam Huntington), és a szobatársa a diákszövetség beavatott szerzetese után egy szál tangóban ébred az egyetlen parkjában. Clay-nek nem kell nagyon rájátszania, hogy meghódítsa Amandát.

m1, 22.40
Trilógia – Az élet után

Pascalnak, a grenoble-i zsarunak a legnagyobb gondja az, hogy a nő, akit szeret, morfinista. Agnes már akkor is drogos volt, amikor megismerte: leszoktatni nem tudta, csak annyit sikerült elérnie, hogy ne csússzon le teljesen. Pascal egyezséget kötött Jacquillat-val, a helyi keresztapával, hogy ellátja Agnest morfiummal, cserébe szemel hűny a kisebb stílijei felett.

KOSSUTH RÁDIÓ

9.40 8 és fél 10.00 Napközben 12.05 A Hely 12.30 Vendég a háznál 12.57 Harangszöveg 13.00 Déli krónika 13.30 Magánhangzó 14.04 Rádiószínház 14.30 Tebenned bíztunk 15.05 Arcvonások 16.05 Közelről 18.30 Krónika 19.00 Közéleti ütköző 21.30 A nap történetei 23.25 Esti beszélgetés

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában
15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 Közbeszéd – közéleti talk-show

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság 12.00 Híradás 12.15 Miben segíthetünk? 13.05 Zenés üzenetek 14.00 Délutáni váltás 16.00 Híradás, Sport, Rádióújság 17.00 Híradás 17.15 Gazdasági magazin, Összhang 17.55 A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hangoló, Meditáció: adventista egyházi műsor 9.50 Hírek, műsorism. 15.00 Slágeróra 16.00 Hírek 16.15 Vendég a Stúdióban 17.00 Nap-óra 17.30 Jazzmagazin 17.55 Hírek, műsorism.

DUNA TV

6.35 Gazdakör
7.00 Hattól Nyolcig
9.00 Második esély (am.-mex.-kol. sor.)
9.50 Újrakezdés (olasz sor.)
10.45 Magyar elsők
11.00 Család-barát
11.55 Ízörzök. Tihany
12.30 Kívánságkosár
15.00 Híradó
15.10 Kikötő - Friss (ism.)
15.25 Tér-Hatás (ism.)
15.55 Családi kép tők jó helyen
16.10 "...filléres emlékeim..."
16.55 Vértanúink, hitvallóink
17.10 Nyelvörzö
17.45 Zorro (am. sor.)
18.15 Térkép
19.00 Híradó
19.35 Mese
20.00 Újrakezdés (olasz sor.)
21.00 Híradó
21.05 Közbeszéd
21.30 A Karamazov testvérek (orosz sor.)
23.00 Sport hírek
23.10 Váltó
23.20 Tíz év múlva - Családok
0.10 Diplomata vadász (magyar sor.) (ism.)
0.05 Közelebb Kínához
1.30 Kikötő - Friss Kulturális magazin
1.50 Híradó (ism.)

TVR 1

7.30 Az első órában
8.00 Disney Klub
8.30 Mediterana 27 (ism.)
9.00 Egyszerűen üzletes
9.15 Kalózok
10.15 Szerelmi bizonyíték (sor.)
11.15 UEFA Champions League (ism.)
12.45 Szerelem a képernyőn túl
12.55 A legendás doktor Hur Jun (sor.)
13.55 Zsebtörténetek
14.00 Hírek
14.50 Egyszerűen üzletes
15.00 Teleshopping
15.30 Hasonszőrűek
16.00 Együttélés
17.00 Kontra generáció
17.55 Én, te, mi
18.25 Győzd le az árvizet!
18.40 A legendás doktor Hur Jun (sor.)
19.40 Sport
20.00 Hírek
21.05 UEFA Champions League Stúdió (live)
21.40 Internazionale Milano - Werder Bremen labdarúgó mérkőzés (live)
23.50 UEFA Champions League Stúdió
0.10 UEFA, napi összefoglaló
1.40 Hírek
1.50 Zsebtörténetek (ism.)

VIASAT 3

8.40 Gyilkos sorok (sorozat) 9.45 A narancsvidek (amerikai sorozat) 10.45 Doktor House (sorozat) 11.50 Cadillac Man (amerikai vígjáték, 1990) (isméltés) 14.10 Monk (sorozat) 16.05 CSI (sorozat) 17.00 A médium (sorozat) 18.05 A kifutó 19.05 A narancsvidek (sorozat) 20.00 Doktor House (sorozat) 21.00 Jóbarátok (sorozat) 21.30 CSI: A helyszínelők (sorozat) 22.30 Esküdt ellenségek (am. sorozat)

m1

6.23 Kárpát Expressz
6.50 Ma Reggel
Közéleti műsor
Benne: Híradó, sporthírek
10.00 Önök kérték! (ism.)
10.55 Nappali
13.01 Híradó délben
13.30 Kárpát Expressz
14.00 Összhang
14.30 Hrvatska kronika
15.00 Ecranul nostru
15.30 Ájtáró
16.00 Optika - 0929
16.30 Nagy cirkus egy kis országban
17.25 Híradó
17.35 Körzeti híradó
17.50 Teadélután
Hétfőtől péntekig minden, ami szórakoztató!
18.50 Mindig zöldobb (auszt. sor.)
19.40 McLeod lányai (auszt. sor.)
20.30 Híradó este
20.55 Sporthírek
21.05 Két zsarú egy pár (olasz krimisor.)
22.05 Az Este
22.40 Trilógia - Az élet után (belga-francia thriller, 2002)
0.45 Múlt-kor Történelmi magazin
1.15 Prizma
1.25 Hírek
1.30 Sporthírek
1.45 Ma reggel (ism.)

TVR 2

7.00 Légy férfi Grace (francia vígjátéksorozat)
8.00 Rémalom (kan.-am. sor.)
9.00 Arabella (csehszl. sor.)
10.00 Hírek, sport
10.20 Szabad a szembejövő sáv
11.20 Arománok
11.50 Időbeszéd
12.00 Hírek
12.45 Népi pihenőhelyek
14.30 Zon@ IT
15.00 Együtt Európába
16.00 Légy férfi Grace (francia vígjátéksorozat)
17.00 Fraser és a farkas (kan.-am. vígj. sor.)
18.00 Euronews híradó
18.15 Lehet, hogy nem tudtad
18.30 Vakációs kalauz
19.00 Kaland Bt. (kanadai kaland sor.)
20.00 Időbeszéd
20.15 Steaua - BC Kiev kosárlabda mérkőzés (live)
22.00 Hírek, sport
23.10 Antigua, életem (argentin filmdráma, 2001)
1.05 Nem járt ösvények
1.35 Di carini bárónó (ism.)
3.10 Bazár (ism.)

SPORT.RO

7.00 Sport.ro Hírek
10.00 Pontos sportidő (live) 12.00 Sport.ro Hírek
13.10 Pontos sportidő 14.10 Külön kiadás 15.00 Sport.ro Hírek
16.00 Komolyan (live) 18.00 Sport.ro Hírek (live)
17.00 Pontos sportidő 18.00 Sport.ro Hírek
19.05 Információk 21.00 Sport.ro Hírek
22.00 Box-Buster: Andre Ward - Andre Dirrell 23.00 Komolyan 0.10 Wrestling WWE Superstars

m2

6.50 Ma Reggel
10.00 Roma Magazin
10.25 Domovina
10.55 Körzeti magazin - Debrecen
11.45 Sorstársak
12.10 Mesélő cégtáblák
12.30 Most a Buday!
13.01 Híróra
13.30 Kárpát Expressz
13.55 Záróra
14.45 Aranymentszés
15.35 Sant' Angelo - Egy kórház hétköznapjai (sor.)
16.30 Egy lépés előre (sor.)
17.20 Bűvölet (sor.)
18.10 Magyar válogatott
19.05 Ájtáró
19.35 A kis Amadeus - Az ifjú Mozart kalandjai
20.00 Don Matteo (olasz krimisor.)
21.00 Híradó este
21.25 Sporthírek
21.30 Don Matteo (olasz krimisor.)
22.25 A nyomozónő (olasz drámasor.)
23.30 Záróra
0.15 McLeod lányai (auszt. sor.)
0.55 Mindig zöldobb (auszt. sor.)
1.40 Mafalda (sp. anim. sor.)
1.45 Trilógia - Az élet után (belga-fr. thrill.)

PRO TV

7.00 Pro Tv hírek, Sport
9.55 Könyvbemutató
10.00 Rémalom és valóság közt (am. f. dráma) (ism.)
12.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai sorozat, ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárásjelentés
13.45 Dear Prudence (amerikai-kanadai filmdráma, 2008)
16.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai sorozat)
17.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
20.30 A Szmokinger (amerikai akció-vígjáték, 2002)
22.30 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
23.00 Odaát (am. akciófilm-sor.)
0.00 A Szmokinger (amerikai akció-vígjáték, 2002) (ism.)
1.30 Pro Tv hírek, időjárásjelentés (ism.)
3.00 Odaát (am. akció sor.) (ism.)

ACASĂ

9.45 A kötelék (sorozat) 11.15 Elátkozott paradicsom (sorozat) 12.30 Tengernyi szenvedély (sorozat) 14.00 Marina (sor.) 15.15 Viktória (sorozat) 16.30 Rosalinda (sorozat) 17.30 Igaz történetek 18.30 Tengernyi szenvedély (sorozat) 19.30 Szívek iskolája (sorozat) 20.20 Szerelem és becsület (sorozat) 21.30 Analia másik arca (sorozat) 22.30 Éjszakai történetek 23.30 Hét bűn (sorozat)

RTL KLUB

6.30 Top Shop
7.00 Autómánia Autós-magazin (ism.)
7.25 Fókusz (ism.)
Közzolgálati magazin
7.55 Reggeli - Ébresztőshow
10.05 Te vagy az életem (sor.)
11.05 Top Shop
13.00 RTL Klub Híradó - Déli kiadás
13.15 ASZTRO Show
14.30 Fél kettő
15.40 Celeb vagyok, ments ki innen! (reality show)
17.20 A szerelem rabjai (argentin sorozat)
18.25 Döglött akták (am. krimisor.)
19.30 RTL Klub Híradó - Esti kiadás
20.05 Vacsoracsata - Gasztrorealitás
21.05 Fókusz - Közzolgálati magazin
21.40 Barátok közt (magyar sorozat)
Közben: RTL-hírek
22.20 Meleg helyzet (amerikai rom. vígj., 2004)
Utána: RTL-hírek
0.10 Mansfeld - Magasabb szempontból (magyar-kan. filmdráma, 2006)
2.40 Reflektor - Sztármagazin

ANTENA 1

6.00 Híradó
8.00 Jó reggelt - Razvan és Dani műsora
10.00 Sajtószemle Mircea Badea-val
11.15 Leány gyöngy fülbevalóval (angol-luxemburgi életrajzi dráma, 2003)
13.00 Híradó, Sport
14.00 Egy rém rendes család (amerikai sor.)
14.30 Csillagháló (ism.)
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
17.00 Közvetlen hozzáférés - Simona Gheorghe műsora
19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
20.30 Kikezdesz a szökökkel? - verseny show
22.00 Vad nárcisz
23.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés (ism.)
23.45 Egy bűnös show - Dan Capatos szórakoztató műsora
1.00 Game show: Face the Pro
2.00 Office (amerikai sorozat)
2.30 Egy rémrendes család (amerikai sor.)
3.00 Titkok a paradicsomban (görög sor.)

FILM+

8.05 1200 fok - A halál alagútja (osztrák-német-szlovák filmdráma) 10.00 Televíziós vásárlás 13.05 Merénylet a suligőre ellen (amerikai vígjáték) 14.45 Meztelen mennyország (amerikai film) 16.50 Vakrepülés (amerikai-ausztrál filmdráma) 18.35 Biztosítási család (holland film) 20.20 Bazi nagy latin lagzi (amerikai vígjáték) 22.10 Mi kell a nőnek? (amerikai vígjáték) 0.30 War (amerikai thriller)

TV2

7.00 Két Testőr
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka
A TV2 reggeli műsora
10.00 Stahl konyhája
10.10 Babapercek
10.20 Televíz
11.20 Teleshop
12.25 A nagy umbulda (am. vígj., 1978)
14.25 Kvíz
15.55 Szentek kórháza (auszt. sor.)
16.55 Egy tini naplója (német vígj. sor.)
17.25 Elbűvölő szerelem (mex. sor.)
18.30 Árva angyal (mex. sor.)
19.30 Tények Hírműsor
20.05 Édesnégyes - A TV2 randi-műsora
Utána: Skandináv lottó sorsolás
21.10 Aktív
21.45 Jóban Rosszban (magyar sor.)
22.20 Doktor House (am. sor.)
23.20 Született feleségek (am. vígj. sor.)
0.50 Szellemekkel sutto-gó (am. sor.)
1.45 Tények Este
2.15 EZO.TV
3.10 Lépcsőházi gyilkosságok (am. thriller, 2007)
4.35 Szentek kórháza (sor.)

PRIMA TV

7.00 Kandikamera
7.30 Senki sem tökéletes (román vígjáték sorozat) (ism.)
8.00 Galileo
8.20 Sport Florentinával - sportműsor
8.30 Teleshopping
9.15 November (amerikai thriller) (ism.)
11.30 Nyakában az egész világ
12.00 Levintza bemutatja
12.30 Teleshopping
13.15 Mondenii Show
13.30 Teleshopping
14.00 Jó lovam, Mississippi (német vígjáték, 2007)
16.00 A cseresznye e tortán (ism.)
17.00 Lököttek (román vígjáték sorozat) (ism.)
18.00 Hírek, időjárásjelentés
19.00 Sport
19.30 Kötelkedők krónikája
22.15 Lököttek (román vígjáték sorozat)
23.00 Mondenii Show
23.30 Szabadnak születetek (am. kalandf., 1992)
1.30 Hírek, időjárásjelentés (ism.)
2.30 Lököttek (ism.)
3.30 Kötelkedők krónikája (ism.)

KANAL D

8.00 Ezüstszerelm (isméltés) 10.00 Menyet anyának 5 12.30 Hírek 13.15 Orovosok 14.45 Merénylet a suligőre ellen (amerikai vígjáték) 14.45 Meztelen mennyország (amerikai film) 16.50 Vakrepülés (amerikai-ausztrál filmdráma) 18.35 Biztosítási család (holland film) 20.20 Bazi nagy latin lagzi (amerikai vígjáték) 22.10 Mi kell a nőnek? (amerikai vígjáték) 0.30 War (amerikai thriller)

HÍR TV

7.00 Paletta (ism.)
7.30 Lapzárta (ism.)
Vitaműsor újságírókkal
8.00 Híradó
Friss napi információk
9.05 Rájátszás (ism.)
10.05 Sziluett (ism.)
11.05 Panaszkönyv (ism.)
11.30 Riasztás (ism.)
A rendkívüli események műsora
12.05 Vonalban (ism.)
Interaktív politikai show-műsor
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama
14.05 Lapzárta (ism.)
Vitaműsor újságírókkal
14.30 Paletta (ism.)
15.05 Különkiadás (ism.)
17.05 Ősök tere
17.30 Paletta
18.00 Híradó - Friss napi információk
18.30 Iskolapélda
19.05 Vonalban Interaktív politikai show-műsor
20.00 Híradó
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó 21
22.35 Lapzárta
23.05 Negyedik (ism.)
23.30 BBC Click
A BBC informatikai magazinja
0.05 BBC Híradó
0.30 Iskolapélda (ism.)

DISCOVERY

7.00 Egyszer egy ilyen vezetni!
8.00 Újjáépítők
9.00 Halálos fogás - Fagyos vég
10.00 Piszkos munkák
11.00 Végzetes másodpercek
12.00 Amcsi motorok - Saginaw Chippewa
13.00 Túlélés törvényei
14.00 Állítólag...
- Bumerággolyó
15.00 Piszkos munkák - Kéményseprő
16.00 Hogyan készült?
- Kombinált csavarkulcsok
17.00 Halálos fogás - Épségben térjtek hazá!
18.00 Végzetes másodpercek
19.00 A túlélés törvényei
- A túlélés művészete
20.00 Állítólag...
- Telefonkönyv
21.00 Hogyan készült?
21.30 Harc az elemekkel
22.30 Bear Grylls: Ha minden kőlél szakad
23.30 A túlélés törvényei
0.30 A borzalom pillanatai
1.30 Chris Ryan bemutatja: Rendőrségi elit alakulatok
2.30 Végzetes másodpercek

HÁLÓZAT

9.00 Hírháló 9.30 Heti filmajánló 10.00 Prímatorna 10.30 Teleshop 11.00 Zodiákus 13.00 Teleshop 14.30 Nyitott Egyetem 15.00 Zalai mÉrték 15.30 Bencez-Show 16.00 Zodiákus 18.00 A megregulázott fény 18.30 Grand Prix 19.00 Tabu Tv 19.30 Város születik - Verezegyház 21.35 Hírháló 22.00 Utolsó harc (hongk. akció-vígjáték) 0.00 Utcalány szerepben (amerikai akciófilm)

Szeptember 28., kedd

Az év 40. hete és 271. napja, hátravan 94 nap

Ma **Vencel, Bernárd** nevű olvasóinkat köszöntjük. A Vencel a szláv Wenceslav névből származik, jelentése: koszorú, dicsőség. A Bernárd a germán Bernhard név magyar formája. Elemeinek eredeti jelentése: medve és erős. Holnap **Mihály** napja van.

Évfordulók

- 1468-ban I. Mátyás magyar király Brassó városának árumegállító jogot adományoz.
- 1630-ban Bethlen Istvánt erdélyi fejedelemmé választják.
- 1928-ban Juan de la Cierva elsőként repül át helikopterrel az La Manche csatorna felett.
- 1934-ben Clydebank-ben vízre bocsátják a RMS Queen Mary óceánjárót.

Vicc

Egy kisfiú odamegy egy álló rendőrautóhoz, és beszól a sofőrnek:
– Rendőr bácsi, lehetek rendőr? De sajnos még csak hetedikes vagyok.
A rendőr kinyitja az ajtót

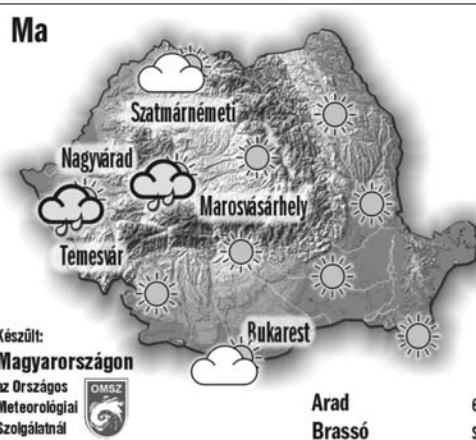
és megszólal:
– Szálljon be, főnök.

Recept

Harcspaprikás túrós tésztával

Hozzávalók: 70 dkg afrikai harcsafilé (bőre nélkül), 2 fej vöröshagyma, pirospaprika, só, paradicsom, paprika, halászléköcska, pörköltzsaft köcska, 30 dkg száraz tészta a túrós tésztához, 25 dkg túró, 2 dl tejföl.

Elkészítés: Sűrű, tartalmas pörkölt alapot készítünk. A hagymát kockára vágjuk, és olajon megfuttatjuk, majd felöntjük egy kis vízzel és szétfőzzük. Megszojrujuk pirospaprikával, dobunk bele paradicsomot, paprikát, esetleg pörköltzsaft köcskát és halászlé köcskát is tehetünk bele. Utána belerakjuk a kockára vágott harcsát és készre főzzük. Ez egészen rövid idő. Megcsináljuk a túrós tésztát. Kifőzzük a tésztát, leöblítjük. A túró összekeverjük a tejföllel, sózzuk, és a tésztát beleforratjuk. Aki szereti, a túrós tésztát kevés friss kaporral is megszórhatja.

Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

A Kárpátoktól nyugatra a változó felhőzet mellett inkább a nap első felében várható elsősorban nyugaton és északon eső, zápor. A nyugati szél sokfelé megerősödik, több helyen viharossá is fokozódik.

A következő napok időjárása

Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet
esőre, záporokra számíthatunk	19°C	9°C
sok napsütés, kevés felhő	16°C	4°C
sok napsütés, kevés felhő	25°C	11°C
sok napsütés, kevés felhő	16°C	4°C
napsütés időnként felhősödéssel	17°C	7°C
esőre, záporokra számíthatunk	19°C	8°C
esőre, záporokra számíthatunk	19°C	9°C
napsütés időnként felhősödéssel	17°C	10°C
esőre, záporokra számíthatunk	20°C	9°C

Álommelő

Horváth István

Gondolatjel

Visky István rovata

A legtöbb megmentett ember természeténél fogva hálátlan. Sokszor csodálkozunk azon, hogy milyen hálátlanok azok az emberek, akiket megmentettek vagy komoly segítséget kaptak. Nem rosszindulatból hálátlanok, hanem természetükből eredően. Az, hogy segítségre szorulnak, hogy meg kell menteni őket eleve jelzi, hogy életüket elrontották, va-

lahol hibát követtek el. Ezt az önmagukban való csalódást pedig úgy próbálják orvosolni, hogy igyekeznek minél hamarabb elfelejteni azt, hogy valaki segített rajtuk. És ezzel hálátlanná is váltak. Az ilyen ember előbb vagy utóbb megint megmentésre fog szorulni. Csak az önmagával őszintén szembenéző ember tanul élete hullámvölgyeiből.

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)

Nincs olyan kitűzött célja, amit ne érne el. Kitarítóan, felelősségteljesen végzi feladatát, mindig lehet Önre számítani.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)

Személyiségére az átlagosnál nagyobb intuitív képesség és erős érzelmi beállítottság jellemző. Egész nap örömmel és lelkesedéssel tevékenykedik.

IKREK (V. 21.–VI. 21.)

Nem hátrál meg a kihívások elől, mindent bátran elvállal és becsületesen sikerre visz. Különös affinitást érez az anyagi világ iránt.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)

Bizonyos zűrzavar lelhető fel ma a gondolataiban egy továbbképzéssel kapcsolatban, amelyen kijelölés alapján kell részt vennie.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)

Sokszor fogadkozott, hogy visszafogja magát, most mégis elég egy félreérthető mondat a féltékenységhez.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)

A Szűz-jegyű, ha küzdelmek árán is, de nem adja fel egy könnyen, a nehéz helyzetekben is feltalálja magát.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)

Olyan híreket hall, amelyek korábban elképzelhetetlenek lettek volna. Ne akadjon fel az Önnek sokatlan dolgokon.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)

Kicsit nyughatatlan, mert álmai, vágyai megvalósításán jár az esze. Ma szánjon időt testmozgásra, mert a fizikai megerőltetés csak élénkíti a szervezetét.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)

Egy hetekkel ezelőtt elkövetett hibát ismételt meg újból, mert megint a szokásos régi témán vitatkozik valakivel. Az idegeskedés nem tesz jót Önnek!

BAK (XII. 22.–I. 20.)

A Bak-jegyűek hagyományos szerencsehöz köve a gránit, ami a szenvedélyes természetet jelképezi. Vásároljon magának!

VÍZŐNTÓ (I. 21.–II. 19.)

Célirányultság motiválja Önt. Kitűzött célját eléri, de nem minden cselekedete publikus. A csillagok szerint társadalmi elismertsége garantált.

HALAK (II. 20.–III. 20.)

Rugalmasan alkalmazkodik az élet kihívásaihoz, miközben megőrzi barátokozó, kedélyes természetét. Sikereket ér ma el.

***	MACSKA	CSÖKKENŐ FOLYAMAT	BENT ODAEJTI!	A TÁRGY RAGJA	SZŰRKES-FEKETES KEMÉNY KÖZET	HŰSVÉTI ÁLLAT	TREFFAS BEMONDÁS	KEZDŐ-PONT, EREDET	ELÉRI, HOGY MÁ-NIAROL LE-MONDJON
KOSZAL									
SE... SE BÜZE				HIVOSZO MENYET- FELE ÁLLAT					
TÖRÖTT KVARC- ÜVEGI!			STRESSZ- MENTES KEMÉNY KÖZET						
NEMTŐ, VED- SZELLEME							NEMA GEZA! LÁGYAN ZÜMMOG		
***	AGG. ÉLTES					ÁLLAT- KERT BECÉZETT IBOLYA			
AKTÍVA JELE		EGYIPTOMI KIGYO						KÖNY- VELO!	OROSZLÁN (LAT)
NAGY VALASZ- TEKU ÜZLET		HIMŐ REBEGI							
BECÉZETT IMRE				VONAL, SOR					
ALSO- NADRAG				YOUNG					BETŐ ÉS IRAS- VALTOZAT

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
013 701 Bukarest, P-ta Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő:
Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
Agoston Hugó

Főmunkatársak:
Bíró Béla, Gyulay Zoltán, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők:
Moldován Árpád Zsolt (Aktuális)
Bogdán Tibor (Háttér)
Baló Levente (Kultúra)
Szakács Zsuzsanna (Gazdaság)
Turós-Jakab László (Sport)
Farkas István (Média)
Orosz Anna (Életmód)
Szonda Szabolcs (Szinkép)

Olvasószerkesztők:
Osváth Annamária, Nyágyuly András

Tudósítók:
Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárad), Horváth István – 0747-517574 (Csíkszereda), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő:
Tofán Levente

Grafikus:
Horváth István

Tördelőszerkesztők:
Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.
Terjesztési menedzser:
Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
Baricz István – 0788-488739, Erdős Lajos – 0741-424094 (Gyergyó), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

logtanácsos:
Czédly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Róman Postánál (katalógusszám: 19302), a Rodipet-kirendeltségeknél, pénzuatvánnyal (mandat postai) közvetlenül a szerkesztőségnek és előfizetés-szervezőinknél. Forgalmazza a Rodipet és magánterjesztők.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)
ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szóra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közölje.

A Romániai Pédányzám-auditáló Hivatal (BRAT) tagja

MÉDIAPARTNEREK

Sláger Rádió
fm 105.9
A tegnap legnagyobb slágerei, a ma legfrissebb hírei

agnus
RADIO 88.3 FM
naponta 03-08 és 12-15, csütörtökön 19-23 óra között
a világhálón:
www.agnusradio.ro

MIX
103 | 107.2 FM
Háromszék első számú rádiója

r • a • d • i • o
Radio 88 FM

rtm
MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ
98.9 FM

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ
ahol talál a szó

Liga I: hetet lőtt a Rapid

Labdarúgás

Turós-Jakab László

▶ Hetet, de nem egy csapásra: a Rapid gólarányt javított az újonc Victoria Brănești ellen a labdarúgó-Liga I kilencedik fordulójának vasárnap esti mérkőzésén, eredmény 7-1. Cassio (25. perc) és Cesinha (29.) találattára Simion (39.) még válaszolni tudott, aztán már csak a giulești-iekéről szólt a meccs, Cassio (59.), Roman (62.), Constantin (65. – 11 m), Frunză (68.) és Lazăr (88.) zörgetett hálót. Az örömből azért keveredett ürm, mert Dinu Gheorghe távozni készült a csapatból, és ezért nem is volt jelen a vasárnap esti találkozón. A klubelnök az anyagi hátrálékok miatt veszett össze George Copos csapattulajdonossal, akinek állítólag azt is felrögt, hogy rosszul értelmezett nyomást gyakorolt az együttesre, melytől bajnoki címet vár. Dinu „Vamă” lelépési díja nem csekély: kerek egymillió euró.

Egy másik vasárnapi mérkőzésen a temesváriak 1-0-ra verték Tg. Jiu-ban a „pandúrokat”, a találkozó egyetlen gólját Axente szerezte a 41. percben. Cosmin Contra játékos-edző csapata az egyedüli veretlen az élvonalban, négy győzelem mellett öt döntetlen az eddigi mérlege.

A nap híre természetesen a Ghencea útról érkezett, ahol Gigi Becali már meg is találta Eduard Iordănescu utódját: vasárnap estétől Marius Lăcătuș ül a Steaua kispadján. A BEK-győztes Steaua-aranycsapat egykori csatára már irányította a gárdát, 2007 és 2009 között, 20 hó-

napig. Elődjeihez hasonlóan Becali Lăcătușnak is szabad kezét és nyugalmat ígért...

A különböző okokból menesztett trénerek közül a „kicsi” Iordănescu volt az, akinek volt bátorsága kimondani, hogy „a Steauánál lehetetlen dolgozni. A fiatal szakember szerint a steauások problémája „mentális”. Edi Iordănescu elismerte, hogy az Oțetul sikere teljesen megérdemelt volt, és büszkén könyvelte el eredménynek, hogy saját elképzelése szerint állította össze a csapatot. Azóta már az is kiderült, hogy nem kell távoznia a csapattól, Lăcătuș segítse lehet.

Kolozsváron sem rózsás a helyzet, máris Sorin Cârțu menesztését rebesgetik. A sajtó tudni véli, hogy Pásztkány Árpád csapattulajdonos nem elégedett azzal, amit Mandorlini leváltása és Cârțu ki-nevezése váltott ki a gárdában, s ezért magasra tette a mércét a trénernek. Cârțutól a maximális 9 pontot várják a következő három mérkőzésen, ami nem lesz könnyű, hiszen sorrendben a Brassó, a Vaslui és az Urziceni az ellenfél. Sokan már azt is tudni vélik, hogy Dan Petrescu a következő edző, miután október 23-án megnyílnak a Kuban Krasznodarral élő szerződés kiskapuja a fiatal szakember számára. A CFR 1907 mindössze 9 pontot gyűjtött az eddigi kilenc bajnoki fordulóban, gólaránya is negatív, 10-14, s a 15., kieső helyen áll.

Tegnap eredmények: Marosvásárhelyi MFC–U Craiova 1-4 és Brassói FC–Medgyesi Gaz Metan 0-0. A forduló zárómérkőzését lapzárta után vívta Urziceni-ben az Unirea és a Dinamo. ◀

Rómában a CFR

Labdarúgás

T. J. L.

▶ A második forduló első nyolc mérkőzésével folytatódik a labdarúgó-Bajnokok Ligája csoportkör, ma az E, F, G és H jelű kvartettekben játszanak.

Rómában két, országa bajnokságában egyelőre gyengén muzsikáló gárda csap össze, a helyi AS és a CFR 1907. A kieső zóna határán a Liga 1-ben, a kolozsváriak az Örök Városban feledtetnék idei bajnoki kudarcaikat, míg a Farkasok sem lehetnek büszkéek a Serie A-ban elfoglalt 18., azaz kieső helyükre. A megszokott időben, 21.45 órakor kezdődő mérkőzésről

a TVR 1 számol be élőben. Szintén az E csoport, a Bazel a Bayern Münchent fogadja. A svájci alakulat egy idegenbeli 4-1 után lép pályára, a bajor gárda pedig hazai bukta után, így nagyon érdekes mérkőzés van kilátásban.

Az F csoportban az angol bajnok Chelsea a francia bajnok Olympique Marseille-t fogadja, és nem lesz könnyű dolga a kikötővárosiakkal szemben. Moszkvában a Szpartak a szlovák bajnok MSK Zilínát látja vendégül.

Amszterdamban a holland Eredivisie-ben veretlen élvonalas Ajax az AC Milánt fogadja. Sokan ezt a meccset számítják a BL-kedd rangadójának, még akkor is, ha az olasz gárda szerény ötödik

helyen áll az olasz bajnokságban. A francia Ligue 1-ben kieső helyen tanyázó AJ Auxerre-nek nem kisebb ellenfele lesz, mint a Real Madrid, amely éppen egy hazai félsiker után utazott a Hexagonba a Mourinho olaszos stílusát bíráló hangos kórusa közepette.

Végül a H csoportban a szerb pontvadászat veretlen listavezetőjeként a Partizan az Arsenalt fogadja Belgrádban, ahol a két rendkívül támadó szellemű csapat találkozója futballcsemegét ígér. Ugyanban a négyesben, a portugál Sporting Braga az ukrán bajnokság élvonalasát, Mircea Lucescu Sahtar Doneckét fogadja a szintén 1x2-es mérkőzésen. ◀

Két évvel ezelőtt Cullio két góljával mesés győzelmet aratott a CFR az „Örök Városban” Fotó: NewsIn/archív

Röviden

Szávay feladta Tokióban

A magyar Szávay Ágnes 4-3-as vezetéssel feladta az orosz Svetlana Kuznyecova elleni mérkőzését a női tenisztorna első fordulójában. További eredmények: Roberta Vinci (olasz)–Nagyja Petrova (orusz, 15.) 7-5, 6-4, Sara Errani (olasz)–Barbora Zahlavova Strycova (cseh) 6-3, 6-2, Kimiko Date Krumm (japán)–Marija Sarapova (orusz, 12.) 7-5, 3-6, 6-3, Jelena Jankovic (szerb, 3.)–Alona Bondarenko (ukrán) 6-4, 6-1, Agnieszka Radwanska (lengyel, 6.)–Olga Gorovcova (fehérorosz) 6-2, 6-3.

Elutasított óvás

A Magyar Labdarúgó-szövetség (MLSZ) versenybizottsága tegnap elutasította a Ferencváros óvását az Újpest elleni mérkőzéssel kapcsolatban. A zöld-fehérek azért óvták meg a szeptember 11-i találkozót, mert álláspontjuk szerint a játékvezető műhibát követett el azzal, hogy nem fújta le a mérkőzést a második játékmegszakítást követően. Az MLSZ két zárt kapus mérkőzésre és egymillió forintra büntette az Újpestet.

Nyert a Veszprém

Az MKB Veszprém magabiztos, 35-27-es győzelmet aratott a szlovák Tatran Presov otthonában a férfi kézilabda Bajnokok Ligája első fordulójában. A veszprémi csapat jövő szombaton, a csoport rangadóján a francia Montpellier vendégeként diadalmasan fogadja Hamburgot.

Feltámadt a Juventus Torinóban

T. J. L.

▶ A Juventus 4-2-re győzte le a Cagliari együttesét az olasz labdarúgó-Serie A ötödik fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén, Milos Krasic három gólt rúgott a vendégek hálójába. Győzelmük ellenére a 7 pontos torinóiak csak a kilencedikek a táblázaton, amelyen a címvédő Internazionale (10 pont) vezet a Lazio (10), a Chievo (9), a Brescia (9), az AC Milan (8) és az SSC Napoli (8) előtt.

Trezeguet duplájával az újonc Hercules Alicante 2-0-

ra nyert a Sevilla ellen a spanyol Primera División ötödik fordulójának vasárnapi játéknapján. A vereség Antonio Alvarez székébe került, a tréner tegnap menesztette a klubvezetést. Az andalúz gárda kispadjára az a Gregorio Manzano (54 éves) ült le, aki az előző idényben ötödik helyig repítette a Real Mallorcát. További eredmények: Atlético Madrid–Real Zaragoza 1-0, Espanyol–Osasuna 1-0, Deportivo La Coruna–Almería 0-2, Real Mallorca–Real Sociedad 2-0, Racing Santander–Getafe 0-1. A Má-

laga–Villarreal-mérkőzés lapzárta után ért véget. A táblázaton a Valencia (13 pont) vezet a Barcelona (12), a Real Madrid (11), az Atlético Madrid (10), a Villarreal (9) és az Espanyol (9) előtt.

Az angol Premier League 6. fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén a Stoke City 2-1-re nyert Newcastle-ben, miután a 85. percben Perch öngólt vétett. Az élmézony: 1. Chelsea 15 pont, 2. Manchester United 12, 3. Arsenal 11, 4. Manchester City 11, 5. Aston Villa 10, 6. West Bromwich Albion 10.

A Hannover 1-0-ra nyert a Kaiserslautern otthonában a német Bundesliga 6. fordulójának zárómérkőzésén, s feljött a harmadik helyre. Az FSV Mainz 05 (18) vezet a Dortmund (15), a Hannover (13), a Hoffenheim (11) és a Bayer Leverkusen (11) előtt.

A francia Ligue 1 7. fordulójának vasárnapi eredményei: Toulouse–Lille 1-1, Brest–Valenciennes 1-0, RC Lens–Paris Saint-Germain 0-2. Az élcsoport: 1. Saint-Étienne 16 pont, 2. Rennes 15, 3. Toulouse 14, 4. Caen 12, 5. PSG 11, 6. Marseille 11. ◀

Schembri-mesterhármás

Labdarúgás

Hírösszefoglaló

▶ A Ferencváros a máltai André Schembri mesterhármásával győzött 3-1-re a Vasas otthonában a magyar labdarúgó-Soproni Liga 8. fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén. Végh Zoltán, az angalföldiek 39 éves hálóőre 560. alkalommal lépett pályára az élvonalban, ezzel beérte az eddigi csúcstartót, Kuttor Attilát. Tegnap közös megegyezéssel nyomon távozott a Kecskeméti TE vezetőedzői posztjáról Urbányi István. A tréner és Rózsa Pál, a KTE többségi tulajdonosa közösen értékelték a gárda helyzetét, majd megállapodtak abban, hogy megszüntetik Urbányi 2011. június 30-ig érvényes szerződését. Új szakvezetőt egyelőre nem neveztek ki. A Kecskeméti eddigi hét mérkőzéséből egyet nyert meg, hat-szor kikapott, és három pontjával az utolsó előtti, kiesést jelentő 15. helyen áll.

A magyar labdarúgó élvonal góllövőlistáját továbbra is Alves (Videoton) vezeti, aki hatszor talált be. Öt-öt gólt szerzett Ferenczi (Vasas), Schembri (Ferencváros) és Tischler (MTK), s négyig ju-

tott Abass (Honvéd), Montvai (Paks), Rajcomar (ZTE) és Sowunmi (Siófok).

Ma pótolták a 7. forduló-ból elhalasztott Zalaegerszegi TE–Videoton mérkőzést, a hét végén pedig az albi menetrend szerint zajlik a 9. forduló: október 1., péntek: Lombard Pápa–Videoton, Ferencváros–MTK Budapest. október 2., szombat: Szolnoki MÁV–BFC Siófok, ZTE–Újpest, Szombathelyi Haladás–Győri ETO FC, Paks–Budapest Honvéd, Kaposvári Rákóczi–Kecskeméti TE. október 3., vasárnap: Debreceni VSC–Vasas. ◀

A táblázat						
1. Videoton	7	4	2	15-7	14	
2. MTK	7	4	2	1	12-14	
3. Kaposvár	7	4	1	2	13-9	13
4. Honvéd	8	4	1	3	13-11	13
5. FTC	8	4	1	3	13-15	13
6. Újpest	8	3	4	1	12-5	13
7. Győri ETO	8	3	2	3	9-7	11
8. Debrecen	8	3	2	3	15-14	11
9. ZTE	7	3	2	2	11-10	11
10. Paks	7	3	2	2	11-11	11
11. Pápa	7	3	1	3	16-12	10
12. Vasas	8	3	1	4	12-18	10
13. Siófok	8	2	4	2	8-8	10
14. Szolnok	8	1	2	5	6-14	5
15. Kecskeméti	7	1	0	6	11-21	3
16. Haladás	7	0	3	4	4-12	3

Éllovas Csík a MOL-hokiligában

T. J. L.

▶ A címvédő Vasas 4-1-re kikapott a vendég Dunaújvárostól a magyar-román közös jégkorongbajnokság, a MOL Liga vasárnapi játéknapján. Ugyanaznap este a HSC Csíkszereda nagyarányú győzelemmel erősítette meg vezetői pozícióját a táblázaton: Charles Franzen tanítványai 10-0-ra verték a Sapa Fehérvár AV19-et, a gólokat Sikorcin (3), Virág

(3), Moldován, Flinta, Papp és Bíró ütötte. Pesterzsébeten a Ferencváros nagy csatában győzte le a Steaua Rangers együttesét: 6-5 (2-1, 3-2, 1-2). A Fradi 4-1-re vezetett, de a „katonák” a 49. percben egyenlítették (5-5), s a győztes találat Borsos Attila nevéhez fűződik. A bukaresti csapat góljait Zab-ludovszkij (3), Lupașcu és Butocsnov ütötte. Ma újabb teljes forduló bonyolítanak le az alábbi menetrend sze-

Osztrák hokiliga

A Sapa Fehérvár AV19 büntetővel nyert Linzben az osztrák jégkorongligában. Eredmény: Linz–Sapa Fehérvár AV19 3-4 (1-1, 0-1, 2-1, 0-0, 0-1) – büntetővel.

rint: Újpesti TE–Steaua Rangers, Dab.Docler–Ferencváros, Sapa Fehérvár AV19–Vasas HC, Feneștela 68–HSC Csíkszereda. ◀

A táblázat						
1. Csíkszereda	8	7	0	1	50-17	20
2. Dab.Docler	8	6	0	2	46-18	17
3. Brassó	8	4	0	4	26-24	14
4. Miskolci	8	4	0	4	36-24	13
5. FTC	7	4	0	3	32-22	12
6. Vasas HC	8	4	0	4	28-21	12
7. Fehérvár	8	4	0	4	23-49	10
8. Steaua	8	2	0	6	29-38	7
9. Újpest	7	0	0	7	14-71	0

A győzelemért 3 pont jár. Ha büntetők, hosszabbítás után születik, 2-1 arányban oszlik a győztes és a vesztes közt.

Új üzlet rész

Gazdasági melléklet

Szerkeszti: Szakács Zsuzsanna
2010. szeptember 28., kedd
Készült a Corvinus Zrt. támogatásával

Gazdasági képzés 2

Új öltönyben a közgázképzés

A mennyiségi növekedés helyett a minőségi paletta bővül az erdélyi magyar közgazdasági képzés területén – derült ki felsőoktatási körképünkben, mely arra is rávilágít, hogy a gazdasági, üzleti szakmákra való felkészülés nem veszített népszerűségéből.

Világgazdaság 4

Merkel a befektetők kedvence

Hetvenszázalékos támogatottsággal Angela Merkel német kancellár lett a *Bloomberg* globális népszerűségi listájának első helyezettje, aki azzal nyerte el a befektetők elismerését, hogy határozott lépéseket tett a költségvetési bevételek növelése és a kiadások csökkentése érdekében.

Partnerség 6

Az üzlet közös nyelve

Az elkövetkező időszak a román–magyar gazdasági kapcsolatok élénkítését hozza magával – vélik a Kárpátia vegyeskamara képviselői, akik szerint a térség vállalkozóinak zöme az üzletkötésnél nem fektet hangsúlyt sem nyelvi, sem politikai különbözőségekre.

Harc a tehetségekért

A gazdasági válság átrendezte ugyan, de nem állította le teljesen az alkalmazásokat

Nincsenek könnyű helyzetben: munkaadóknak és jelentkezőknek egyaránt meg kell küzdeniük az „ideálisért”

Bár a recesszió miatt többet hallani az állástalansági mutatók emelkedéséről, a cégek munkaerőtborzítási tevékenysége nem állt meg. A sikerszakmák a vállalkozások jelenlegi speciális gazdasági helyzetének megfelelően alakulnak: olyan jelentkezőket részesítenek előnyben, akiknek a segítségével növelhetik eladásukat és javíthatnak a költséghatékonyan. A humánerőforrás szakértők szerint a cégek a diplomás, nyelveket beszélő, nem túl tapasztalt, így nem is drága munkaerőt részesítik előnyben. A közsférából elbocsátott dolgozók közül azoknak kell időt, energiát és pénzt áldozni a továbbképzésre, akiket eddigi munkakörük nem sarkallt folyamatos tanulásra, fejlődésre. **3. oldal**

Halványodik a nyomdafesték

A nyomdaipari vállalkozások életében is gyökeres változásokat idézett elő az, hogy a gazdasági válság megtizedelte a sajtótermékek és kiadványok piacát. Míg évekkel ezelőtt a minél látványosabb, színesebb termékeket részesítették előnyben, az utóbbi két krízisesztendőben sokan inkább lemondtak az extra minőségről a kedvezőbb ár érdekében. A megrendelések jelenleg legdinamikusabban fejlődő ágazatát a csomagolóanyagok jelentik, az állás azonban jelentős költségekkel jár. Az erdélyi nyomdák egy része a magyarországi kulturális támogatások megélénkülésétől vár segítséget. **7. oldal**

Lassuló rotáció. A kiadványok válsága kihívás elé állítja a nyomdákat is

Befektetések: még vonzó Románia

Romániát, mint potenciális célországot a régióban terjeszkedni kívánó befektetők számára privilegizált helyzetbe juttatta az uniós csatlakozás közelsége, valamint a különböző szektorok viszonylagos lefedetlensége. Ezenkívül nagy vonzerőt jelentettek a 2000-es évek elején a lehívásra váró uniós források, a jól képzett munkaerő, a kedvező adórendszer és az akkor tetten érhető dinamikus fejlődés. Az itt megtelepedett cégek a válság és a népszerűtlen karcsúsítási intézkedések ellenére sem „menekültek el” az országból, sőt, sokan további régiós terjeszkedésüket is romániai központtal képzelik el. **5. oldal**

Megjelent az ÚMSZ-ben

„Nyet” az orosz gázra

A Szeged–Arad gázvezeték üzembe helyezésével megtörténtek az első lépések abba az irányba, hogy Románia függetlenedjen az orosz gázimporttól. Jelenleg az OMV Petrom Gáz, illetve a Romgaz az első energiaszolgáltatók, akik a Nyugatról táplált vezetékéről importálnak. Nagy-Bege Zoltán, az Országos Energetikai Ügynökség vezérigazgatója az ÚMSZ-nek elmondta: a vezeték beindulásának pillanatától Románia Európa bármelyik pontjából vásárolhat gázt. Bár a szakemberek szerint ez egyelőre nem változtat a gázárak alakulásán, a Romgaz illetékesei szerint mégis van esély arra, hogy az ország az elkövetkezőkben a jelenleginél olcsóbban importáljon energiát Oroszországból.

Ősszel zöldülő házak

Gyorsuló ütemben zajlik a Zöld ház-program sikeres pályázóinak kifizetése: eddig közel négyszázezer lej támogatást kaptak elszámolásuk alapján azok, akik már felszerelték az alternatív fűtés- és melegvíz-

rendszereiket, s jut pénz azokban a megyékben is, ahol a pályázók száma már meghaladja a leosztott keretösszeget – tudtuk meg Lőrincz Csillától, a Környezetvédelmi Alap alelnökétől. A támogatásra országosan 9 ezren pályáztak, a legtöbben Bihar, Hargita és Kovászna megyében. A Zöld ház-program felpezsdítette az alternatív fűtés- és melegvíz-rendszerek piacát, s már ajánlják szolgáltatásaikat az „önjelt” cégek is.

Kormányosváltás viharban

Mondhatni viharban váltott kormányost a román kabinet, miután hat tárcavezetőjét menesztette, többek között a pénzügyi, gazdasági és mezőgazdasági minisztériumokban. Míg az ÚMSZ-nek nyilatkozó közgazdászok és vállalkozók úgy látják, a személycsere egy kényszerlépés volt, mely elsősorban a közvélemény megnyugtatását szolgálja, a döntéshozatalban részt vevő közszereplők szerint az átállás zavartalan lesz.

Adósságban úszó állam

Két év alatt több mint megkétszereződött, 82 milliárd lejről 178 milliárdra emelkedett Románia külföldi adóssága, melynek összege már meghaladja a bruttó nemzeti termék (GDP) 35 százalékát – derül ki a Pénzügyminisztérium adataiból. Ám az állam nem csak külföldnek tartozik: az első fél évben több mint 1,8 milliárd lejes hátralékot halmozott fel a magáncégekkel szemben, mely összeg a GDP egy százalékát is meghaladja.

Áfa: egyszer fenn, egyszer lenn?

„A tavalyi magyarországi áfaemelésnek az élelmiszerfogyasztásra gyakorolt hatását még nem mértük fel, és az sem világos egyelőre, hogy ez mekkora plusz jövedelmet hozott a magyar államkasszájának” – ismer- te el Fazekas Sándor magyar vidékfejlesztési miniszter az ÚMSZ kérdésére, Bukarestben tett hivatalos látogatása alkalmával.

Új öltönybe bújt a hazai közgazdászképzés

A mennyiségi növekedés helyett a minőségi paletta bővül az erdélyi magyar közgazdasági képzés területén – derült ki az ÜzletRész által összeállított szakirányú felsőoktatási körképből. Bár a gazdasági, üzleti szakmákra való felkészülés nem vesztett népszerűségéből, a demográfiai csökkenés miatt egyre kevesebb diák kerül a „közgázak” padjaiba. Aki viszont erre a pályára szánja el magát, azt kárpótolják az ígéretes karrierlehetőségek és a képzés fokozottabb gyakorlat-orientáltsága – melyet részben a bolognai rendszer előírásai, részben pedig maga a vállalkozói szféra követeléseai segítettek elő.

Baloga-Tamás Erika, Totka László

A Lehman Brothers két évvel ezelőtti bukását – és ezzel a globális méretű pénzügyi és gazdasági világválság kirobbanását – követően sokan azt kezdték emlegetni, hogy véglegesen odaveszett a közgazdász szakma és a vele rokon ágazatok becsülete. Romániában a rendszerváltást követő években a pályaválasztási preferenciák élvonalába küzdötte fel magát a közgazdasági- illetve üzlettudományi képzés, melyet nem ritkán egy „mitikus aura” vett körül, mely magas kereseti lehetőséggel, és az ezzel járó, privilegizáltnak tekintett életformával kecsegtetett.

A felsőoktatási intézményeknek ma a jelentkezők csökkenő arányára kell berendezkedniük. Ennek egyik legfőbb oka a demográfiai visszaesés (mely az oktatás egészét érinti), másik pedig a pénztelenség, mely elzárja a potenciális diákok elől a továbbtanulás lehetőségét – tudtuk meg a szakma hazai magyar nyelvű felsőoktatási intézményeinek vezetőitől.

Zsugorodó előadótermek

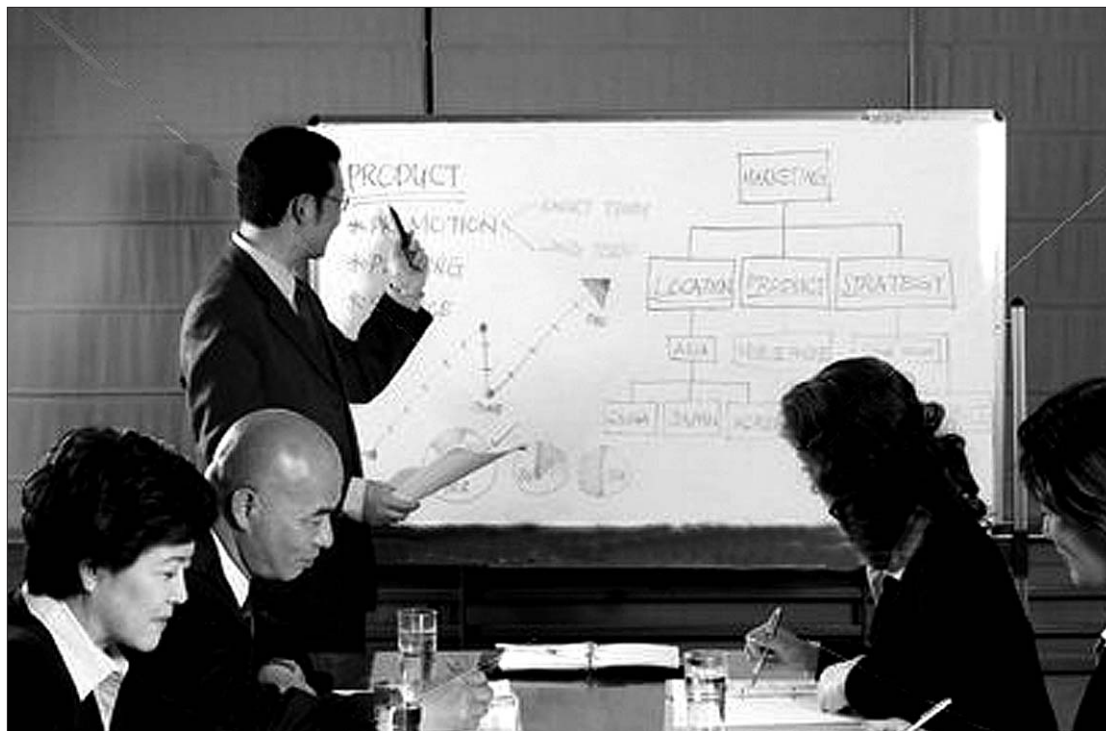
„Bár nincsenek erre vonatkozó statisztikák, látszik a csökkenő tendencia. A születések visszaesése miatt egyre kevesebb diák végez gimnáziumokban, emellett az utóbbi években a gazdasági válság is befolyásolja, hogy hányan engedhetik meg maguknak, hogy felsőfokú oktatási intézménybe küldjék gyerekeiket” – fogalmaz Juhász Jácint. A kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományok Karának dékán helyettese ennek ellenére úgy látja, a gazdasági képzések kevésbé sínylettek meg ezt a kettős (demográfiai és gazdasági) problémát. Szerinte a bolognai tanügyi reform – mely három év alapképzés után további mesteri tanulmányokat tesz lehetővé a hallgatók számára – is hozzájárult ahhoz, hogy a közgazdasági karon nem csökkent a diáklétszám. A mesteri végzők száma ugyanis annyira emelkedett, hogy kompenzálni tudta az első évre jelentkezők 15–20 százalékos visszaesését.

Geréb László, a székelyudvarhelyi Modern Üzleti Tudományok Főiskolája (MÜTF) ügyvezető igazgatója kevésbé derűlátó. Ő a jelentkezőszám visszaesését a népesedési hullámvölgy és pénztelenség mellett még a „katasztrofális” érettségi eredményekkel is

magyarázza. „A legkönnyebben telepíthető gazdasági képzés közel tíz évi túltermelése következtében a közgazdasági szakma telítődött, így a képzés vesztett vonzásából” – véli Geréb, hozzátéve, hogy az oktatási intézményeknek a hallgatókért vívott egyre agresszívabb kampányja sem tesz jót.

A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Gazdaság- és Humántudományok Karán a ta-

pontok, képzési programok között is változó – ennek ellenére léteznek „kedvenc” szakirányok. Kolozsváron például a könyvelés és pénzügy szakirányok messzemenően népszerűbbek a menedzsment és marketing szakirányoknál. Ehhez hasonlóan, a Sapientia is a könyvelési szak volt a legkeresettebb – erősítette meg érdeklődésünkre Makó Zoltán dékán.

A gyakorlatorientáltság egyre fontosabb elemévé válik a hazai közgazdászképzésnek

valyi év jelentette a mélypontot a jelentkezések számát tekintve, amikor mindössze 95-en iratkoztak be gazdasági képzésre. Makó Zoltán dékán szerint ez a bachelor képzés beindulásával esett egyidőbe. Ehhez képest az idén több mint ötven százalékkal emelkedett az érdeklődők száma: 153-an iratkoztak be, emellett pedig a Corvinus Egyetemmel közösen beindított mesteri képzés 35 helye közül is 30 betelt.

Az európai uniós gazdasági verseny megköveteli a komoly szakmai tudást, az ezt igazoló okiratok Romániában már régóta kötelezőek bizonyos funkciók betöltéséhez. Ám míg az elmúlt évekre jellemző jelenség volt, hogy sok diploma nélkül tevékenykedő vállalkozó iratkozott be levelező alapképzésre vagy egyéb, rövidtávú szakképzésre, mára ennek a rétegnek a jelentkezései elenyészőek – mutattak rá az általunk megkeresett intézményvezetők.

Munkapiaci „sugallat”

Mint megtudtuk, a szakmán belüli érdeklődés egyetemi köz-

gnai rendszer is, ahol az első három év alapképzésének a mottója a „végrehajtók kinevelése” (tehát nem elméleti szakemberek, hanem gyakorlat-orientált, problémák fókuszált megoldására szakosodott egyének képzése). Majd csak ezt követően, a mesteri és doktori képzések során kerülhetnek jobban előtérbe a gazdasági elméletek és a döntéshozási képesség alapjainak a megtérítése.

„Felnőtté” válás

A hazai közgazdasági képzés területén nagyon komoly előrelépések történtek az utóbbi néhány évben. „Történelmi problémánk az, hogy mi a piacgazdaságra való oktatást 1989 után kezdtük, szemben a nyugati országokkal ahol ennek az oktatása nem szakadt meg a középkor óta – fogalmazott Juhász Jácint. – Ilyen szempontból komoly változások

A munkaerőpiacról származó információk egyértelműen rányomják bélyegüket az egyetemi szakosodásra: miután a gazdasági recesszió miatt jelentősen megnőtt a könyvelés, számvitel vagy belső ellenőrzéssel foglalkozók iránti igény, a pénzügy és számvitel iránt 20–30 százalékkal nagyobb érdeklődés mutatkozik. (A cégeknél alkalmazott belső költségkarcúsításhoz vagy a hatékonyságnöveléshez elsősorban számviteli munkára van szükség. A pénzügyi problémák akuttá válása is kedvez e szakiránynak: mára például komoly szakmai tudást igénylő tevékenységgé vált a hitelesítés is.)

Építő kritika

A gyakorlat-orientáltság igazi kihívás lett a gazdasági képzés számára, amiben igen nagy szerepe volt annak, hogy nagyon sok vállalkozói kör és érdekképviselet komolyan bírálta a csupán elméleti képzésre alapuló gazdasági oktatást. Ezt Juhász szerint strukturálisan segítette a bolog-

történet az elmúlt 20 évben is, de az utóbbi 5–6 évben egyre nagyobb fokú nyitás van a gazdasági szakirányú képzéseknél.” Az újítás lényege, hogy egyre több és egyre árnyaltabb formában kell behozni a vállalkozókat, menedzsereket, a pénzügyi- és számviteli terület szakembereit az egyetemi előadói oldalra, be kell mutatni konkrét példákat, problémákat és megoldási lehetőségeket a diákoknak.

„Jelenleg is nagyon sokan szeretnének menedzserek lenni, azonban most már sokak számára nyilvánvalóvá vált, hogy minden közgazdászból nem lesz menedzser – összegezte Geréb László. – Ennek ellenére úgy látom, hogy a gazdasági- és menedzserképzések iránt mindig lesz érdeklődő, hiszen lassan a mindennapjaink részévé válik a gazdasági gondolkodás, a témában való jártasság szinte az általános műveltség szintjére emelkedik. Minden személy életére hatással vannak a gazdasági jelenségek, aki pedig nem igyekszik megérteni azokat, nagyon nehezen tudja majd megélni a mindennapokat.”

Állásadók harca a tehetségekért

A gazdasági válság átrendezte ugyan, de nem állította le teljesen az alkalmazásokat

Sz. Zs.

A munkanélküliség térnyerését taglaló, folyamatosan romló statisztikákkal naponta találkozhatunk, melyek egyszerre szólnak a munkaadók lankadó alkalmazási kedvéről és az elbocsátások kényszeréről (melyben éppen maga a román állam jár az élen). Ezzel párhuzamosan ugyanakkor egyre több híradás számol be arról, hogy bizonyos területeken szakemberhiány tapasztalható, amely megnöveli az álláskeresési lehetőségeket és egyben a toborzó cégek munkáját is.

„Az a kérdés, hogy mely területeken legaktívabbak az alkalmazások, két oldalról közelíthető meg. Egyrészt vannak olyan munkakörök, pozíciók, amelyekre szektorától függetlenül nagy igény van, másrészt vannak olyan területek, ahol a többihez képest fokozottabb a toborzási tevékenység” – magyarázta kérésünkre Votisky Petra, a Dorsum Software emberi erőforrásért és üzletfejlesztésért felelős vezetője. Szerinte a legkeresettebbek jelenleg az értékesítők (a telesales munkatárstól az értékesítési igazgatóig), hiszen a cégek számára kulcskérdés, hogy a nehéz gazdasági helyzet ellenére minél inkább növeljék vagy szinten tartásuk az eladásaikat. A szakértő arra is rámutatott, hogy nincs könnyű dolguk a munkaadóknak, ha jó munkaerőt szeretnének ezen a területen felvenni, hiszen kevés a valóban jó értékesítő, aki a jelen körülmények között is hatékony tud lenni. A jó sales-szakemberek számára így ez az időszak kiváló karrierlehetőségnek bizonyul.

Hol alkalmaznak?

A gazdaság jelenlegi helyzetéből kifolyólag a cégeknek tudatosabban kell gazdálkodniuk, mint korábban, így nagy számban alkalmaznának pénzügyi szakembereket, könyvelőket, kontrollerket is. Ez a beszerzési szakemberek számára is jó lehetőségeket kínál. Szintén a speciális helyzet eredményezte, hogy sok olyan nyitott pozíció van, amely kintlévőség kezeléssel, behajtással kapcsolatos. Nagy számban toboroznak a call-centerek vagy BPO-cégek, me-

A cégek a diplomás, nyelveket beszélő, nem túl tapasztalt, így nem is drága munkaerőt részesítik előnyben

Fotó: ÚMSZ/archív

lyek leginkább a fiatal diplomásokat célozzák meg, akik egy vagy akár több nyelvet is jól beszélnek – itt a ritka nyelveket beszélők, így a magyarul tudók is előnyben vannak. Egyértelműen slágernek számít az informatika, ezen belül is a szoftverfejlesztés. Itt vannak olyan speciális területek, ahol jelenleg is munkaerőhiánnyal lehet számolni, mivel sok fejlesztőt, tesztelőt és projektvezetőt keresnek a cégek.

„Összességében elmondható, hogy a cégek a diplomás, nyelveket beszélő, nem túl tapasztalt, így nem is drága munkaerőt részesítik előnyben. Természetesen vannak olyan pozíciók, szakterületek, ahol a szakmai tapasztalat, szaktudás elengedhetetlen, ilyen például az értékesítés, vagy a pénzügy” – összegzett Votisky.

Ki(út) a közszférából

A közszférából elbocsátott vagy elbocsátandó dolgozók száma megemeli a munkanélküliségi statisztikákat. A szakértők már korábban figyelmeztették a kormányt, hogy a karcsúsítási politika

Túlsúlyos közszféra?

Mint ismeretes, a Boc-kormány a Nemzetközi Valutaalappal kötött hitelszerződésében vállalta, hogy év végéig 90 ezerrel csökkenti az állami szféra alkalmazottainak számát. Ennek a vállalásnak az első öt hónapban csupán mintegy harmadát teljesítették, 27 ezer dolgozó menesztésével. Amíg ez a folyamat nem zárul le, addig a szakértők is csak találgatásokba bocsátkozhatnak a munkanélküliségi ráta

ügynevezett átszervezési fejezete („restrukturálás”) viszájára sülhet el, tekintve, hogy tömegesen utcára küldené a közalkalmazottakat: így a megspórolni vélt bérek szociális juttatások formájában tovább terhelnék majd az államkasszát. A közvéleményt már régóta foglalkoztatja, hogy mi lesz az állam számára „főlölségessé” vált emberekkel, mekkora esélyvel indul(hat)nak a magán-szektorbeli álláspiacra és egyáltalán van-e igény rájuk?

„A közszférában dolgozókkal kapcsolatban sok sztereotípiát, előítélet él a köztudatban, azonban nagyon veszélyes dolog általánosítani” – figyelmeztet a HR-es szakértő, aki kollégák közt maga is sokszor hallot-

kimenetelét illetően. Bár léteznek Romániánál „túlsúlyosabb” államapparátusok, az országban jelenleg az alkalmazottak 32 százaléka (4,3 millió személy) a központi költségvetésből kapja a fizetését. Az erre fordított (közel tizenegy milliárd eurós) összeg 26,5 százalékát teszi ki a bruttó hazai összterméknek – szemben az Európai Unió 22 százalékos átlagával. (Ziarul Financiar)

ta, hogy milyen negatív elbírálás alá esik egy jelölt, aki több évet dolgozott állami kötelékben. Szerinte ebben az esetben is a jól képzett, nyelveket beszélő személyek találhatnak majd könnyebben munkát, míg azok, akiket eddigi munkakörük nem sarkallt folyamatos tanulásra, fejlődésre, kénytelenek lesznek időt, energiát, pénzt fektetni abba, hogy versenyképes tudásuk, képzettségük legyen a piacon.

Gyógyír elbocsátásra

Az érintett közszférái alkalmazottak közül legjobban talán az egészségügyi dolgozók „biztosították be” magukat elbocsátás ellen: külföldre való kivándorlással, melyet a nyugat-európai egészségügyi rendszerek felszívóképessége, az orvos- és ápolóihiány csak ösztönzött. Bár az Európai Uniót általában nagyon komoly a munkaerőpiac felvevőképessége, egyes szektorokban jelenleg inkább uniós kívüli, közel-keleti, kaukázusi országok jelentik a munkaerő felvevőpiacát: sok mérnök, pénzügyi szakember vándorol hosszabb-rövidebb időre ezekbe az országokba.

Ha a diploma hátrány

Néha azonban a diploma hátrány. A *The Economist* nemrég tette közzé az OECD egy statisztikáját, mely rámutatott: bár a felsőfokú végzettséggel rendelkezőket nagyobb kereseti lehetőségek várják a munkapiac-

on, a diplomások sok országban nagy számban kénytelenek tanulmányaiknak nem megfelelő, képzettségüket alumuló munkát vállalni. Míg a felmérés szerint Spanyolországban, Kanadában és az Egyesült Államokban nagyobb a valószínűsége, hogy a tanult szakemberek állásukhoz képest túlképzettek legyenek, Kelet-Közép Európa országaiban ez az arány kisebb. Igaz, az átlagkereset is jócskán elmarad a nyugati szinttől.

A szakértő szerint azonban nemcsak a válság időszakára jellemző a túlképzettség, hanem az elmúlt 15-20 év eredménye, hogy jóformán alapkövetelménnyé vált a diploma. Most a válság segíti a munkaadókat, hogy minél alacsonyabb áron, minél magasabb szaktudást vásároljanak meg a munkaerőpiacról. (Igyekeztük az magyarázta, hogy egy cég fő célja a profit növelése, rosszabb esetben a túlélés, a munkaerőköltség pedig egy vállalat költségvetésében nagy százalékot tesz ki.)

„Azokban a szektorokban, melyek korábban nagyon sikeresek voltak és most sok, hasonló tudású szakember került ki a munkaerőpiacra, könnyebb dolguk van a munkaadóknak, hiszen óriási verseny van a potenciális munkavállalók között. Az állás reményében hajlandók lennének adni anyagilag, vagyis alacsonyabb fizetésért elhelyezkedni, illetve készen állnak a korábbinál alacsonyabb pozíciót is elvállalni” – magyarázta a humán erőforrásért felelős vezető.

Munkanélküliség: meredek növekedés

Az utóbbi két év bizonyult az 1990 óta eltelt évtizedek legnehezebb időszakának a munkapiacra – mutatott rá a Friedrich Ebert Románia Alapítvány tanulmánya. Ez idő alatt éppen száz százalékkal emelkedett a munkanélküliségi ráta: a 2008 nyarán mért 3,7 százalékról 2010 júliusában elérte a 7,4 százalékot. A munkaügyi hivatalok számára ez átlagban havonta húsz-harmincezer munkanélküliségi segélyre jogosult, frissen elbocsátott dolgozót jelentett. „A ráta ilyen meredek (közel 750 ezer főre

való) megugrása minden eddig tapasztalt elbocsátási hullámtól különbözik, az éves növekedés most a legerőteljesebb – vélekedett Laurian Lungu egyetemi tanár, a Macroanalitica cég partnere, a *Ziarul Financiar*nak nyilatkozva. Szerinte azonban ez a hullám nemcsak dinamikájában, hanem minőségében is elüt a többitől abban, hogy míg korábban inkább belpolitikai okok vezettek nagyobb munkanélküliséghez, a mostanit a gazdasági válság kivilról jövő kényszerei idézték elő.

Külföldi lapszemle

Ezermilliárd fejlesztésre

MAGYAR HÍRLAP

Készülnek az új Széchenyi-terv jövőben megnyíló pályázatait Magyarországon, amelyekre ezermilliárd forintos keretet szánnak az uniós támogatások átcsoportosításával. Kiemelt szerep jut fürdőfejlesztésekre, gyógyturizmusra, egészségügyi kutatásokra, emellett különböző termékek gyártására is lehet pénzt igényelni. Amint Horváth Endre, a nemzetgazdasági tárca gazdaságfejlesztésért felelős helyettes államtitkára elmondta, az új Széchenyi-terv támogatja a borturizmus fejlesztését is, és szeretnének határon túli összefogással kialakítani egy zarándokutát is, amely hosszabb lesz, mint a nyolcszáz kilométeres spanyolországi El Camino.

Orosz-kínai összeborulás

FINANCIAL TIMES
DEUTSCHLAND

Évekig tartó bizalmatlankodással terhelt viszonyuk után egyre közelebb kerül egymáshoz Oroszország és Kína, azaz a világ legnagyobb olajexportőre, illetve az energiafelhasználók óriása. Energiaipari „stratégiai partnerségük” eredményeként jövő év januárjától kezdődően Moszkva több mint duplájára növeli az ázsiai országba tartó kőolajkivitel mennyiségét. A Kelet-szibériai vezetéken keresztül évente egyelőre 15 millió tonna nyersanyag áramolna Kínába, de nem kizárt, hogy ez a mennyiség évi 30 millió tonnára megy fel. Az érem másik oldala, hogy egy tavaly kötött megállapodás értelmében a Kreml a 300 tonna olaj beszállításáért cserébe egy 2030-ig visszafizetendő 25 milliárd dolláros hitelt kap Kínától.

Bealkonyodik a napenergiának?

Portfolio.hu

Egyre-másra érkeznek hírek arról, hogy a megújuló energiákat leginkább zászlajukra tűző európai államok kénytelenek felülvizsgálni korábbi támogatási politikájukat, ami könnyen átrendezheti az erőviszonyokat az európai zöld befektetési piacon. A PV-szektor kifejezetten erős szabályozási hatások érték az elmúlt időszakban, több szolárnagyhatalom is komoly lépésekre szánta el magát a korábbi növekedés megzabolázását célzóva.

Már az aukció sem a régi

wiwo.de

Kalapács alatt az egykori Lehman Brothers befektetőház műkincsgyűjteményének darabjai, a szerdái tartó árveréstől 13 millió dolláros bevételt remélnek, bár ez a 612 milliárd dolláros veszteségnek mindössze egy morzsáját teszi ki. A legendás gyűjteményből számos műtárgyat még a csőd előtt kimenekítettek. Az aukció sikerében kételkedők szerint a gazdasági válság az árverezőházakat is súlyosan érintette: a Sotheby's nyeresége például egyetlen év alatt csaknem a negyedére, 443 millió dollárra esett.

Az adócsalók nyomában

Handelsblatt

Új mozgalom bontakozik ki Európában: az adósságoktól gyötört uniós tagállamok Nagy-Britanniától Görögorszáig bevetették magukat az adócsalók elleni küzdelembe – olykor fura módszerekkel. A „hajtóvadászat” érdekében a például londoni kormány 900 millió fonttal emelte meg az adóhatóság költségvetését, Görögországban pedig a luxuséletmódot folytatók leplezésére helikopterek és a Google Earth segítségével kutattak a birtokokon elrejtett úszómedencék után vagy az athéni éjszakai bárók előtt a sportkocsik rendszámát jegyezték fel.

Bloomberg: Merkel a befektetők kedvence

ÜzletRész

Megerősítést nyert: a világ legnagyobb gazdasága lesz két évtizeden belül Kína. A „felismerést” a több mint 1400 befektető megkérdezésével lezajlott Bloomberg felmérés tette közzé. A tekintélyes gazdasági médium legfrissebb elemzéséből az is kiderült, hogy várakozásaikat tekintve a befektetők „imádják” az ázsiai országot: a megkérdezett európaiak 63, az amerikaiak 53 és az ázsiaiak 56 százaléka remél ott számára jövedelmező üzletet. A *vg.hu* által idézett felmérés szerint Kínával együtt Brazília kínálja a legjobb lehetőségeket a befektetőknek. A szakértők ugyanakkor arra is figyelmeztetnek, hogy Kína gyors előretörésével egyidőben magasabb nyersanyagárakra és egyúttal az ott élők jövedelmének növekedésére is lehet számítani.

Az Európai Unió számára különösen tanulságos a preferencialista arra vonatkozó része, hogy a világ mely országait tartják a legjobb és a legrosszabb lehetőséget kínáló helyeknek a befektetők. A már említett Kína és Brazília mellett a legjobbak közé tartozik még India, az Egyesült Államok, Afrika, az Európai Unió és Oroszország. Érdekes módon, ezzel egyidőben a megkérdezettek szavazatai a világ legrosszabb befektetési helyeként is megjelölték az EU-t,

melyet másodikként Japán, harmadikként pedig Nagy-Britannia követett.

A döntéshozók kategóriájában hetven százalékos támogatottsággal német kancellár nyerte a Bloomberg globális felmérését a befektetők körében. A második David Cameron brit miniszterelnök lett 63, míg a harmadik Hu Csin-tao kínai elnök 58 százalékkal. Az amerikai hírügynökség legutóbb júniusban készített hasonló felmérést, amikor Merkel támogatottsága 49, Cameroné 52 és Hu Csin-taoé 50 százalékos volt.

Merkel azzal tudta látványosan növelni globális népszerű-

ségét, hogy határozott lépéseket tett a költségvetési bevételek növelése és a kiadások csökkentése érdekében. A megkérdezettek szerint érdemei listáját bővíti a deficit lefaragása, valamint kedvező feltételek teremtése Németországban a befektetők számára. Nem utolsósorban díjazták azon igyekezetét is, mellyel az eurózóna – azon belül Görögország – összeomlásának megakadályozására sietett. „Képes volt az európai növekedés élvonalában tartani országát” – indokolta a Merkelre leadott szavazatát John Lee, az amerikai Peapack-Gladstone Bank portfóliómenedzsere.

Amerikában, Ázsiában és Európában is a német kancellár vitte el a pálmát – az Egyesült Államokban 74 százalékos a népszerűségi mutatója, mely nagyobb, mint a 71 százalékos rátával büszkélkedő Ben S. Bernanke Fed-elnöké. Merkel szemben aligha büszke elért eredményére Barack Obama amerikai elnök, miután tíz megkérdezett közül alig több mint hárman nyilatkoztak azt, hogy optimistán ítélik meg politikáját. Hasonlóan „feszenghet” Nicolas Sarkozy francia elnök és Kan Naoto japán miniszterelnök, akiknek még Obamánál is szerényebb, 27 százalékos a támogatottságuk.

A befektetők kedvencei Angela Merkel német kancellár, David Cameron brit miniszterelnök és Hu Csin-tao kínai elnök

Lukratív marad a drogpia

Ü. R.

Stabilitást mutattak a kábítószercpiacok az utóbbi két évben – írta a *Kitekintő.hu* az Egyesült Nemzetek Szervezetének egy friss felmérésére hivatkozva. Nemzetközi szakértők ugyanakkor felhívják a figyelmet, hogy a hivatalos dokumentumok nem kellőképpen tárták fel a gazdasági válság drogpiacon gyakorolt hatásait.

Az ópium és a kokain összertermelése állandóságot mutat, ugyanakkor viszont a legnagyobb fogyasztónak számító Egyesült Államokban a kokainhasználok száma az 1982-es 10,5 millióról mára a felére csökkent – derült ki az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) Kábítószere- és Bűnügyi Hivatala (UNODC) Bár a felmérés szerint a világ ópiumának természetesen 2007 óta több mint ötödével esett vissza, tíz év távlatában változatlanul felfelé mutató trendet mutat. (A csökkenést elősegítette, hogy a kannabiszgyanta (hasis) természetében is világszerte Afganisztánban idén egy új penészfajta terjedt el.) A kokacserjék száma világszinten a 2000-es években harmadával lett kevesebb, a fő termesző Kolumbia sikeres irtási kampányának köszönhetően. Ezzel párhuzamosan viszont Peru 2000 óta 38 százalékkal növelte ültetvényeinek számát, Bolívia pedig több mint megduplázta. Az Amerikai Egyesült Államok ke-

resletcsökkenését lassan kompenzálja az európai növekedés, ahol már több mint négymillió koka-infogyasztó van.

Mexikó az Egyesült Államokban tartó drog első számú tranzitállomása, ahol a kormány által meghirdetett kábítószere-ellenes háború miatti erőszak óriási méreteket öltött. Ebből olyan nyugat-afrikai országok profitáltak, mint Nigéria, Ghána és Bissau-Guinea, melyek most az andoki kokain fő átrakodó-helyeivé váltak. Ez azonban nem járt az erőszak növekedésével, mivel itt a csempészet inkább a fehérgalléros export-import kereskedők üzleti diverzifikációját szolgálja. Az ENSZ arra számít, hogy a mexikói helyzet javulásával a drogcsempészet Afrikában is visszaesik, mivel ezen országok távol vannak európai felvevőpiaciktól.

Nemzetközi szakértők ugyanakkor rámutatnak, hogy a jelenlegben a gazdasági válság hatásai nincsenek kellőképp körüljárva. Az UNODC szerint a romló pénzügyi helyzet a legális árucikk keresletét csökkentette, és ez az ópiumtermesztés felé fordította az afgán farmerek figyelmét. Bár az ENSZ-dokumentumban arról is szó esik, hogy a bankokat sok esetben a drogpénzek segítettek ki likviditási problémáikban, a szakértők ezt nem veszik bizonyítottnak. Az állítás ellen a tudományos és civil körök egyaránt tiltakoznak.

Éhséglázadás fenyeget?

Egy esetleges élelmiszerpiaci buborékot emlegetve a szakértők arra figyelmeztetnek, hogy a mostani egymilliárd éhező mellett további százmilliókat sodorna katasztrofális helyzetbe a szektor egy újabb válsága.

Hírösszefoglaló

Az oroszországi tűzvész miatt elrendelt gabonaexport-tilalom mellett a nyugdíj-, és fedezeti alapok spekulatív lépései is hozzájárulnak ahhoz, hogy a világot globális élelmiszerár-emelkedés fenyegetse. Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) Élelmiszeripari és Mezőgazdasági Szövetsége (FAO) a napokban Rómában tartott konferenciáján nyilvánosságra hozott egy jelentést, miszerint az élelmiszerpiaci buborék keletkezése még 2001-ben elkezdődött. Olivier de Schutter, az ENSZ élelmiszerpiaci riportőre úgy látja, a szektor azért került mostanra a figyelem középpontjába, mert a többi befektetési területen (internet, ingatlanpiac) már kipukkadtak a lifúk.

Az élelmiszerár-válságot 2007-ben és 2008-ban már megtapasztalta a világ: harminc országban törtek ki éhséglázadások, és a számítások szerint 150 millióan éheztek emiatt. Az alapanyagok többsége jelenleg minimum másfélszer drágább, mint 2007-ben volt, és az árak jelenleg is emelkednek. Az ENSZ jelentésének megfogalmazása szerint

az alapvető élelmiszerek drágulása a 2007-eshez hasonló sokkhoz vezethet – ra hivatkozva a *vg.hu*.

„A táplálék egy kereskedelmi árucikké vált, melyben jelenleg csak az számít, hogy nyereséget termeljen. Az élelmiszer-kereskedelmet az üzlet egy más formájaként kellene kezelni, hisz sokak számára élet és halál kérdése” – fogalmazott a *The Guardian* hasábjain Caroline Lucas vezető brit zöldpárti politikus, szorosabb szabályozásokat sürgetve az élelmiszerpiacon. Hozzátette: kérelmezni kell azt is, hogy a mezőgazdasági ágazat kikerüljön a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) hatásköréből.

Az ActionAid program szakértői szerint már most több mint egymilliárd ember éhezik és egy újabb élelmiszerválság további százmilliókat sodorna katasztrofális helyzetbe. A szervezet múlt héten közölt felmérése szerint az éhezés évente mintegy 450 millió dollárba kerül a szegény országok számára, ez az összeg több mint tízszer magasabb annál, amelyre szükség volna ahhoz, hogy 2015-re felére csökkenjenek a nélkülözők számát.

Románia még vonzó ugródeszka a befektetőknek

Szakács Zsuzsanna

Az országot elkerülő vagy elhagyó befektetésekről egyre többet hallani, melyet a román kormány gazdaságpolitikája, a globális recesszió, valamint az olcsóbb munkaerő és előállítási költségek keletrebbre való tololása egyaránt elősegít. Az országhatárokon átvillalkozói tevékenységek pozitív oldalairól azonban kevesebb szó esik, pedig a beruházók terjeszkedése nem állt meg végérvényesen. Különböző területeken tevékenykedő sikeres romániai és régiós vállalati expanziókat, megtelepedéseket bemutatva az *ÜzletRész* elsősorban annak próbált utánajárni: milyen tényezők tettek és teszik vonzóvá Romániát a politikai és gazdasági nehézségek ellenére?

A döntő lépés

Amint Gimesi Zoltán, az AAM Vezetői Informatikai Tanácsadó cég (AAM) nemzetközi üzletfejlesztési igazgatója fogalmaz: minden prosperáló cég életében bekövetkezik az a pillanat, amikor a hazai piac a növekedési lehetőségek korlátjává válik, így új meghódítandó területek felé kell fordulni. Ezt a felismerést általában az az elhatározás követi, hogy markáns regionális piaci jelenlétet teremtsen meg. „A tapasztalatszerzés időszaka után kialakított terjeszkedési stratégia egyik alappillére számunkra azon területek kijelölése volt, amelyek irányába a terjeszkedés üzletileg racionálisan megvalósítható” – folytatta Gimesi, akinek cége Bukarestben hozta létre első leányvállalatát 2005 végén.

Az expanzióról hasonlóan vélekedik Rácz Attila, a Dorsum Software ügyvezető igazgatója és egyben nemzetközi üzletfejlesztésért felelős vezetője. Miután a magyarországi anyacég számára a 2000-es évek elején a magyar piac telítetté vált, a továbbfejlesztési lehetőséget a külföldi piacokon látták. A cég számára a Nyugat felé irányuló expanzió a fejlett piac és ennek megfelelően jelentős konkurencia miatt nem tűnt gyümölcsözőnek, így keleti irányba indultak el: először Bulgáriában, majd 2006-ban Romániában alapították meg a leányvállalatukat. „Ezekre a piacokra tudunk új tudást, információt, tapasztalatot hozni, mivel ezen a speciális területen a magyar piac fejlettségben a fent említett országok előtt jár” – indokolta a lépést Rácz.

„Kelet varázsa”

A külföldi terjeszkedés stratégiai célokból a kelet- és

délkelet-európai régió irányába történt, ezen belül Románia és Bulgária helyzete szinte „adta magát”, hogy első célországok legyenek – ecseteli Gimesi Zoltán. (E két országot továbbiak követték a régióban: Horvátország, Szerbia, Macedónia, Albánia, Koszovó, de a cégnek Kazahsztánban is sikerült projektet elnyernie.) Az AAM ugyanis olyan országokat jelölt ki, ahol Magyarországhoz hasonló fejlődési folyamatok zajlottak le, és időben Budapest után lettek várományosai az európai uniós vagy schengeni övezeti csatlakozásnak. Tekintettel arra, hogy a magyar kormányzati szintű fejlesztési projekteket már jártasságra tettek szert, elsősorban a hasonló külföldi kormányzati tendereket célozták meg. Ezek megnyerését és a helyi partnerkapcsolatok kiépítését követően nyitottak aztán a magánszektor felé is.

Romániát, mint potenciális célországot privilegizált helyzetbe juttatta az Európai Unióhoz való csatlakozás közelsége, de a különböző szektorok viszonylagos lefedetlensége is csábító volt a befektetők szemében. „A számunkra jelentős rendelkezési állomány megszerzésén túl Romániában nagy vonzerőt jelentettek a rendelkezésre álló bőséges és lehívásra váró uniós források, a jól képzett munkaerő, a kedvező adórendszer és az akkor tetten érhető dinamikus fejlődés – bontotta részleteire Salgó Tibor, az AAM romániai országmenedzsere azt az előnyt, amely a román piac kínálatát kiemelkedővé tette a térségben. – Az ország emellett mindig is nyitott volt a külföldi cégek irányába, így az sem okozott gondot, ha egy román kormányzati projekt során angolul kellett kommunikálni.”

Értékes segítség

A piaci előnyökön kívül számos cégnek további „pluszpontot” jelentett az itteniek kiemelkedő nyelvtudása. A romániai partnerek által tárgyalási szinten beszélt angol és magyar a külföldi befektetők számára megkönnyítette a kollégákkal, alkalmazottakkal és potenciális üzletfelekkel való együttműködést.

Cégalapításkor döntő szerepe volt a helyi tapasztalt, magyarul is beszélő szakemberek segítségének, akik magas szintű jogi, pénzügyi tudással álltak a vállalkozás rendelkezésére. Mint az *ÜzletRész*nek nyilatkozó cégektől megtudtuk, sok magyar anyavállalat az ITDH, a Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Ügy-

nökség révén jutott értékes gazdasági, piaci információkhoz. A Romániai Magyar Üzleti Egyesület munkájában való részvétel pedig mai napig bővíti a piacismeretet és segít a kapcsolatépítésben.

Megannyi lehetőség

Szilágyi Csaba, az Aquincum Invest ügyvezető igazgatója a tapasztalatok és további cégalapítások fényében legnagyobb segítségnek szintén a jó szakemberek – egy rátermett, megbízható ügyvéd és könyvelő – megtalálását tartja. Az Óbuda-Újlak Csoport tagjaként 2001-ben Romániában alakult cég az építőipar ígéretes

A befektetési terjeszkedés alappillére az üzlet racionális megvalósíthatósága

fejlődését felismerve tört be az itteni piacra, ahol már négy év múlva azzal szembeült, hogy a szektor a korábbi várakozásokat jelentősen meghaladóan bővült – annyira, hogy teljesítménye meghaladja a magyarországit.

A Dorsum által lefedett szoftverfejlesztés területén annakidején a román piac csak nagyon drága, professzionális megoldásokat lehetett találni, a cég pedig ezt a minőséget fedte le közepes árkategóriában. Az AAM többek közt részt vett a román igazságügy ágazati

„Mesterségem címere”

AAM Vezetői Informatikai Tanácsadó: a tízmillió euró éves árbevételre rendelkező cég jelenleg 150 főt alkalmaz, 14 országban van jelen. Számos uniós, világbanki, valamint helyi finanszírozású projektet tudhat maga mögött.

Aquincum Invest: építőipari beruházások irányításával, projektmenedzsmenttel, műszaki tanácsadással foglalkozik. A mintegy 130 főt foglalkoztató anyacégnek Romániába való érkezésekor már Szlovákiában, Horvátországban és Oroszországban is kirendeltsége volt.

Dorsum Software: tevékenysége a szoftverfejlesztés és a kapcsolódó szakértői, tanácsadási tevékenység pénzügyi, bankpiaci területen. Az 1996-ban alakult anyacég Románián kívül Bulgáriában is leányvállalatot működtet.

szintű egységes gazdálkodási rendszerének tervezésében, a schengeni csatlakozáshoz szükséges vízumrendszer tervezésében, a román igazságügyi statisztikai rendszer kidolgozásában,

toknál bevezetett költségcsökkentési akciók, melyek hatása szerintük kiszámítható volt: egyre több külföldi cég hagyta el Romániát.

„Az AAM számára nem a gazdasági válság okoz közvetlenül nehézséget, tekintettel arra, hogy a vállalat árbevételének jelentős részét elsősorban még a kormányzati szintű és uniós finanszírozású megbízásokból származó bevételek teszik ki. Ám a közbeszerzési eljárások körül kialakult kaotikus állapot szinte ellehetetleníti azon cégeket, akik kormányzati szintű megbízásokra pályáznak” – mutatott rá Salgó, hozzátéve, hogy az utóbbi másfél-két évben a közbeszerzési eljárások töredéke tekinthető sikeresnek. Ez kedvezőtlen hatásként magával vonja azt, hogy az uniós pénzek nem tudnak megfelelően a gazdaságba áramlani és így élnékíteni azt. Az AAM romániai országmenedzsere csak megerősíti azt, amit a vállalkozói réteg mellett már jó ideje ismételnék gazdasági és politikai szakértők, elemzők: a román kormányzatnak haladéktalanul lépéseket kellene tennie annak érdekében, hogy javítsa az uniós pénzek felhasználásával kapcsolatos mechanizmusokat.

Mivel fő ügyfeleik bankok és pénzintézetek, akiket legkorábban sújtott a válság, ugyanakkor elsőként kezdtek talpra állni, Rácz Attila úgy ítéli meg, hogy a válság nehezeze elmúlt. „Ehhez hozzájárul az is, hogy az informatika alapvetően kevésbé volt érintett a válságban, tekintve, hogy kiváló útja lehet az erőforrás és költségek optimalizálásnak” – magyarázza. A Dorsum ügyvezető igazgatója ugyanakkor hozzátéveszi: „bár a hatékony működéshez ügyfeleinknek szüksége van a rendszereinkre, az érzékenységük fokozódott, vagyis keményebb ártárgyalásainak van az utóbbi időben.”

A válság hatására az építőipar teljesítménye is visszaesett 2008-tól kezdődően regionális szinten, mely Romániában is súlyosan érezte hatását. A szektor helyzetét különösen nehezítették az országban az utóbbi

évben meghozott karcsúsítási intézkedések.

Állami (tév)intézkedések

„Összességében úgy vélem, hogy az ország megítélése, illetve a beruházási kedv szempontjából hasznosabb lett volna az ilyen hardverjű változtatásokat, mint például a hozzáadott-érték-adó (TVA/áfa) emelése, megfelelően előkészítve, kellő felkészülési időt hagyva kihirdetni” – reagált Szilágyi Csaba arra a kérdésre, hogy mennyire ingatták meg a cég Romániába vetett bizalmát a kormányzati megszorítási intézkedések. Elmondása szerint a TVA emelése az építőipari cégre közvetlenül nem volt jelentős hatással, azonban a megrendelők „elképedve szembesültek azzal, hogy a folyamatban levő beruházásokon az üzleti tervben szereplőnél lényegesen magasabb TVA-összeget kell finanszírozni, különös tekintettel a visszaigénylés hosszára, hónapokig tartó folyamatára”. Ezenkívül leginkább negatív hatása a mikrovállalkozások kedvezményes adójának tavaly évi végi megszüntetése volt, mely elsősorban az alvállalkozókat sújtotta – mutatott rá az Aquincum Invest ügyvezető igazgatója.

Van tovább

Érdeklődésünkre, hogy jelenthet-e Románia ugródeszka egy esetleges további terjeszkedéshez, beszélgetőpartnereink egyértelmű igennel válaszoltak. A Dorsum Software nemzetközi üzletfejlesztésért felelős vezetője az *ÜzletRész*nek azt is elárulta, hogy a cég további regionális terjeszkedése volt szovjet, jugoszláv utódállamokba jó eséllyel romániai központtal fog történni. Emellett a regionális marketing-tevékenységet is nagy valószínűséggel az itteni iroda fogja koordinálni. Ehhez hasonlóan, az AAM számára is ugródeszka lehet az itteni jelenlét a sok tekintetben hasonlóságot mutató szomszédos Moldovai Köztársaság irányába.

„Itt szerzett tapasztalataink nagymértékben megváltoztatták az anyacég gondolkodásmódját is – fogalmaz Rácz Attila. – Megtanultuk, hogy milyen jelentősek lehetnek a piacok közti különbségek, illetve ezeket milyen módon lehet kezelni, illetve hasznosítani és, hogy milyen különböző erőforrás-menedzsmentre van szükség az egyes országokban, mennyire más lehet az üzletvitel a különböző piacokon.”

Haltelepítés: vi(ss)za a Dunába!

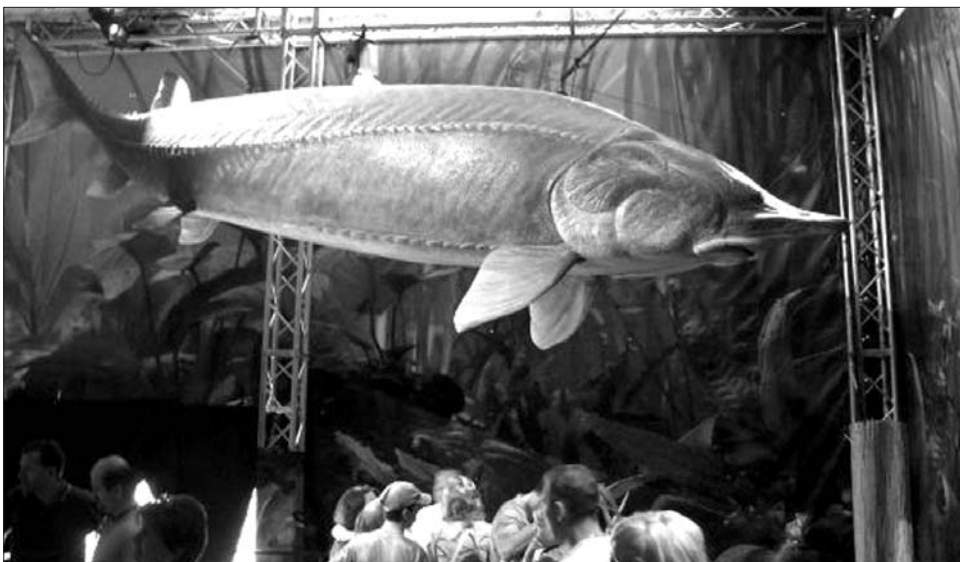
Román–magyar együttműködés keretében halfaj-megmentő akció kezdődött a Dunán: szakemberek a vizát szeretnék visszahonosítani a folyó felsőbb szakaszaiba.

Gyulay Zoltán

Tízéves előkészítő munka után vizát és kecségét telepítettek vissza Budapestnél korábbi természetes élőhelyére, a Dunába. A napokban lezajlott akcióval elkezdett dunai víza-visszatelepítési program jó példa arra, hogy a Földön meglévő biodiverzitást miként lehet megőrizni határokon átnyúló összefogással. A programban ugyanis több Duna menti ország, például Németország (ezen belül Bajorország), Ausztria, Magyarország, Szerbia és Románia is közreműködik.

A tokhalfélék családjába tartozó víza a legnagyobb természetű vízi állatok közé tartozik, súlya elérheti az egy tonnát is. A most visszatelepített ivadékok csak évek múlva érik el a kifejlett példányokra jellemző akár

több tíz, de akár száz kilós súlyt is. A példányokat meg is jelölték, mivel életük java részét nem édesvízben, hanem a Fekete-tengerben töltik, és iváskor úsznak fel a folyóba. A középkorban – ekkor a királyok halának nevezték – még Bécsben is előfordult egy-egy példány, aztán lassan mind lennebb húzódtak, mivel az Al-Duna szabályozásával mind jobban megcsappant a számuk. Magyarországon legutóbb 1987-ben sikerült kifogni vizát; a romániai Vaskapu I. és II. megépítésével gyakorlatilag eltűntek a folyó központi és felső szakaszából. Érdekes módon a vízlépcsők megépülése nem akadályozza meg a halakat abban, hogy eljussanak természetes élőhelyükre, a tengerbe, a „visszaút azonban már jóval nehezebb. Ahhoz ugyanis, hogy elérjék ívási

Nemskára talán már nem csupán kiállítási tárgy lesz a víza, hanem visszahonosodik a Dunába

A hallépcső

A folyóvizeket teljes szélességükben elzáró duzzasztóműveknél a halak szabad közlekedésének fenntartására emelt építmény. Ívás idején a halak elhagyják rendszeres tartózkodási helyüket, és többnyire csapattokba verődve a víz azon részeire vándorolnak, amelyek a szaporodásukra és az ivadékok fejlődésére a legalkalmasabbak.

helyüket, úgynevezett hallépcsőket kell építeni minden olyan szakaszon, ahol

A hallépcső a duzzasztóműnél összpontosuló vízesést osztja szét, s így több apró zuhatag, illetve lépcsőzetesen emelkedő medence-sorozat keletkezik, amelyeken a halak magukat könnyűszerrel átvethetik, a medencék pedig elég mélyek ahhoz, hogy a felfelé haladó hal megpihenhessen bennük.

jelenleg duzzasztóművek akadályozzák a halak vándorlását.

A mostani programot tízéves előkészítő munka előzte meg. A megvalósítás évi

20–50 millió forintot igényel, ennek nyomán román–magyar együttműködés keretében esztendőként 20–30 ezer ivadékot lehetne visszatelepíteni a Dunába. A közelmúltban végrehajtott akció során a folyóba juttatott körülbelül száz vizát a magyar Rideg Árpád és a román Robert Răduță összefogásával nevelték fel. A szaporítást Romániában, a nevelést pedig különféle magyarországi haltelepeken végezték el. Rideg Árpád szerint gyér vízaállományra utal, hogy a román halászok a Vaskapu alatti vizekről az idén tavasszal mindössze két nőstény és öt hím vizát fogtak. Vizamegőrzési tervek ugyanis Romániában már évek óta vannak: a szakemberek tavaszonként a Vaskapu alatt megpróbálják kifogni a felfelé úszó halakat, majd egy Bukarest melletti keltetőben igyekeznek őket szaporítani, a kifejlett példányokat és az ivadékokat pedig visszahelyezik a Dunába. A víza ugyanis kiváló ízű, kifejlett állapotát azonban csak hosszú évek alatt éri el.

Kárpátia: az üzlet közös nyelve

Erdély csak az első megállója a román–magyar kétoldali kapcsolatoknak

Sipos M. Zoltán

A kilencvenes évek elején új üzleti és gazdasági kapcsolatok kezdtek kialakulni és működni Románia és Magyarország között – ezek ápolására és elmélyítésére, valamint újabb kialakításának céljából jött létre 2006-ban a Kárpátia Magyar–Román Kereskedelmi és Iparkamara Kolozsváron. Az egyesület képviselői úgy látják, hogy a jövőben, a jelenlegi magyarországi kormánypárt tevékenységének hatására ismét több befektető

érkezik majd az országba. Bár a magyarországi vállalkozók többnyire Erdélyben találják meg leendő üzleti partnereiket, az eddigi tapasztalatok szerint a gazdasági kapcsolatteremtés nem reked meg az erdélyi régió szintjén.

„A jogi útvesztők eltérőek a két országban, maga a köztársaság berendezkedése sem megegyező. Azoknak a vállalkozásoknak, amelyeknek egyik vagy másik országban van leányvállalata, nagyon jól fog, ha elméleti és gyakorlati segítséget kapnak vala-

honnan, ezt a szerepet pedig kiválóan tölti be a Kárpátia” – mutatott rá Nagy-Imecs Péter kamarai tag, a Goodwill Consulting pályázatíró iroda igazgatója, akinek cége szintén a vegyeskamara segítségével nyílt Romániában. Annak ellenére, hogy számottevő különbséget nem lát a két ország gazdasági kultúrája között, az üzletember úgy véli, a romániai vállalkozói szféra ma jóval erősebb a magyarországinál, miután Romániában az utóbbi idők kormányai jogi úton segítettek az üzleti életet.

Azontúl, hogy hozzájárul a két ország üzletembereinek egymás felé való nyitásához, a magyar és a román nemzeti kamarai rendszerre egyaránt támaszkodó Kárpátia a kis- és középvállalkozók számára is értékes információkkal szolgál.

Az egyesület, mely a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara kezdeményezésére, a két ország kormányának támogatásával jött létre, legfontosabb célkitűzésének tagjai gazdasági érdekeinek előmozdítását tekinti. Tevékenységi körébe tartozik

ugyanakkor a különböző ipari szektorok feltérképezése, adatbázisok létrehozása, emellett folyamatosan üzleti találkozókat, konferenciákat szervez, de célja az is, hogy „szervezett formában biztosítson érdekvédelmet és komoly lobby-erőt generáljon”. „Úgy tűnik, elméleti síkon a jelenleg kormányon levő két „narancsszínű párt” (Romániában a Demokrata-Liberális Párt, illetve Budapesten s Fidesz – a szerk. megj.) gazdaságpolitikája abban egyetért, hogy nem avatkozik bele túlzottan az üzleti

életbe” – reagált Nagy-Imecs azon kérdésünkre, hogy a napi politika mennyire szól bele a gazdasági szereplők tevékenységébe.

A vegyeskamara tapasztalatok alapján általánosságban elmondható, hogy a közép-kelet európai vállalkozók többsége az üzletkötéseknél nem fektet hangsúlyt sem az üzleti partner anyanyelvére, sem pedig politikai színezetére. Ebben a térségben az adott üzleti szféra lehetőségei az elsődleges szempontok egy vállalkozás beindításánál.

HIRDETÉS

Ez az Ön reklámjának a helye

...mert az üzletnek mennie kell...

Reklámajánlatok, személyre szabott hirdetési árak: +40-31-405-4088
e-mail: office@maszol.ro

Halványodik a nyomdafesték

Antal Erika, Totka László

A kilencvenes évek elejének Romániája a gombamód szaporodó kiadványok korának is számított: a véleménynyilvánítás „felszabadulása” nagyüzemi módra csavarta a nyomdagépeket is. A minden értelemben színesedő nyomdaipari palettára a gazdasági válság vetett sötét árnyékokat: a könyv- és lapkiadás éppoly gyors ütemben kezdett ellehetetlenülni, mint amilyen sebességgel hódított teret húsz évvel ezelőtt. A lapok eltűnését részben anyagi okok magyarázzák, ám a digitális média elterjedése, illetve az olvasási szokások megváltozása éppoly nagy szerepet játszanak ebben – nehéz helyzetbe hozva a nyomdaipari vállalkozásokat.

Változás „díszdobozban”

Bár a kiadványok válságával párhuzamosan virágzásnak indult a reklámnymtatványok, szórólapok, csomagolóanyagok piaca, a nyomdák számára nehéz ezt a hiányt pótolni. Különösen azoknak, akik korábban elsősorban újságok vagy könyvek előállítására rendezkedtek be. Mint az ágazat képviselőitől megtudtuk, jelenleg egyedül a csomagolóanyag-piac növekszik és színesedik, az erre való átállás viszont teljes technológiai cserét jelentene. Annak a cégnek, amely ilyesmivel szeretne foglalkozni – ráadásul egyaránt olcsó és jó minőségű szolgáltatást nyújtani – lépést kell tartania a

nyomdaipari berendezések megújulásával, mely igen költséges befektetés. A beruházás szinte elkerülhetetlen, ám akadnak olyanok is, akik a drága technikai újítások helyett inkább a jól képzett, szakmailag kifogástalan munkaerőre áldoznak.

Annak ellenére, hogy a világ fejlettebb országaiban nem változtak lényegesen a technológiák az utóbbi tíz évben, Kelet-Európában és ezen belül Romániában a nyomdaipari fejlődés robbanásszerűen számított, mivel harminc év elmaradással indult és viszonylag rövid idő, 15-20 év alatt kellett felzárkózni a nyugati szintre. (A felzárkózás ráadásul a digitális média elterjedésével is egybeesett.)

Átrajzolt megrendelések

Egy hirtelen fejlődő állam vagy gazdaság nagy léptekkel halad: átugrik bizonyos fejlődési fázisokat – ez tükröződött a hazai nyomdaiparban, ahol a nagyon gyenge minőségről villámgyorsan történt elmozdulás a nagyon igényes minőség felé. Úgy tűnik azonban, a válságnak sikerült a megrendelők preferenciáit is átrajzolni. Míg húsz éve mindenki a minél látványosabb, színesebb, csillogóbb kiadványokat részesítette előnyben, az utóbbi két krízisestendőkben sokan inkább lemondtak az extra minőségről a kedvezőbb ár érdekében. „Ilyenkor mindenki a túlélésre rendezkedik be és próbálja csökkenteni a kiadá-

sait, mennyiségen és minőségen egyaránt” – fogalmazott Klósz Viktor, a marosvásárhelyi MasterDruck igazgatója. A kereskedelmi szórólapok előállítására szakosodott nyomda vezetője azt is elmondta, hogy bár a látványt mindenki fontosnak tartja, a közepes és nagy cégeken kívül senki nem hajlandó erre

lamokban és a fejlett Európában egyaránt” – magyarázta az *ÜzletRésznek* Colțea Tibor, a Tipoholding nyomda egyik alapítója, részvényese. – Ezeket a folyamatokat igen nehéz elválasztani a gazdasági válságtól, de ugyanakkor az olvasottság is csökkenésnek indult.” A szakember szerint a trend az,

vőben a könyvek, újságok példányszáma.

Kínai telefonkönyv

Kína nemcsak az olvasási szokásokban vetekszik a nyugati világgal: az ottani olcsó munkaerőnek köszönhetően ma már egyre több iradó dolgozatot az ázsiai or-

a Vietnámba, Koreába vagy Kínába való szállítás, mint amennyit az olcsóbb munkaköltséggel nyerne árban a kiadó” – mutatott rá Colțea.

Klósz Viktor szerint a hazai konkurencia az utóbbi öt évben nem változott, amelyhez az is hozzájárult, hogy a gazdasági válság miatt több cég is kénytelen volt bezárni. Mint rámutatott, itthon jelenleg sokkal inkább a kis példányszámok előállítása területén érezhető egyfajta versengés, megjelentek ugyanis a lézer nyomtatók, amelyeket digitális nyomdaként hirdetnek. Ez darabárban elég drága, viszont azok számára, akiknek tíz-húsz plakátra van szükségük, kedvező az ár – a nyomdák viszont így éppen attól a mindennapok költségeit fedező bevételtől esnek el, amelyet az ilyen kis munkák jelentettek korábban.

Támogatásra várva

Az igazgató annak problémáját is felvetette, hogy a könyvpiacokon is beszűkültek a támogatási rendszerek. „A Communitas Alapítvány például néhány olyan könyvkiadót is támogatott, amelyek nálunk nyomtattak, így mi is érdekelték voltunk benne, de most elég komoly összegeket vontak el onnan is, melyet a nyomda is megérez” – magyarázta Klósz, reményét fejezve ki, hogy a közeljövőben Magyarorszárról valamivel több támogatást fog kapni az erdélyi könyvkiadás, amitől megszáporodhatnak a nyomdai megrendelések.

Bár a csomagolóanyagok iránt növekszik a kereslet, a nyomdák költséges a technikai átállás

aldozni, hogy ne fizessen formatervezőt, inkább saját maga tervezi meg a reklámanyagot.

Lekapcsolt olvasólámpák

„A nyomdaipar megsínyli a digitális média konkurenciáját, melyet súlyosbít, hogy a nyomtatott kiadványok példányszámai csökkennek az Egyesült Ál-

lamokban és a fejlett Európában egyaránt” – magyarázta az *ÜzletRésznek* Colțea Tibor, a Tipoholding nyomda egyik alapítója, részvényese. – Ezeket a folyamatokat igen nehéz elválasztani a gazdasági válságtól, de ugyanakkor az olvasottság is csökkenésnek indult.” A szakember szerint a trend az,

szágban. A pár éves trend már a hazai nyomdaipar számára is konkurenciának számít – igaz, csak bizonyos típusú termékek, például a nagyon nagy példányszámú könyvek, reklámkiadványok, telefonkönyvek esetében. Azt a terméket, amelynek az átfutása rövid vagy kis példányszámú nem éri meg elvinni messzire. „Újság, folyóirat esetében kizárt és teljesen értelmetlen, mert többé kerül

Még mindig friss a százéves recept

Több mint százéves családi tradíció felelevenítésével építette ki vállalkozását a marosvásárhelyi Petry-család. A termékeivel ma országsszerte jelenlévő hentesáru-vállalkozás számára a 21. században a hipermarketek és a változó vásárlói szokások jelentik a legnagyobb konkurenciát.

Antal Erika

Félte őrizte a marosvásárhelyi Petry-család a régi recepteket, melyeknek köszönhetően hosszú évek kényeszszerűen után, 1990-ben ismét megnyithatták hentesáru-boltjukat Marosvásárhelyen. A kommunizmust követően nagy igény volt a vásárlók részéről, akik közül sokan emlékeztek még a családi vállalkozásra.

Varga-Pál Petry Zsolt, a cég ügyvezető igazgatója a város szélén álló, korszerűen berendezett üzemből fogad, ahol a Petry-cég jelzésével ellátott gépkocsik, áruszállítók jönnek-mennek, rakodnak. Húsz évvel ezelőtt a marosvásárhelyi Rákóczi-lépcső

alatt egy kis feldolgozó műhellyel indultak (még Primacom néven), az ott nyílt boltban árusították a termékeiket. A cég több mint száz éves múltat tekint vissza, miután Petry Zsigmond az első között Erdélyben, Marosvásárhelyen 1879-ben szalámi és hentesáru üzemet alapított. A vállalkozás 1948-ig, az államosításig működött megszakítás nélkül a hagyományos, generációk által őrzött saját receptek felhasználásával. Amikor 1990 áprilisában újjáalakult, Petry András két fiával, Endrével és Péterrel a modern kor elvárásai szerint elevenítette fel a hagyományokat.

A fokozatos terjeszkedés eredményeként azóta ország-

A rendszerváltás után elsőként újranyílt Petry-hentesbólt Marosvásárhelyen

sszerte megismerhették „a hagyomány új ízét”. A kétszáz alkalmazottat foglalkoztató cég Marosvásárhelyen kívül üzletet működtet Szászrégenben, Maroshévízen, Gyergyószentmiklóson, Csíkszeredában, Segesváron és Székelyudvarhelyen, ahol egy lerakat is nyílt.

Kérdésünkre, hogy a tradícióra építő vállalkozásnak mi a legnagyobb kihívása a gyors változásokkal fémjelzett 21. században, Varga-Pál Petri Zsolt több szempontot

is felsorol. Mint mondja, a konkurenciát nem a helyi termelők vagy a környékbeli kistermelők jelentik (melynek még örülnének is), hanem a hipermarketek, amelyek megannyi hazai és külföldi termelő termékét forgalmazzák. Ennek ellenére még az árpolitika tekintetében is sikerül versenyképesnek maradni, legnehezebb azonban a vásárlási szokásokkal megküzdeniük, mivel az emberek a nagyobb bevásárlások alkalmával mindent meg-

vesznek a hipermarketben. Míg itt személytelen a kiszolgálás, a saját boltokban lényeges a személyes kapcsolat ápolása: a kiszolgálók többnyire ismerik a vevőket, igényeikkel együtt. „Mi a törsvásárlókra alapozunk és a visszatérő vevőkre” – fogalmazott az igazgató.

Cégfilozófiájukban a minőségén túl nagy szerepet kap a vásárlókkal való különleges bánásmód. A gyártásban és az üzletekben is fontos a higiénia, a frissesség, a bol-

tokban állandó a kedvesség, az odafigyelés. Ugyanakkor nemcsak a vevők, hanem az alkalmazottak számára is fontos, hogy érezzék: itt megvannak becsülve – esetleg az ügyvezető igazgató. Mint megtudtuk, alkalmazottaik egy jól meghatározott képzési folyamaton mennek át, megtanulnak mindent a termékekről és abban is útmutatást kapnak, hogyan kell vásárlási tanáccsal ellátniuk a klienseket.

A gazdasági válság nem kerülte el az élelmiszeripari ágazatot sem, ez érződik a termelésben és az eladásban is – mutatott rá az igazgató. Míg a válság előtt sok beruházás, több fejlesztés történt – részben európai uniós pénzekből –, ezirányban most a stagnálás jellemző, a cég jelenleg a szinten tartásra törekszik. Bár az időközben távozott alkalmazottak helyére nem vettek fel újakat, sikerült elkerülni az elbocsátásokat és az üzletek bezárását is. Mint Varga-Pál Petri fogalmaz: „ennek ellenére nemcsak túlélni igyekszünk ezt az időszakot, de saját előnyükre is fordítani azt”.

Olthatatlan mobilitás-szomj

Beszélgetés Andrásy Zsolttal, az Autonet Import Kft. vezérigazgatójával

Szatmár megye presztízscégét, az Autonet Import Kft-t az üzleti szférában gyakran emlegetik az ország nagyköveteként is. Sokak szerint az autókalkatrész importőr- és integrált megoldásszállító cégnek köszönhető, hogy az európai autóipar e kinevezés révén tudja meg hol is van tulajdonképpen Románia a világtérképen.

Sike Lajos

► Nemrég járta be a sajtót a hír, miszerint kiváló eredményeik alapján cégük képviselőjét a stuttgarti székhelyű ATR International AG bevásárlócsoporthoz hivatagú felügyelőbizottságába választották.

– Nagyon nagy megtiszteltetés számunkra ez a kinevezés, melyre Lisszabonban került sor, a bevásárlócsoporthoz 17. tulajdonosi tanácskozáson. A tisztújítás során a hivatagú felügyelőbizottság új tagjává vált Lieb Mihály, az Autonet Import társtulajdonosa. Az ATR International AG Európa egyik legjelentősebb autó- és javítóipari bevásárlócsoporthoz, melynek 36 országban 66 szövetségi tagja van, akik javarészt vezető autókalkatrész-importőrök. A szövetség hatalmas erőt képez az ipáron belül. Az Autonet ezenkívül azzal is kiemelkedik, hogy a csoporton belül évek óta legnagyobb forgalomnövekedést érte el.

Valóban, cégünk – mely 2005 óta része ennek a csoportosulásnak – tagságának első négy, egymást követő évében a legnagyobb százalékos növekedést érte el. Külön kiemelném azt a tényt, hogy valamennyi európai bevásárlócsoporthoz történő első alkalommal fordul elő, hogy egy közép-kelet európai szövetségi tag ilyen magas funkciót töltsön be a szervezetben. Egyébként mi magunk is meglepődöttünk azon, hogy a kinevezés kapcsán mennyi visszajelzés érkezett hozzánk partnereink, ügyfeleink, beszállítóink vagy egyáltalán a lakosság részéről – annak dacára, hogy úgy gondoltuk, ez egy kizárólag szakmai természetű történet.

► Itthon sem maradtak el az elismerések. A Ziarul Financiar 38. helyre sorolta cégüket a hazai tőkével működő vállalkozások ötvenes toplistáján. Cégalapításkor gondoltak-e arra, hogy ilyen magasra jutnak?

– Tízennégy évvel ezelőtt mindössze három munkatárssal indult el ez a vállalkozás, amikor a nyugati gépkocsikalkatrészpiac még nagyon kaotikus módon zajlott. Már akkor is voltak nagy importőrök az országban, de mivel szédületes tempóban fejlődött és bővült a piac, nyilván lehetőségek is voltak.

szerezése, mely kvótarendszerben történt. Ha a második akadályt is legyőztük, az országhatárt szinte lehetetlen volt elhagyni. Úgy éreztük magunkat, mint a kalitkába zárt madár, akinek van ugyan valamennyi élettér, élelme, vize, de nincs igazi szabadsága és mozgástere. A rendszerváltozásokot követően megnyílt a tér és egyre elérhetőbbé vált a mobilitás egyik fő eszköze, a gépkocsi. Nos, középkelet Európa országai még 20 évvel a változások után sem tudtak igazán betelni a szabadság és a határtalan mobilitás nyújtotta lehetőségekkel. Ez egyaránt megmutatkozik a külföldi utazások, nyaralások számának a növekedésében, de a kistávolságú kiruccanások-

gi cseréjét, ezáltal a közlekedésbiztonság javulását is.

► Sikereik tükrében mennyire tartja válságfüggetlen ágazatnak az autópiacon?

– Pár gondolatmenettel korábban említettem ugyan, hogy nagy úr a mobilitás utáni vágy, de ettől függetlenül a gazdasági válság ezt az iparágat is jócskán érinti. A válság beköszöntével egyidőben szigorodtak a bankkölcsönök feltételei, sokan elvesztették a munkahelyüket. Vagy gondoljunk csak a közalkalmazotti szférára, ahol nemrégiben drasztikus bércsökkentéseket foganatosított a kormány. Mindezek olyan jelenségek, amelyek komoly kihívással vannak még az egyszerű autótulajdonos viselkedésére is: kitolódhatnak az autó-

harc, az érezhetően szűkülő piac ellenére is jó hír, hogy az Autonet idén is képes mintegy 15 százalékos növekedést elérni az előző évhez képest, míg Magyarországon, ahol harmadik éve vagyunk jelen minimum 75 százalékos növekedés várható az előző évhez képest.

► 2007 óta a magyar piacon is jelen vannak, terjeszkedéseitek azonban még nem ért véget.

– A viszonylag jól felosztott magyar piacon a versenytársak nem vártak minket kitörő lelkesedéssel, ellenben nagyon sok erőt és bátorítást kapunk ottani szerves partnereinktől. Magyarországi csapatunk létszáma mára túl lépte a száz főt, logisztikai rendszerünk, elosztóhelyeink

Kizárólag a business-to-business, azaz a vállalkozói szférában tevékenykedünk, ami azt jelenti, hogy például végfelhasználókat (autótulajdonosokat) egyáltalán nem szolgálunk ki, hanem a megfelelő professzionális szervizekbe irányítjuk őket. Ilyenek például az általunk kiválasztott és engedélyezett Automeister és Auto Check Center kiszolgáló egységek, melyek már számos európai országban alkotnak ismert és elismert hálózatokat. Partnereinkkel egyetértésben valljuk, hogy a szerviz csak úgy tud teljes mértékű garanciát vállalni a munkálatokra, ha az általa javasolt pótkalkatrész kerül beépítésre, figyelembe véve az autógyártó technikai és szerelési utasításait. Nem elfogadható a szerviz számára, ha az autótulajdonos bizonytalan eredetű pótkalkatrésszel jelentkezik a javításra, hiszen hiába végez professzionális munkát, ha gyenge minőségű a beépített darab. A közlekedésbiztonság csak úgy érhető el, ha a pótkalkatrész és a munka is megfelelő minőségű. A mi feladatunk tehát ebben a folyamatban nemcsak a minőségi pótkalkatrészek, hanem valamennyi, a javításhoz szükséges technikai információ, képzés, tudásbázis biztosítása.

► Romániában még mindig elterjedt az autók házi, barkács-javítása. Mivel károsítja ez a szervizek forgalmát, s mikorra várható az ilyen barkács-javítás visszahúzódása?

– Úgy gondolom ez a jelenség egyre inkább a háttérbe fog szorulni az autópark folyamatos cseréjével. Az idő előrehaladtával a barkácsológ legfeljebb egy ablaktörőt vagy fékberendezést tudnak majd kicserélni, ugyanis például egy diagnosztikai berendezésbe nem tudnak majd beruházni, ami már szinte minden műveletnél elengedhetetlen. Arról már nem is beszélve, hogy sok autót csak speciális célszerszámokkal lehet javítani.

► Az Autonet mögött lebeg-e egy példakép?

– Aki komolyan veszi a dolgát, az kíváncsi az iparági játékosok sikeres és kevésbé sikeres üzleti modelljeire egyaránt. Csak ezek birtokában lehet elemezni a helyzetet és egy új, differenciált üzleti modellt építeni. Nagyon fontosnak tartom a gazdasági sajtó mellett, hogy külföldön mindig nyitott szemmel járjunk és folyamatosan tanuljunk. Ha valaki kreatív, szeret tanulni, nyitott és fogékony az újra, akkor észrevétlenül épülnek be az érték- és közrendszerbe az újdonságok, melyekből szükség esetén bármikor meríthet és a legnehezebb feladatokat is kreatív és egyéni módon oldja meg.

korrekt kapcsolatok, közvetlen baráti viszony partnereinkkel.

► Sokak szerint az itteni emberek inkább nem esznek, semmint lemondjanak az autóról. Hogyan vélekedik erről?

– Érdekes felvetés és azt kell mondanom számos esetben igaz is. Egy korábbi interjúban, kifejtettem, hogy a mobilitás iránti vágy bizony nagy úr napjainkban. A mobilitás, a közlekedés ugyan nem tartozik az alapvető és elengedhetetlen szükségletek közé (mint például az élelem, a víz), mégis vitathatatlanul egyre fennebb törekszik vágyaink, szükségleteink piramisán. Ennek egyértelműen szociológiai hátterei, okai is vannak: gondoljunk csak bele, hogy a rendszerváltozás előtt mennyire hozzáférhetetlen volt még egy hazai gyártású autó is. Miután egy-egy évtizednyi takarékoskodás révén nehezen összejött, rögtön következett az újabb akadály, az üzemanyag be-

ban is. A gépkocsi eszköz ugyan, de a határtalan mobilitás megtestesítője is, melyre oly sokáig szomjazott ez a társadalom.

► Ezt a mobilitás-szomjat a vékonyodó pénztárcáknak sem sikerült csökkenteni?

– Gyakori jelenség a benzinkutaknál a 10–20 lejre történő tankolás, mely azt jelenti, az autótulajdonos a családi kassza beosztása során, egyéb dolgok rovására mégis elkülönít egy keveset üzemanyagra, hogy mobilis lehessen. Románia esetében az ezer főre jutó gépkocsiszám, azaz a népesség motorizációs indexe még igencsak le van maradva a nyugati országokéhoz képest, tehát a stagnálás után sem áll meg az élet, noha nem lesz a megszokott szédületes új- és használtautó eladás, mint az előző években. Bizakodásra ad okot az elmúlt két év sikeres roncsautó programja is, amely lehetővé tette a gépkocsipark egy részének minősé-

gyártó által előírt kötelező szervizperiódusok, párezer kilométerrel túllépik a javasolt olajcsere idejét, télen is nyári gumit használnak –, hogy csak egy pár példát említsünk. Ennél még drasztikusabb folyamatok zajlanak például a kamionparkkal rendelkező flottáknál: a használaton kívüli járművekből kisorsolt pótkalkatrészekkel javítják a használni kívánt kamiont. Mindez nemcsak az importőrök számára okoz forgalomviátszést, de a közlekedésbiztonság rovására történik.

► Egy kívülálló azt gondolná, hogy az autóvásárlások csökkenésével együtt az autókalkatrész iránti kereslet is csökkent...

– A gazdasági válsággal megtorpant ugyan az új- és használtautó eladás, de a folyamatnak még nincs vége. Ugyanakkor azt sem szabad elfelednünk, hogy a meglévő országos gépkocsipark is alkatrészellátást igényel. Az importőrök között fokozódó

száma még fejlődésben, növekedésben van, idén és jövőben legalább hat további elosztóhely nyitását tervezzük. Fontos feladat továbbá a különböző cégfúziókból nyert csapatok összehangolása, szinergizálása.

► Miben áll a cég filozófiájának, felépítésének egyedisége?

– Az Autonet Import nem egyszerű gépkocsikalkatrész importőr, mint sok versenytársunk. 17 különböző üzletágot foglalmazunk meg, melyek többsége már remekül működik, a legújabbakat pedig fejlesztjük. A lényeg, hogy a speciális területekre és igényekre speciális módon kell reagálni és a szükséges figyelmet, gondoskodást fordítani, legyen szó portfólióról, csapatról, technikai információról, tanácsadásról, képzésről vagy bármiről másról. Célnk, hogy teljeskörű, komplex és integrált megoldásokat biztosítsunk partnereinknek, hogy ők versenyképesek és professzionálisak lehessenek.